

LEGNICA 2030+

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA

Opracowanie:
Lider Projekt Sp. z o.o.
Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o.

październik 2022 r.

Spis treści

Wprowadzenie	3
Część 1. WNIOSKI Z DIAGNOZY	5
Profil miasta.....	6
Sfera społeczna.....	8
Sfera gospodarcza	16
Sfera przestrzenna.....	21
Wyzwania rozwojowe Legnicy w opinii jej mieszkańców	30
Część 2. WYZWANIA HORYZONTALNE, WIZJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	32
Horyzontalne wyzwania rozwojowe	33
Wizja rozwoju Miasta Legnicy	40
Cele i kierunki działań.....	42
Oczekiwane rezultaty planowanych działań	62
Część 3. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ, OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	65
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	66
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście	70
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa	74
Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta.....	77
Część 4. REALIZACJA STRATEGII.....	79
System realizacji strategii	80
Ramy finansowe i źródła finansowania	88

Wprowadzenie

Po 8 latach od uchwalenia Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2015-2020 PLUS samorząd miejski przystąpił do opracowania nowego dokumentu z perspektywą do 2030 r. PLUS. W tym czasie zmieniły się uwarunkowania rozwoju miasta. Minęła między innymi siedmioletnia perspektywa programowania polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Ostatnie lata obfitują w wydarzenia (pandemia COVID-19 i napływ uchodźców z Ukrainy ogarniętej wojną), które istotnie wpływają na rozwój Legnicy. Czas zatem na zdefiniowanie nowych wyzwań oraz określenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań.

W latach 2015-2020 miasto zrealizowało wiele zadań strategicznych i mimo, że założone cele zostały w dużym stopniu osiągnięte, dostrzega się konieczność kontynuacji polityki miejskiej opartej na rozwoju nowoczesnej gospodarki, usług społecznych i publicznych, mieszkalnictwa, poprawie jakości przestrzeni publicznych, ochronie środowiska przyrodniczego i wzmacnianiu wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych.

Obecna Strategia uwzględnia przepisy znowelizowanych w 2020 roku ustaw: o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz o samorządzie gminnym, określając m.in. model struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta oraz obszary strategicznej interwencji. W prace nad dokumentem bezpośrednio zaangażowane były władze miasta, przedstawiciele Urzędu Miasta Legnicy, jednostek organizacyjnych i spółek komunalnych, a także po stronie społecznej lokalni liderzy opinii, będący przedstawicielami organizacji społecznych i pozarządowych, instytucji publicznych, przedsiębiorstw, jednostek naukowo-dydaktycznych, instytucji otoczenia biznesu, Radni Rady Miejskiej Legnicy. Ramy organizacyjne procesu opracowania Strategii zostały określone Zarządzeniem Nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 PLUS”. Tryb i harmonogram opracowania projektu Strategii został określony uchwałą Rady Miejskiej z dnia 28 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 PLUS”.

Miejski Zespół Doradczo-Opiniujący, do którego zostali zaproszeni przedstawiciele strony społecznej, brał udział w konsultacjach społecznych Strategii, konferencjach i warsztatach strategicznych, które służyły wypracowaniu postulatów strategicznych.

Zespół Zarządzający do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 PLUS” został zaangażowany po stronie administracji samorządowej w wypracowanie zapisów Strategii. Zespół składający się z przedstawicieli władz miasta oraz Urzędu Miasta Legnicy spotykał się podczas kilku sesji wewnętrznych warsztatów, aby przygotować konkretne propozycje postulatów strategicznych.

Prace nad Strategią odbywały się przy udziale zewnętrznych ekspertów w podziale na zespoły tematyczne ds. sfery społecznej, sfery gospodarczej i sfery przestrzennej. Na potrzeby Strategii została opracowana Diagnoza stanu miasta Legnicy, którą podzielono na trzy części. W pierwszej części Legnica została porównana pod względem wybranych wskaźników społecznych, gospodarczych i przestrzennych z innymi miastami o funkcjach ośrodków regionalnych, w tym z miastami województwa dolnośląskiego. Do miast tych należą: Bielsko-Biała, Częstochowa, Elbląg, Głogów, Grudziądz, Jelenia Góra, Kalisz, Koszalin, Lubin, Ostrów Wielkopolski, Płock, Radom, Rybnik, Słupsk, Świdnica, Tarnów, Wałbrzych, Włocławek. W analizie porównawczej został uwzględniony także Wrocław. W drugiej części Diagnozy przedstawiono, przez pryzmat wielu danych statystycznych i faktów o mieście, uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne rozwoju Legnicy. Diagnoza w pierwszej i drugiej części odzwierciedla zasadniczo stan na dzień 31 grudnia 2020 roku. W trzeciej części zostały zaprezentowane wyniki przeprowadzonych badań społecznych wśród mieszkańców i liderów społecznych Legnicy.

Badania zostały wykonane w dwóch formach: badań ankietowych przeprowadzonych metodą PAPI/CAWI na próbie 718 mieszkańców oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych przeprowadzonych wśród 30 osób (przedstawiciele administracji samorządowej, instytucji i spółek miejskich oraz Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego). W niniejszym dokumencie trzy części opracowanej diagnozy zostały połączone w postaci syntetycznych informacji i wniosków ze wszystkich wykonanych badań.

Wnioski z diagnozy stanowią pierwszą część dokumentu Strategii. Druga to część programowa, w której zawarto zidentyfikowane wyzwania rozwojowe, wizję rozwoju, cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne oraz kierunki działań, a także oczekiwane rezultaty planowanych działań. W trzeciej części zaprezentowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście, także obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 oraz obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta. Czwarta część opisuje zasady realizacji Strategii.

Strategia rozwoju miasta Legnicy 2030 PLUS jest spójna ze strategią regionalną, tj. Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 uchwaloną przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego w dniu 20 września 2018 roku.

Cel strategiczny 1. *Rozwój usług społecznych i publicznych* ujęty w Strategii Legnicy jest spójny z celem strategicznym 2. *Poprawa jakości i dostępności usług publicznych* (w celach operacyjnych 2.2 *Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych*, 2.3 *Rozwój i doskonalenie usług publicznych*) oraz celem strategicznym 3. *Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego strategii regionalnej*.

Cel strategiczny 2. *Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki* zawarty w Strategii Legnicy jest spójny z celem strategicznym województwa nr 1. *Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu*.

W celu strategicznym 3. *Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich* ujętym w Strategii miasta zawarto postulaty o lokalnym charakterze dotyczącym stref zamieszkania i przestrzeni publicznych, dlatego postulaty te nie mają reprezentacji w wymiarze regionalnym. Wyjątek stanowi cel operacyjny 3.3 *Fizyczna odnowa i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej*, który na poziomie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 odpowiada celowi operacyjnemu 1.4 *Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich*.

Cel strategiczny 4. *Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego* określony w Strategii miejskiej odpowiada polityce regionalnej określonej w celu strategicznym 4. *Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego* oraz w celu 2. *Poprawa jakości i dostępności usług publicznych* (w celu operacyjnym 2.1 *Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej*).

Cel strategiczny 5. *Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy* jest zgodny z postulatami strategii wojewódzkiej zawartymi w celu strategicznym 5. *Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu*, w celu operacyjnym 5.1 *Rozwój regionalnej sieci transportowej*.

Część 1.

WNIOSKI Z DIAGNOZY

Profil miasta

Miasto Legnica to gmina miejska na prawach powiatu, zlokalizowana w południowo-zachodniej Polsce, w środkowej części województwa dolnośląskiego, przy ujściu Czarnej Wody do Kaczawy (dopływu Odry). Legnica otrzymała lokację miejską przed 1252 rokiem. Od 1 czerwca 1975 r. do 31 grudnia 1998 miasto było stolicą województwa legnickiego, a obecnie znajduje się tu siedziba powiatu ziemskiego. Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Kondrackiego (2002 r.), Legnica leży w granicach makroregionu Nizina Śląsko-Łużycka, w mezoregionie Równina Legnicka.

Długość granic administracyjnych miasta wynosi około 46,1 km, natomiast jego powierzchnia 56,3 km². Jej wysokość mieści się w przedziale 109 – 181 m n.p.m., przy czym 45% jej powierzchni leży na wysokości 120-130 m n.p.m.

Gmina miejska Legnica graniczy z gminami powiatu legnickiego takimi jak: Gmina Miłkowice, Gmina Krotoszyce, Gmina Kunice i Gmina Legnickie Pole.

Legnica w ramach współpracy miast partnerskich współpracuje z Miśnią (Meissen) oraz Wuppertalem w Niemczech, Drohobyczem na Ukrainie, Blanskim w Czechach i Roanne we Francji. Legnica jest również członkiem Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich oraz Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich.

Legnica to jedno z najważniejszych centrów kulturowych Dolnego Śląska, w której działają wielokulturowe instytucje kulturalne, unikatowe w skali regionu, województwa i kraju. Odbywają się tu liczne wydarzenia artystyczne i kulturalne.

Legnica posiada wielokulturowy charakter oraz własną, specyficzną i wyjątkową historię. Jej ślady odnajdujemy w układzie urbanistycznym, zabytkowych obiektach, w niepowtarzalnym klimacie parku miejskiego czy malowniczej dzielnicy Tarninów. W wykazie zabytków miasta Legnicy, sporządzonym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków we Wrocławiu, widnieje 2 370 pozycji. Rejestr zabytków obejmuje najcenniejsze zespoły i pojedyncze obiekty o różnorodnych funkcjach. Jako najciekawsze i najbardziej charakterystyczne obiekty, kształtujące specyfikę miasta, należy wskazać:

- Zespół zamku piastowskiego wraz z parkiem zamkowym oraz fragmentami pierścienia murów dawnych obwarowań miejskich z Bramą Głogowską i Chojnowską,
- Zespół katedry św. Piotra i Pawła z plebanią i dawną szkołą parafialną,
- Kościół Ewangelicko-Augsburski Najświętszej Marii Panny z wystrojem i wyposażeniem kościoła,
- Zespół kościoła parafialnego św. Jana Chrzciciela wraz z Mauzoleum Piastów i dawnym kolegium jezuickim,
- Klasztor pobernardyński oraz Kościół klasztorny św. Maurycego Zgromadzenia SS Benedyktyn, obecnie sala gimnastyczna i aula I Liceum Ogólnokształcącego,
- Stary Ratusz,
- Nowy Ratusz,
- Akademia Rycerska,
- Budynek teatru dramatycznego,

- Pałac opatów cysterskich z Lubiąża, obecnie siedziba Muzeum Miedzi,
- Zespół zabudowań Dworca Głównego,
- Budynki mieszkalne, głównie na terenie dzielnicy Tarninów tzw. „Kwadrat”,
- Zespół fontann,
- Kramy Śledziowe,
- Kamieniczka Scholza.

Początkowo kierunek ekspansji przestrzennej Legnicy wyznaczał układ drogowy i sieć rzeczna, a później przebieg wyznaczonych korytarzy linii kolejowych, stanowiąc istotne bariery przestrzenne, izolując centrum miasta od otaczających je obszarów wiejskich. Wraz z nasileniem się procesów suburbanizacji, w jego granice włączono dawne osady miejskie. Z uwagi na brak wolnych zasobów mieszkaniowych, na początku XX wieku rozwój przestrzenny ośrodka nastąpił w kierunku południowym. Na północ od linii kolejowej znajdowały się tereny produkcyjne, do których istniała możliwość dojazdu transportem kolejowym. Na obrzeżach miasta lokowano osiedla zabudowy mieszkaniowej zarówno jednorodzinnej, jak i wielorodzinnej. Władze miejskie podjęły wówczas szereg decyzji planistycznych, które ukształtowały znacząco strukturę funkcjonalno-przestrzenną miasta.

Po II wojnie światowej Legnica została włączona w granice Polski na mocy postanowień konferencji poczdamskiej w 1945 roku. Pod koniec wojny wiele obiektów na Starym Mieście uległo zniszczeniu. W latach 50. XX wieku w mieście rozwinęła się dynamicznie działalność gospodarcza, powstał wówczas Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy. W tym czasie rozpoczęto wydobywanie miedzi ze złóż w Lubinie. W latach 60 i 70 XX wieku wyburzono pozostałości poniemieckich kamienic na Starym Rynku oraz w pobliżu zamku. W tym miejscu powstała zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – blokowa. Znaczny obszar miasta zajmowało dowództwo i koszary Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej, stacjonującej w mieście od 1945 do 1993 roku. W związku z tym kierunek rozwoju przestrzennego miasta odbył się w układzie zachód-wschód. W ten sposób powstało osiedle mieszkaniowe Kopernik, a później zespół osiedli Piekary. Sytuacja ta spowodowała ukształtowanie się równoleżnikowego pasma osadniczego od rejonu Ulesia, przez Śródmieście, Kartuzy, osiedla Kopernika i Piekary po Kunice.

Obecnie Legnica to największy ośrodek miejski Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM), złożonego z pięciu powiatów, na terenie których rozmieszczone są kopalnie i zakłady KGHM „Polska Miedź” S.A. Jest on jednym ze światowych liderów wydobywania miedzi i srebra. Główną oś tego obszaru miejsko-gospodarczego, oprócz Legnicy położonej najdalej na południe w tym obszarze, stanowią miasta: Lubin, Polkowice i Głogów.

W okresie ostatnich kilkudziesięciu lat Legnica zmienia swój charakter z ośrodka przemysłowego z dominacją przetwórstwa rud miedzi na handlowo-usługowy oraz produkcyjny wielobranżowy.

Legnica posiada duży potencjał szkolnictwa wyższego. Największą pod względem liczby studentów uczelnią funkcjonującą w Legnicy jest Collegium Witelona Uczelnia Państwowa. Ponadto na terenie miasta działają Wyższa Szkoła Medyczna w Legnicy, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej i Filia Politechniki Wrocławskiej oferująca studia inżynierskie.

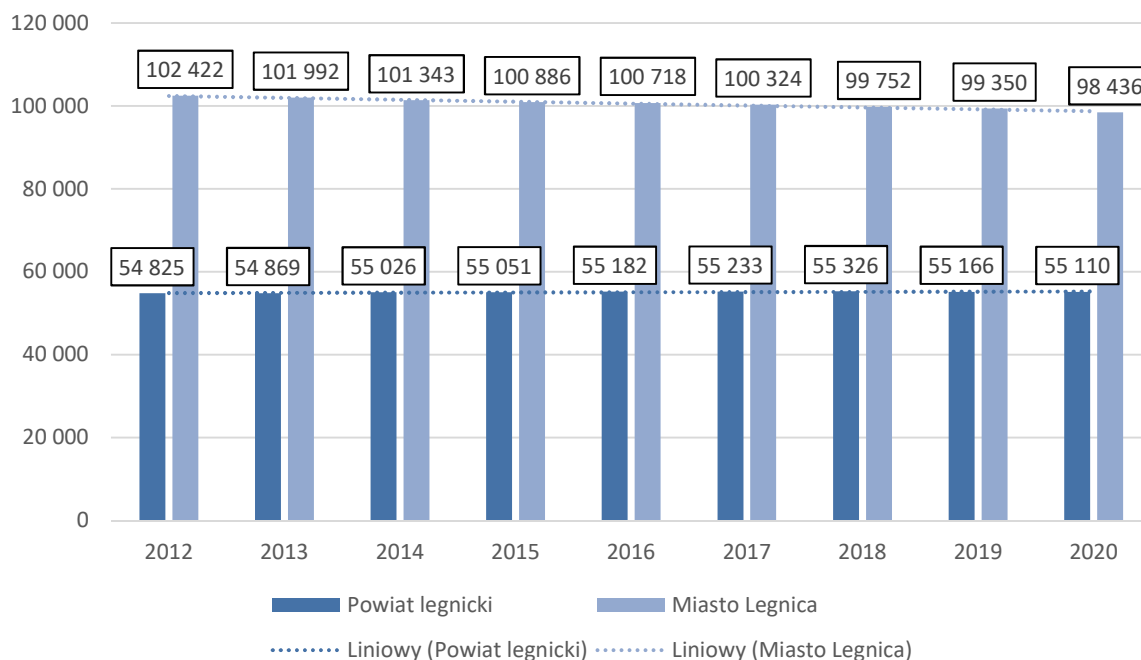
Współczesna Legnica stanowi prężnie rozwijający się ośrodek miejski stanowiący ważny biegun wzrostu Dolnego Śląska oraz znaczący w skali regionu i kraju ośrodek gospodarczy, kulturalny oraz akademicki.

Sfera społeczna

Demografia

Na koniec 2020 roku w Legnicy mieszkało 98 436 osób. Biorąc pod uwagę zestawienie miast województwa dolnośląskiego pod względem liczby ludności, miasto zajmowało 3 miejsce w regionie (po Wrocławiu i Wałbrzychu).

Wykres 1. Liczba ludności w latach 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: BDL, GUS.

Kluczowym problemem polskich średnich i dużych miast jest zjawisko depopulacji miast, przy jednoczesnym nasileniu rozlewania się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w strefie podmiejskiej tych ośrodków. W okresie 2012-2020 liczba mieszkańców miasta uległa zmniejszeniu o 3,9%. Z uzyskanych wyników przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że co piąty respondent, przede wszystkim o wysokich dochodach przekraczających 5 000 zł, planuje wymeldować się z terenu miasta w najbliższych latach. Zjawisko odpływu ludności będzie najbardziej widoczne wśród mieszkańców poniżej 34 roku życia. Najmłodszy, w przedziale wieku 18-24 zamierzają osiedlić się w dużym mieście, co uzasadniają chęcią rozwoju osobistego i możliwością poszukiwania atrakcyjnego zatrudnienia. Natomiast respondenci w wieku 35-44 myślą o zamieszkaniu w małym mieście lub na obszarach wiejskich. Z uwagi na atrakcyjność środowiska przyrodniczego i możliwość zakupu własnej, bardziej atrakcyjnej działki budowlanej, większość uczestników przeprowadzonego badania ankietowego podkreśliła, że ich głównym kierunkiem migracji stanie się wieś.

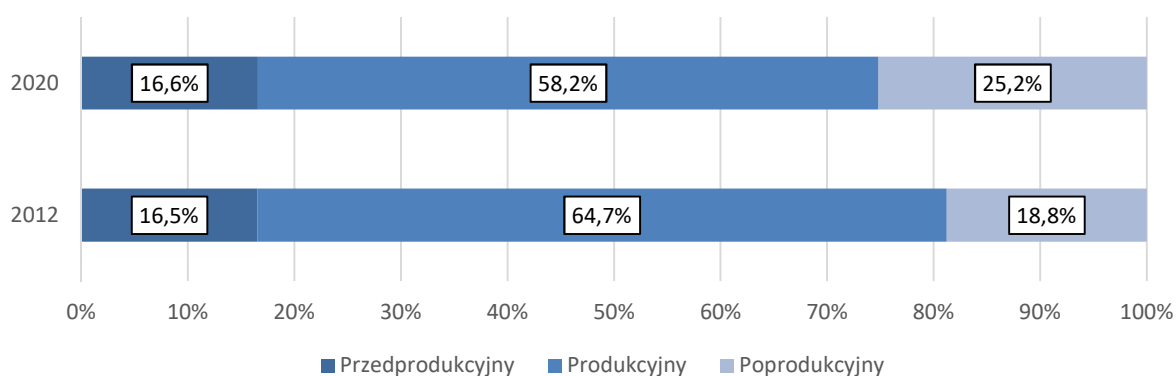
Z prognoz demograficznych opracowanych przez GUS wynika, że w 2035 roku będzie zameldowanych 88 549 osób – o 10% mniej w porównaniu z 2020 rokiem. Sytuacja ta oznacza dalszy spadek wpływów z podatków, przy jednoczesnej konieczności utrzymania wybudowanej infrastruktury społecznej i technicznej. Warto dodać, że funkcje kulturalne, edukacyjne i rynku pracy wciąż pozostaną na terenie miasta.

Na zmiany liczby ludności wpływa migracja zewnętrzna. W okresie 2012-2020 do miasta przybyło 6 356 osób, a wyprowadziło się 8 540. W 2020 r. największą liczbę wymeldowań z pobytu stałego odnotowano do miejscowości Wrocław (106) i Spalona (42), a zameldowań na pobyt stały z Wrocławia (41), Jawora (36), Lubina (27) i Ukrainy (22). Największy ruch migracyjny w ostatnich latach obserwuje się na kierunku Legnica-Ukraina. W 2020 r. wymeldowało się z pobytu czasowego w Legnicy na Ukrainę 1 288 osób, a zameldowały 872 osoby. Wojna wywołana agresją rosyjską na Ukrainę spowodowała kryzys uchodźczy, który stał się dla Legnicy dużym wyzwaniem. Struktura demograficzna miast podlega ciągłym przeobrażeniom, ponieważ zmieniają się relacje ruchu naturalnego (urodzenia/zgony) i wędrownego (zameldowania/wymeldowania) ludności.

Bardzo niepokojącym zjawiskiem jest proces starzenia się społeczeństwa, powiązany ściśle między innymi z odpływem populacji w wieku produkcyjnym. Uczestnicy przeprowadzonych wywiadów pogłębionych wskazali, że zjawisko to wywoła zwiększone zapotrzebowanie na rozwój usług opiekuńczych i wytchnieniowych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin.

Wykres 2. Struktura demograficzna mieszkańców Legnicy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: BDL, GUS

Zahamowanie odpływu ludności ma kluczowe znaczenie dla utrzymania „wielkomiejskiego” charakteru miasta, zachowania odpowiedniej bazy podatkowej, poziomu popytu wewnętrznego, ale i dostępu do odpowiedniego poziomu i wykwalifikowania kadr na rynku pracy. Szansą na wzrost liczby mieszkańców i poprawę struktury wiekowej ludności miasta jest z jednej strony migracja zarobkowa obcokrajowców (wg danych z ewidencji ludności w listopadzie 2021 r. w Legnicy na pobyt czasowy lub stały zameldowanych było 1 701 cudzoziemców), głównie pochodzących zza wschodniej granicy, z Ukrainy i Białorusi, z drugiej, dzięki dobremu skomunikowaniu i warunkom życia, przyciąganie ludności zamieszkującej Wrocław i inne miejscowości Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Osoby pracujące we Wrocławiu, na jego gospodarczych suburbiach lub na terenie zagłębia miedziowego, szukające wygodnego miejsca do życia, zapewniającego dostęp do szeroko pojętej infrastruktury kulturowo-rekreacyjnej, mogą kierować swoją uwagę ku rozwijającej się Legnicy. Zapewnienie odpowiedniego poziomu infrastruktury społecznej, a przede wszystkim konkurencyjnej oferty mieszkaniowej przy zachowaniu stabilnej sytuacji gospodarczej powinno stać się jednym z priorytetów polityki rozwojowej miasta i przełożyć się na wzrost zainteresowania osiedlaniem się ludności na terenie Legnicy.

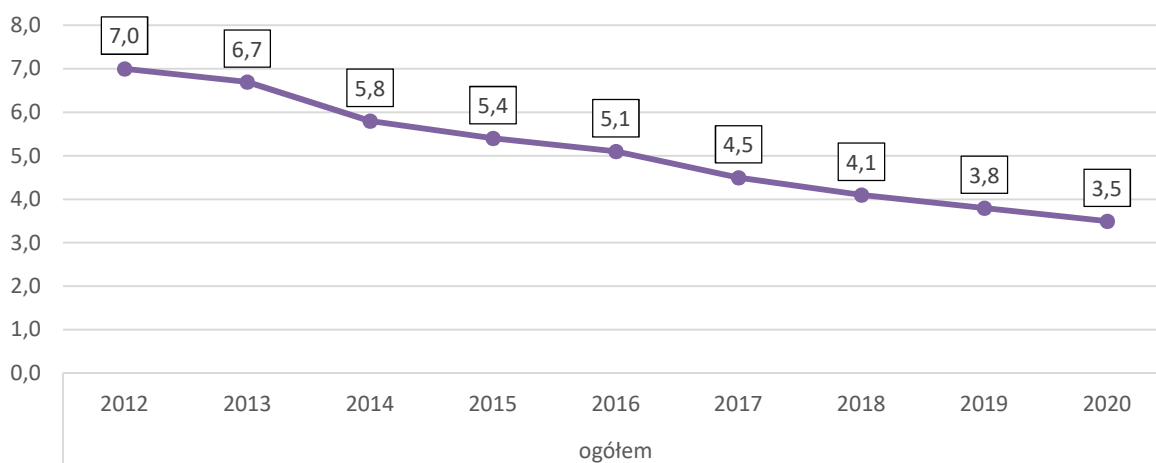
Polityka społeczna

Do zadań własnych gminy należą sprawy pomocy społecznej. Główną instytucją przeciwdziałającą problemowi ubóstwa w Legnicy jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W jego skład wchodzi: cztery

żłobki miejskie, Schronisko dla Bezdomnych i Dom Samotnej Matki z Dzieckiem, Dom Dziennego Pobytu, Ośrodek Pomocy Terapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej. W mieście funkcjonują również: Dom Pomocy Społecznej w Legnicy, oraz Rodzinny Dom Dziecka.

Pomoc społeczna jest instytucją, której pomoc jest skierowana do ludności zagrożonej ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w Legnicy ulega stopniowemu spadkowi. Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem osiągnął w 2020 r. 3,5%, przy średniej krajowej 4,1% i wojewódzkiej 3,1%. Od 2012 r. liczba korzystających z pomocy społecznej w Legnicy znacznie spadła, ubóstwo i bezrobocie stają się w coraz mniejszym stopniu powodem sięgania po pomoc społeczną. Coraz bardziej w strukturze powodów sięgania po pomoc społeczną widoczne są problemy związane z niepełnosprawnością, długotrwałą i ciężką chorobą oraz innymi dysfunkcjami psychofizycznymi objętej pomocą społeczną grupy społecznej. Włączenie społeczne pozostaje zatem nadal istotnym wyzwaniem dla miasta.

Wykres 3. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w Legnicy w latach 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: BDL, GUS

Organizacje pozarządowe zajmują bardzo ważne miejsce przy realizacji celów polityki społecznej. W 2021 r. w Legnicy zarejestrowane były 404 stowarzyszenia, inne organizacje społeczne i zawodowe oraz fundacje, z czego 15 podmiotów to organizacje pożytku publicznego. Podmioty sektora pozarządowego stanowią ważny zasób. Miasto powinno dążyć do wzmacniania partnerstwa z organizacjami pozarządowymi w realizacji zadań z zakresu polityki społecznej, ale także kultury, sportu, rekreacji, czy edukacji. Poprzez organizacje pozarządowe mieszkańcy Legnicy mogą uczestniczyć w życiu miasta i współdecydować o jego rozwoju. Zaangażowanie legniczan w sprawy miasta stanowi podstawę dla budowania kapitału społecznego Legnicy. Obecnie samoocena mieszkańców miasta w zakresie poziomu aktywności społecznej wypada przeciętnie, co z pewnością powinno przełożyć się na postulaty strategiczne i ukierunkowanie działań na budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Budowaniu partnerstwa i wzmacnianiu aktywności lokalnej na wielu płaszczyznach służy Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w Legnicy. Bieżąca współpraca z organizacjami pozarządowymi i realizacja zadań gminy przy wsparciu sektora non-profit odbywa się na mocy corocznych programów współpracy Gminy Legnica z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Podstawową formą współpracy w realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe oraz inne ustawowo określone podmioty (działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do kościoła, kluby sportowe i in.) pozostaje wspieranie i powierzanie zadań w

dziedzinach zgodnych ze statutową działalnością tych podmiotów poprzez organizację otwartych konkursów ofert.

Opieka zdrowotna

Legnica to ośrodek opieki zdrowotnej o wymiarze ponadlokalnym, posiadający stosunkowo rozbudowaną infrastrukturę usług medycznych. W granicach miasta usługi te świadczy między innymi Wojewódzki Szpital Specjalistyczny, działający w formie samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej. Do niepokojących zjawisk należy zmniejszająca się liczba dostępnych łóżek w szpitalu. W 2020 r. szpital dysponował 584 łóżkami, co oznacza spadek o 6,6% w stosunku do stanu z 2012 r. Jeszcze większy spadek liczby miejsc w placówkach szpitalnych odnotowano w całym województwie dolnośląskim. Jednocześnie poprawiła się dostępność do placówek specjalistycznej opieki medycznej i dentyków.

Legniczanie w wielu grupach wiekowych skłonni są źle oceniać funkcjonowanie opieki zdrowotnej. Więcej mieszkańców jest przekonanych o tym, że sytuacja w mieście pod względem opieki zdrowotnej pogorszyła się w ciągu ostatnich 5 lat niż osoby, które dostrzegają poprawę. Uczestnicy wywiadów pogłębionych uważają, że liczba placówek medycznych jest wystarczająca, ale nie zostały one zaopatrzone w odpowiednią liczbę usług. Brakuje nadal swobodnej dostępności do specjalistów, głównie pediatrów i geriatrów. Respondenci ocenili, że jakość tych usług w ostatnich latach uległa pogorszeniu.

W okresie ostatnich lat zwiększyła się liczba zgonów z powodu chorób układu oddechowego i nowotworowych na tle średniej krajowej i wojewódzkiej. W mieście istnieje zwiększone zagrożenie zachorowania na choroby cywilizacyjne. Mimo specjalizacji górniczej i przemysłowej regionu, a tym samym wyższego narażenia na zapylenie i styczność ze szkodliwymi oparami, udział zgonów z przyczyn związanych z chorobami układu oddechowego w Legnicy był wyraźnie niższy niż średnio w Polsce i województwie dolnośląskim. Bardzo duży niepokój budzi w Legnicy rosnący trend chorób nowotworowych. Rosnąca zachorowalność także na ww. typy chorób cywilizacyjnych, wymaga wzmożonych działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej.

Szkolnictwo wyższe

Legnica to ważny ośrodek akademicki na Dolnym Śląsku. Generalnym problemem szkolnictwa wyższego w Polsce jest zmniejszająca się corocznie liczba osób studiujących, co można tłumaczyć wchodzeniem na rynek edukacyjny następnych roczników niżej demograficznego i silną konkurencją największych ośrodków miejskich dysponujących ofertą uczelni wyższych, z większym prestiżem międzynarodowym. W 2019 r. w legnickich szkołach wyższych zarejestrowano 2 887 studentów – o 61% mniej niż w 2012 r. (7 388 osób). Największą dostępność miejsc w tych placówkach zapewnia Collegium Witelona Uczelnia Państwowa. Ponadto na terenie miasta działają Wyższa Szkoła Medyczna w Legnicy, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej i Filia Politechniki Wrocławskiej oferująca studia inżynierskie.

W Legnicy prężnie działają także tzw. uniwersytety trzeciego wieku aktywizujące osoby starsze i oferujące udział w prelekcjach, warsztatach, wykładach i debatach. Obecnie głównymi organizatorami zajęć dla seniorów są: Uniwersytet Trzeciego Wieku przy Collegium Witelona i Legnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku, działający w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego. Są to cenne inicjatywy zapobiegające wykluczeniu cyfrowemu i społecznemu osób starszych, przyczyniające się do ich aktywizacji, a także dające możliwość dalszego rozwoju i poszerzania horyzontów.

Opieka nad dziećmi do lat 3, edukacja przedszkolna, szkoły podstawowe, szkolnictwo ponadpodstawowe

Infrastruktura szkolna miasta składała się w 2020 roku z 77 szkół i placówek umiejscowionych w 44 jednostkach organizacyjnych gminy oraz z 68 placówek prowadzonych przez inne organy. Uczestnicy wywiadów pogłębionych ocenili jakość i dostępność legnickich placówek edukacyjnych jako bardzo dobrą. W przeprowadzonych badaniach ankietowych stan oświaty w Legnicy został oceniony wysoko. Należy uznać te oceny jako istotny potencjał miasta, który może być wykorzystywany do rozwijania kapitału intelektualnego i społecznego.

Na terenie miasta funkcjonowało łącznie 19 szkół podstawowych, w tym 14 publicznych. Warto w tym miejscu przypomnieć, że przeprowadzona reforma szkolnictwa miała na celu między innymi wygaszenie gimnazjów z dniem 31 sierpnia 2019 roku. W 2019 roku uczyło się w szkołach podstawowych 7 616 osób, a dwa lata wcześniej 6 516.

Legnica to ośrodek edukacji ponadpodstawowej o wymiarze ponadlokalnym, dysponujący ciekawą ofertą edukacyjną i rozbudowaną infrastrukturą społeczną. System szkolnictwa ponadpodstawowego obejmuje: licea ogólnokształcące (4 lata), technika (5 lat), szkoły branżowe I stopnia. W 2019 roku w szkołach ponadpodstawowych zarejestrowano 6 545 osób – o 20,2% więcej w porównaniu do 2017 roku (5 221). Sytuacja ta wynika m.in. ze wzrostu liczby uczniów w 2019 r., kiedy skumulowano roczniki, kończące ostatnie klasy trzecie wygaszonych gimnazjów i zreformowaną 8-letnią szkołę podstawową.

W okresie ostatnich lat wzrasta zainteresowanie edukacją zawodową, co wynika ze zmian społeczno-kulturowych, wyższej świadomości młodzieży w planowaniu ścieżki edukacyjnej i zawodowej oraz zmian uwarunkowań na rynku pracy (obserwuje się większy udział osób z wykształceniem wyższym, przy deficycie osób o kierunkowym wykształceniu zawodowym). Udział uczniów szkół zawodowych w ogóle uczniów szkół ponadpodstawowych wynosił w 2019 roku w Legnicy 40,3%, przy średniej krajowej 40,7% i wojewódzkiej 39,8%. Udział ten zwiększył się w mieście o 8,9% w stosunku do 2012 roku.

Oferta szkolnictwa zawodowego jest różnorodna i w dużym stopniu pokrywa się z zapotrzebowaniem pracodawców na rynku pracy. Jest to istotna mocna strona miasta, choć należy wziąć pod uwagę, że rynek pracy w Legnicy podlega nieustannym zmianom, a za zmianami tymi powinna nadążać również oferta edukacyjna. Zmiany odnoszą się zarówno do liczby i specjalizacji przedsiębiorstw funkcjonujących w mieście, jak i technologii stosowanych przez firmy. Szkolnictwo ponadpodstawowe musi podążać za obserwowanymi trendami. Zespoły szkół ponadpodstawowych współpracują z pobliskimi zakładami pracy, umożliwiając uczniom realizowanie programu praktyk uczniowskich. Firmy współuczestniczą w tworzeniu odpowiedniej infrastruktury w ramach ścieżki edukacji zawodowej. Współpraca ta dalej powinna być zacieśniana, a jej zakres poszerzany.

Działalność placówek wychowania przedszkolnego to ważne elementy działalności społecznej, które przyczyniają się do rozwoju kapitału ludzkiego. W okresie ostatnich lat poprawiła się dostępność przestrzenna miejsc w placówkach przedszkolnych dla dzieci w wieku 3-6 lat, jak i poziom uprzedzszkolnienia. Praktycznie wszystkie dzieci objęte są wychowaniem przedszkolnym na terenie miasta.

W Legnicy funkcjonują 4 żłobki miejskie, 11 żłobków niepublicznych i 4 niepubliczne kluby dziecięce, którym miasto udziela dotacji celowych z budżety gminy (wg danych na koniec 2021r.). Legnica wypada korzystnie pod względem liczby dostępnych miejsc w żłobkach i klubach na tle kraju i województwa dolnośląskiego, jak i samej liczby tych placówek.

Legnica posiada atrakcyjną ofertę edukacyjną dla dzieci cudzoziemców zamieszkujących jej teren i okolice na pobyt czasowy i stały. Z uwagi na postępującą migrację ekonomiczną ludności z Ukrainy i Białorusi, zwiększa się liczba cudzoziemców wśród uczniów szkół w mieście. Aż 96% uczniów cudzoziemców stanowią obywatele Ukrainy. Legnickie szkoły charakteryzują się wielokulturowością, gdyż wiele osób deklaruje przynależność do mniejszości narodowych i etnicznych (Romowie, Ukraińcy, Łemkowie). Włączenie migrantów w system edukacji miasta jest niezwykle ważne w kontekście ogólnego włączenia społecznego tej grupy mieszkańców Legnicy.

Kultura i rozrywka

Charakter miasta Legnicy wynika między innymi z rozwiniętego sektora kultury pobudzającego funkcje miastotwórcze. Legnica stanowi kluczowy ośrodek kulturalny regionu, w którym mieszkańcy i przyjezdni posiadają rozwinięty dostęp do instytucji i placówek kultury oraz wydarzeń artystycznych o dużej renomie. W kontekście konieczności utrzymania wielkomiejskiego charakteru usług publicznych zasoby instytucjonalne i dziedzictwo kulturowe Legnicy stanowią istotny potencjał rozwojowy. Legniczanie dobrze oceniają dostęp do kultury i rozrywki, choć można zauważyć, że poziom zadowolenia maleje wraz z wiekiem mieszkańców. Należy wziąć pod uwagę fakt, że wielkomiejskie życie, w tym oferta kulturalna, rozrywkowa i gastronomiczna, należy do ważnych czynników decydujących o miejscu osiedlenia się mieszkańców miasta, co potwierdziły przeprowadzone wśród legniczan badania ankietowe. Niedobory w tym aspekcie funkcjonowania miasta mogą być przyczyną wyprowadzki do większego ośrodka miejskiego. Wielu respondentom badań ankietowych brakuje w Legnicy miejsc rozrywki dla młodzieży, kawiarni, pubów i restauracji.

W mieście organizowane są cykliczne imprezy o wieloletniej tradycji i międzynarodowym lub ogólnokrajowym zasięgu, takie jak:

- Międzynarodowa Wystawa *Satyrykon – Legnica*,
- Ogólnopolski Turniej Chórów *Legnica Cantat*,
- Legnickie Conversatorium Organowe,
- Legnicka Akademia Filmowa – Warsztaty Filmu Animowanego.
- Legnicki Festiwal *Srebro*.
- Ogólnopolski Przegląd Malarstwa Młodych *Promocje*.
- Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny *Świat pod Kyczerą*.

W Legnicy funkcjonuje 5 samorządowych instytucji kultury: Galeria Sztuki, Legnicka Biblioteka Publiczna wraz z 13 filiami (w tym: Ekobiblioteką i Filia Zbiorów Muzycznych i Specjalnych), Legnickie Centrum Kultury i Muzeum Miedzi oraz Teatr im. Heleny Modrzejewskiej, instytucja artystyczna samorządu Dolnego Śląska, współprowadzona i współfinansowana przez miasto Legnica, a także miejskie oraz spółdzielcze kluby i domy kultury. Ponadto działają tu galerie i salony sztuki w ramach instytucji kultury (np. Galeria „Satyrykon”, Galeria Sprzedaży Dzieł Sztuki „Niello”, Galeria „Ring”, Galeria Srebra „Pod Przepiórczym Koszem”), trzy domy/ośrodki kultury (Młodzieżowe Centrum Kultury, Spółdzielczy Dom Kultury „Kopernik”, Spółdzielczy Dom Kultury „Atrium”) i dwa kina stałe (w tym jeden multiplex).

Infrastruktura sportowa i rekreacyjna

Legniczanie posiadają dobry dostęp do obiektów sportowych i rekreacyjnych. Potwierdzają to m.in. zapytani w przeprowadzonych badaniach ankietowych o ocenę obecnego dostępu do sportu i rekreacji. Właśnie w dostępie do sportu i rekreacji największy odsetek respondentów zapytanych o ocenę zmian, jakie zaszły w ostatnich 5 latach, zauważa poprawę, choć jednocześnie nadal wielu uczestników badania oczekuje, że infrastruktura sportowa i rekreacyjna będzie się rozwijać.

W 2021 r. w Legnicy funkcjonowało 49 stowarzyszeń sportowych. Miasto dysponuje różnorodną i rozbudowaną bazą sportową, infrastrukturą hotelową i noclegową, co umożliwia organizowanie licznych, prestiżowych imprez sportowych i wydarzeń. 57% respondentów badań ankietowych ocenia dobrze dostęp do sportu i rekreacji w Legnicy.

Na terenie miasta zawodnicy legnickich klubów sportowych i mieszkańcy mogą korzystać między innymi ze stadionów piłkarskich (Stadion Miejski im. Orła Białego wraz z boiskami treningowymi do piłki nożnej i do lekkoatletyki, stadion przy ul. Grabskiego), licznych obiektów szkolnych i wielu innych obiektów, w tym rozszerzonych o prywatne siłownie, baseny przyhotelowe i korty tenisowe.

Mieszkalnictwo

W ostatnich latach, na skutek „boom-u” inwestycyjnego widoczny jest trwały wzrost zasobów mieszkaniowych miasta. W latach 2012-2020 przybyło 2 514 nowych mieszkań, co oznacza zwiększenie zasobu mieszkaniowego o 6,1%. Poprawił się także standard mieszkań, co znajduje swoje odzwierciedlenie w przeciętnej powierzchni mieszkania, która wzrosła w tym czasie o 0,7 m². Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że większość mieszkańców wyraża zadowolenie z warunków mieszkaniowych.

W 2020 r. średnia cena transakcyjna mieszkań w Legnicy wynosiła 3 818 zł za 1 m² powierzchni użytkowej. Jej wartość zwiększyła się o 54% w stosunku do 2015 roku. Z kolei średni wzrost cen nieruchomości był niższy w porównaniu do tempa zmian cen transakcyjnych odnotowanych w Polsce (26,1%) i w województwie dolnośląskim (18,1%). Wśród porównywanych miast o funkcjach ośrodków regionalnych Legnica wyróżnia się niską przeciętną ceną mieszkań oraz ich lepszą dostępnością pod względem liczby mieszkań i metrażu w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Respondenci badań społecznych oceniają, że mieszkania na lokalnym rynku są dużo tańsze niż we Wrocławiu, ale większość tych obiektów znajduje się nadal poza zasięgiem wielu osób, w szczególności młodych. Dlatego też ich zdaniem problem ten można by rozwiązać dzięki realizacji inwestycji w zakresie budownictwa społecznego. Kształtując politykę rozwoju budownictwa mieszkaniowego w Legnicy, warto wziąć pod uwagę fakt, że wśród motywatorów chęci wyprowadzki legniczan na wieś lub małego miasta, jest dostępność, głównie ekonomiczna, do mieszkania, domu lub działki budowlanej.

Zasób komunalny miasta zmniejszył się pomiędzy 2013 a 2018 rokiem o 1 149 mieszkania (18%), osiągając wielkość – 5 228 mieszkań, przy jednoczesnym wzroście liczby lokali socjalnych z poziomu 184 lokali w 2013 r. do 423 w 2019 r.

Lokalami mieszkalnymi, tworzącymi mieszkaniowy zasób miasta, lokalami i nieruchomościami użytkowymi i garażami, zarządza w imieniu Gminy Legnica Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej w Legnicy.

Kształtując politykę miejską w zakresie rozwoju strefy osiedleńczej, należy wziąć pod uwagę, że sama dostępność mieszkań może nie być wystarczającym czynnikiem motywującym do osiedlenia się w mieście. Legniczanie oczekują między innymi, że strefy zamieszkania będą posiadały estetyczne przestrzenie publiczne i będą wypełniane terenami zieleni.

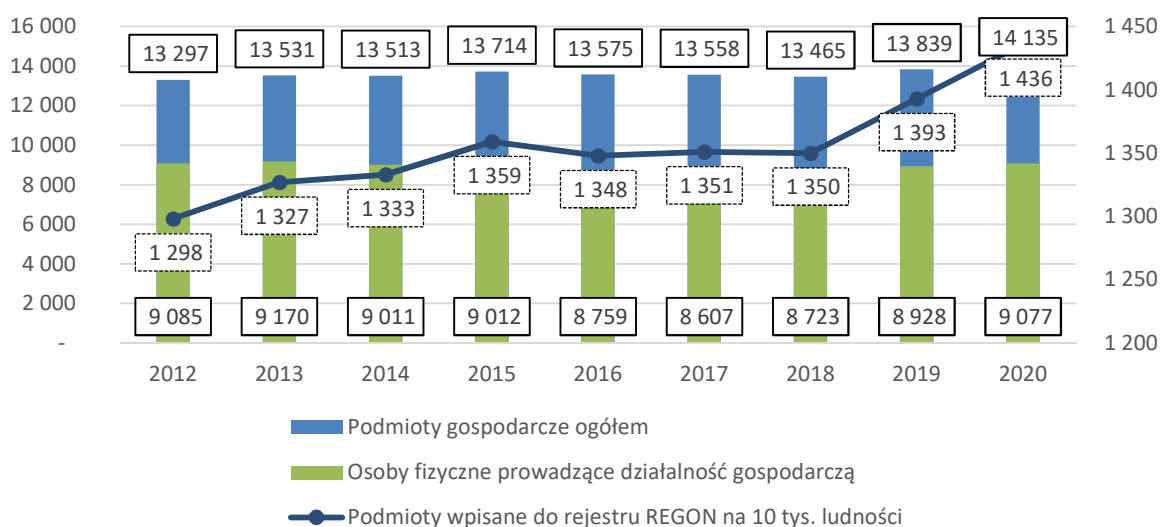
Sfera gospodarcza

Podmioty gospodarcze

Legnica to bardzo ważny ośrodek miejski o wysokim potencjale gospodarczym w województwie dolnośląskim, stanowiący rdzeń Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego, w którym rozwój gospodarczy bazuje na funkcjonowaniu kopalń, zakładów przetwórczych i hutniczych KGHM „Polska Miedź” S.A. i powiązanych z nim przedsiębiorstw. Spółka KGHM „Polska Miedź” S.A. i władze miejskie dążą stopniowo do rozwoju segmentów gospodarczych niezwiązanych z aktualną monokulturą gospodarczą. Legnica posiada również rozwinięty sektor publicznych usług administracyjnych, edukacyjnych, gospodarczych i turystycznych. Ponadto działalności gospodarczej może sprzyjać położenie miasta na przecięciu głównych szlaków transportowych. Sieć drogową tworzą tu autostrada A4 i droga ekspresowa S3 oraz 5 linii kolejowych. Czynniki te powodują, że Pasma Głogów-Polkowice-Lubin-Legnica cechuje się wysokim poziomem rozwoju gospodarczego. Wśród porównywanych miast pełniących funkcje ośrodków regionalnych w sferze gospodarczej Legnica wypada bardzo korzystnie.

Skalę aktywności gospodarczej w mieście oceniono m.in. na podstawie wskaźnika przedsiębiorczości, który wyraża się liczbą podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców. W 2020 r. w Legnicy zarejestrowano 14 135 podmiotów gospodarczych, co w przeliczeniu na 10 tys. osób daje wartość 1 436. W okresie 2012-2020 ich liczba uległa zwiększeniu o 6,3% (13 297). W mieście dominuje głównie działalność gospodarcza osób fizycznych, które stanowią 64,2% w ogólnej liczbie tych podmiotów. Najwięcej podmiotów gospodarczych prowadziło działalność w sektorze handlu i usług naprawczych (21,3%), działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (15,3%) i budownictwem (12,8%). W ostatnich latach wzrasta w strukturze podmiotów gospodarczych udział działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, choć nadal sektor usług wyższego rzędu nie jest w Legnicy wystarczająco rozwinięty, przyrasta natomiast w szybkim tempie powierzchnia obiektów przemysłowych i magazynowych.

Wykres 4. Kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Legnicy w latach 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne: BDL, GUS

W strukturze wielkościowej przedsiębiorstw przeważają mikroprzedsiębiorstwa, w których zatrudnia się do 9 osób. Stanowią one 96,9% wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Warto

zwrócić uwagę, że na terenie miasta zidentyfikowano aż 21 przedsiębiorstw dużych, zatrudniających więcej niż 250 osób.

Analizie poddano także wielkość wskaźnika przedsiębiorczości, mierzonego liczbą osób prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten kształtował się w Legnicy na poziomie 15,8% w 2020 roku. Warto dodać, że zdaniem 45% respondentów warunki prowadzenia działalności gospodarczej w Legnicy są dobre.

Legnica to ośrodek miejski pełniący także funkcje handlowe zarówno dla mieszkańców gmin powiatu legnickiego, jak i całego obszaru LGOM. Cechą charakterystyczną miast powiatowych (w tym Legnicy) jest wzrost znaczenia centrów handlowych i sklepów wielkopowierzchniowych, przy jednoczesnym ograniczeniu tradycyjnej funkcji handlowo-usługowej ulic zlokalizowanych w centrum miasta, w którym obserwuje się kryzys działalności niewielkich podmiotów handlowych.

Niepewność gospodarcza jak i postępujące tempo przemian gospodarczych na skutek wdrażania nowych technologii i stopniowej cyfryzacji kolejnych segmentów i rynków gospodarki stawia poważne wyzwania dla podmiotów gospodarczych, wymagając od nich wysokiej efektywności i elastyczności działania. Poprzednia Strategia Rozwoju Miasta Legnicy powstawała w trudnych warunkach gospodarczych, po okresie recesji gospodarczej, wywołanej w latach 2007-2009 przez globalne rynki finansowe. Przedstawione powyżej wskaźniki świadczą o tym, że działania podmiotów gospodarczych, wsparcie instytucji otoczenia biznesu, jak i rozsądna polityka samorządu umożliwiły powrót lokalnej gospodarki na ścieżkę wzrostu. Obecna sytuacja związana z zawirowaniami na rynkach światowych, zaburzeniem łańcuchów dostaw, koniecznością reorganizacji pracy i działalności zakładów produkcyjnych i usługowych, których przyczyną była globalna pandemia COVID-19, stawia kolejne, trudne wyzwania zarówno przed przedsiębiorcami jak i władzami samorządowymi. Sytuacja ta wymaga tworzenia mechanizmów, które w sposób elastyczny, dostosowany do zgłaszanych potrzeb, zapewnią podmiotom gospodarczym wsparcie, umożliwiając im utrzymanie zatrudnienia i poziomu konkurencyjności w nadchodzących latach.

Tereny aktywności gospodarczej i instytucje otoczenia biznesu

Legnica to ważny ośrodek miejski posiadający atrakcyjne tereny cechujące się wysoką atrakcyjnością inwestycyjną dla działalności gospodarczej, deweloperskiej i handlowej. Należy pamiętać, że instytucje otoczenia biznesu oraz odpowiednio skomunikowane i uzbrojone grunty inwestycyjne, zlokalizowane w wewnętrznej strukturze miasta i na jego obrzeżach, przy głównych szlakach transportowych, pełnią kluczową rolę w utrzymaniu i pobudzeniu aktywności gospodarczej. Bardzo atrakcyjne grunty inwestycyjne dla miejscowych przedsiębiorców prowadzących już działalność gospodarczą i nowych nabywców są położone na terenach dawnego lotniska w południowej części Legnicy.

Obszar miasta objęty jest działaniem Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, w której proponuje się przedsiębiorcom zwolnienie z podatku dochodowego oraz tereny inwestycje wysokiej jakości, dobrze skomunikowane, uzbrojone w urządzenia infrastruktury technicznej, pod lokalizację zabudowy usługowej i przemysłowej. W granicach miasta większość inwestorów skupia się przy ulicy Jaworzyńskiej i Nowodworskiej, gdzie działają np. ANIMAK – Kopcza, Brugman, C+P, Faurecia, Gates, MyVita Sp. z o.o., Toyota Boshoku, Rileta, Uzin, WINKELMANN, Wezi-tec, Viessmann. W 2020 r. w ofercie LSSE znajdowały się dwa tereny inwestycyjne o powierzchni blisko 16 ha oraz ponad 9,3 ha położone przy ul. Złotoryjskiej w wysoce atrakcyjnej lokalizacji przy węźle A4 i S3.

LSSE dysponuje także ofertą najmu atrakcyjnych powierzchni biurowych dla firm zainteresowanych działalnością na terenie Legnicy, w tym Letia Business Center - nowoczesnym biurowcem położonym w centrum Legnicy, o powierzchni ponad 8 tys. m².

Kolejny, działający podmiot w mieście, oferujący tereny inwestycyjne i wsparcie inwestorskie, to Strefa Aktywności Gospodarczej (SAG) sp. z o.o., w której gmina Legnica dysponuje 100% udziałami. SAG administruje obszarem byłego lotniska i otaczającym terenem, użytkowanym do 1992 roku przez Wojska Federacji Rosyjskiej. Obecnie funkcjonuje tu ponad 20 różnej wielkości firm, zatrudniających blisko 600 osób, np. Iso Trade, Invest Global, Gruca, Ready Bathroom. Na analizowanym terenie znajdują się hangary, place i zagospodarowane budynki, ale będą także powstawać nowe obiekty przemysłowo-usługowe.

Rynek pracy

Miasto Legnica cechuje się korzystną sytuacją na lokalnym rynku pracy w ujęciu ilościowym. W 2020 roku w mieście zarejestrowano 34 247 pracujących – o 0,8% więcej niż w 2012 roku. Aż 60% ankietowanych legniczan uważa, że w mieście w ciągu ostatnich pięciu lat nastąpiła wyraźna poprawa pod względem dostępności wolnych miejsc pracy. Najwięcej osób znalazło zatrudnienie w przemyśle i budownictwie (38,8%). Z badań ankietowych wynika, że w Legnicy można łatwo znaleźć pracę. Jak twierdzą legniczanie, specjalizacja gospodarcza miasta generuje duże zapotrzebowanie na pracowników branży przemysłowej. Z kolei brakuje pracy dla specjalistów z branży finansowej, czy prac biurowych. Możliwość znalezienia satysfakcjonującej, dobrej pracy najgorzej oceniają osoby wchodzące na rynek pracy oraz osoby po studiach I i II stopnia. Z danych tych wynika, że gospodarka Legnicy powinna podlegać dywersyfikacji, aby zaspokoić potrzeby związane z pracą możliwie najszerzej grupy mieszkańców.

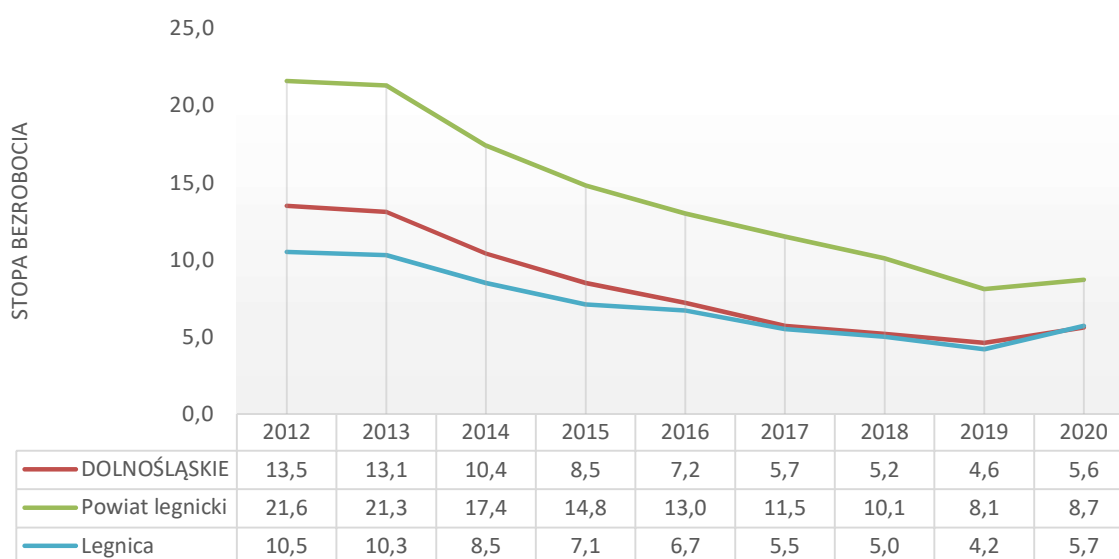
Z „Monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych w 2019 roku dla miasta Legnicy” opracowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Legnicy wynika, że pracodawcy zgłosili do urzędu 11 134 wolnych miejsc pracy, głównie w branżach przetwórstwa przemysłowego (2 887 wakatów), w administracji (2 349) i w budownictwie (697). Pracodawcy zwracają szczególną uwagę na osoby z szeroko pojętymi zawodami technicznymi, między innymi z sektora nowoczesnych technologii informatycznych, produkcyjnych i budowlanych oraz powiązanych z nimi sektorem usług. Pracodawcy poszukują kandydatów ze specjalistyczną wiedzą praktyczną. Przedsiębiorcy cenią także osoby doświadczone w danej branży. Ze względu na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania na rynku pracy, osobom bezrobotnym niekiedy trudno uzyskać określone kompetencje i niezbędne doświadczenie zawodowe w krótkiej perspektywie czasowej.

Oceniając sytuację na legnickim rynku pracy, należy zwrócić uwagę również na kształtowanie się średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób). W okresie 2012-2020 jego poziom zwiększył się z ok. 3 034 zł brutto do ok. 4 952 zł brutto, czyli o 63%, przy średniej krajowej równej 47,5% i wojewódzkiej równej 53,5%. Warto dodać, że poziom płac w 2020 r. nie przekroczył w Legnicy jeszcze progu 5000 zł brutto (tak jak to miało miejsce w przypadku Wrocławia, Wałbrzycha czy Jeleniej Góry). W związku z tym relatywnie niski poziom średnich wynagrodzeń może zwiększyć zjawisko migracji zarobkowej mieszkańców, a tym samym decydować o odpływie dobrze opłacanej kadry o wysokich kwalifikacjach i zmniejszać szansę na tworzenie nowych zasobów pracy. Potencjał nabywczy ludności zamieszkującej Legnicę, mierzony udziałem podatku dochodowego w dochodach miasta w przeliczeniu na mieszkańca, ocenić należy jako średni na tle pozostałych porównywanych miast. Należy pamiętać, że niższy wewnętrzny popyt konsumpcyjny wynika z niższego poziomu zamożności społeczności lokalnej i choć koszty zasobów pracy, przy dobrze

skomunikowanej i uzbrojonej bazie infrastrukturalnej, wpływają pozytywnie na zainteresowanie atrakcyjną ofertą potencjalnych inwestorów, to docelowo należy dążyć do modelu gospodarki opartej na wydajnej i dobrze opłacanej pracy specjalistów każdego poziomu zatrudnienia.

W 2020 r. w Legnicy stopa bezrobocia wyniosła 5,7%, przy średniej krajowej – 6,3% i wojewódzkiej – 5,6%. W okresie 2012-2019 odnotowano systematyczny jej spadek. Odwrócenie wieloletniego trendu nastąpiło pomiędzy 2019 a 2020 rokiem, kiedy jej wartość wzrosła o 1,5% (z 4,2 do 5,7%), co wynika z wprowadzania „lockdownów” w okresie pandemii COVID-19. Wprowadzenie przez rząd obostrzeń sanitarnych przyczyniło się do zmiany reorganizacji pracy i postępującego spowolnienia gospodarczego, przy jednoczesnym wzroście płacy minimalnej powodującej zwiększenie presji inflacyjnej. Dlatego też pracodawcy podejmowali decyzję o redukcji części etatów i przyspieszeniu automatyzacji w zakładach pracy.

Wykres 5. Stopa bezrobocia w latach 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: BDL, GUS

Niepokojącym zjawiskiem gospodarczym na lokalnym rynku pracy jest udział osób długotrwale bezrobotnych, pozostających bez zatrudnienia dłużej niż rok, nieposiadających odpowiednich kwalifikacji do zmieniającego się rynku pracy lub niepodjęających z różnych powodów w ogóle pracy zarobkowej.

Baza noclegowa i turystyczna

Legnica dysponuje rozbudowaną bazą turystyczną, w tym hotelowo-konferencyjną. W 2020 roku w mieście znajdowało się 8 hoteli, w tym 2 czterogwiazdkowe i 6 trzygwiazdkowych. Łączna liczba miejsc noclegowych czynnych całorocznie liczyła 1 062. W gminie funkcjonują także 3 inne obiekty noclegowe¹ o łącznej liczbie miejsc noclegowych liczących 104 miejsca. W 2019 roku z bazy noclegowej skorzystało 79 192 turystów. Udział obcokrajowców w ruchu turystycznym wynosił 35%, przy czym najwięcej cudzoziemców zakwaterowano z Niemiec i Ukrainy. Bardzo duże spowolnienie ruchu turystycznego na

¹ Według GUS inne obiekty hotelowe to hotele, motele, pensjonaty, którym nie została nadana żadna kategoria, a także obiekty świadczące usługi hotelowe – m.in. zamki, zajazdy itp.

terenie miasta odnotowano w 2020 roku w czasie pandemii COVID-19, kiedy ograniczono działalność branży turystycznej wskutek nałożenia rygorystycznych zasad sanitarnych.

Z uwagi na bardzo dobrą dostępność komunikacyjną, rozbudowaną infrastrukturę rekreacyjną i obiekty dziedzictwa kulturowego, Legnica posiada znaczny potencjał turystyczny. Przez teren ośrodka miejskiego i jego okolice przebiega kilka atrakcyjnych szlaków turystycznych, takich jak: Europejski Szlak Cystersów, Szlak bitwy pod Legnicą w 1241 roku, Via Regia, Szlak dookoła Legnicy czy Szlak polskiej miedzi. Infrastruktura turystyczna zostaje systematycznie rozbudowana, poprawiając tym samym m.in. jakość obsługi i standard wyposażenia bazy noclegowej, choć samym legniczanom brakuje w mieście wyróżniających się atrakcji turystycznych.

Oferta turystyczna Legnicy powinna być skierowana do różnych grup biznesowych, cudzoziemców odwiedzających miasto z przyczyn sentymentalnych, osób zwiedzających miasto i przejeżdżających przez Legnicę w trakcie podróży po kraju. Należy dążyć do integracji współpracy władz miejskich z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, poszerzając działania związane z promocją oferty turystycznej, co umożliwi zwiększenie zainteresowania turystów walorami miasta i terenów go otaczających.

Sfera przestrzenna

Komunikacja

Transport i komunikacja stanowią jedno z istotnych uwarunkowań rozwojowych jednostek przestrzennych. Ze względu na liczne powiązania społeczne i gospodarcze, istotne jest dobre skomunikowanie miasta z otoczeniem pojmowanym w różnych skalach: lokalnej, regionalnej, krajowej i międzynarodowej. Równie ważna, ze względu na logistykę oraz jakość życia mieszkańców, jest możliwość bezpiecznego, wygodnego i szybkiego przemieszczania się na terenie miasta. System transportowy miasta złożony jest z różnego rodzaju infrastruktury obsługującej rozmaite środki i formy transportu.

Transport drogowy

Infrastruktura drogowa to kluczowy element analizy diagnozy strategicznej. Dobrze funkcjonująca sieć transportowa w gminach miejskich wpływa pozytywnie na jakość życia ludności. Dziś bardzo często mieszkańcy odczuwają zły stan techniczny dróg publicznych na obszarach zurbanizowanych, np. w strefie podmiejskiej ośrodków miejskich.

Legnica jest położona w centralnej części województwa dolnośląskiego, przy skrzyżowaniu drogi ekspresowej S3 i autostrady A4 (węzeł Legnica Południe). Droga ekspresowa S3 przebiega południkowo od Świnoujścia do przejścia granicznego w Lubawce (planowane zakończenie budowy ostatnich odcinków trasy w 2024 roku) i jest częścią międzynarodowej trasy E65. Autostrada A4 ma z kolei przebieg równoleżnikowy oraz łączy zachodni (Jędrzychowice) i wschodni (Korczoza) kraniec południowej części kraju. Ta najdłuższa autostrada w Polsce należy do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego (Bruksela – Kijów) oraz międzynarodowej trasy E40 (wiodącej od Calais nad kanałem La Manche we Francji, niemal do granicy kazachsko-chińskiej). W toku wywiadów pogłębionych zdecydowanie podkreślono dobre skomunikowanie miasta z sąsiednimi gminami siecią głównych dróg kołowych.

Przez miasto przebiega droga krajowa nr 94 i drogi wojewódzkie: nr 333 oraz 364. Droga krajowa nr 94 stanowi bezpłatną alternatywę dla autostrady A4, łącząc wschodnią i zachodnią granicę kraju, przebiegając przez województwa: dolnośląskie, opolskie, śląskie, małopolskie i podkarpackie. Droga wojewódzka nr 333 łączy węzły: na autostradzie A4 - Legnica Wschód i drodze ekspresowej S3 - Legnica Zachód, przebiega wraz z drogą krajową nr 94 przez śródmieście i wybiega na północ dawnym śladem drogi krajowej nr 3. Droga wojewódzka nr 364 przebiega od drogi wojewódzkiej 333 ulicą Złotoryjską w Legnicy na zachód do drogi krajowej nr 30 w Gryfowie Śląskim.

Kluczową kategorię dróg publicznych tworzą drogi powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej, których łączna długość wynosi 54,7 km. W latach 2012-2020 ich długość zmniejszyła się o 8,3 km.

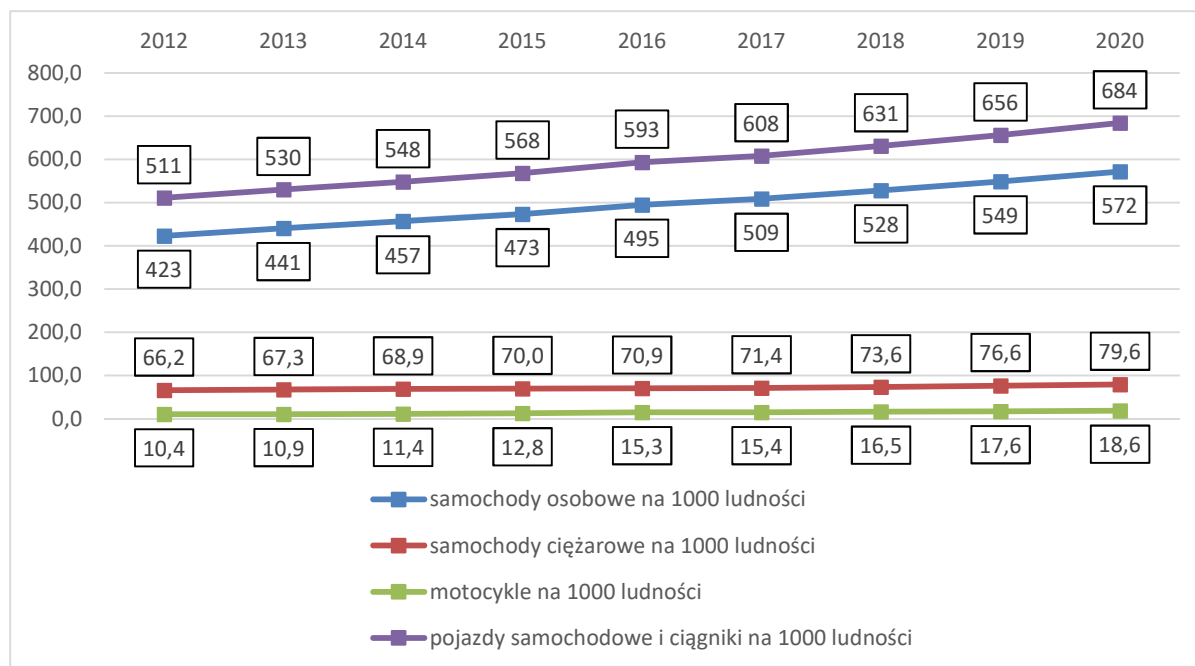
Sieć drogowa oparta jest także na obsłudze ruchu komunikacyjnego na drogach gminnych – w sumie ich długość liczy ok. 198,5 km, z czego 147,4 km to odcinki o nawierzchni twardej ulepszonej.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że mieszkańcy Legnicy oczekują dalszej rozbudowy nowych odcinków dróg, a także parkingów, chodników i ścieżek rowerowych. Ponad 40% respondentów stan chodników i dróg oceniło jako zły. Natomiast 46% mieszkańców sądzi, że stan ten poprawił się znacząco w ciągu ostatnich kilku lat. Konieczność inwestycji w zakresie infrastruktury

drogowej podkreślają także uczestnicy wywiadów pogłębionych. Kluczową inwestycją, ich zdaniem, jest dokończenie inwestycji drogowej łączącej tereny inwestycyjne z zachodnią obwodnicą oraz budowa III etapu drogi zbiorczej południowej.

Zaspokajanie potrzeb transportowych w granicach administracyjnych miast odbywa się w dużej mierze przy wykorzystaniu samochodów osobowych, co powoduje wzrost kongestii transportowej. W latach 2012-2020 w Legnicy zarejestrowano niemal 15 tysięcy pojazdów, do których zalicza się między innymi samochody osobowe, ciężarowe i motocykle. W 2020 r. ich stan wynosił ponad 67 tys. pojazdów.

Wykres 6. Liczba pojazdów przypadających na 1000 mieszkańców Legnicy w latach 2012-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dużym problemem ośrodków miejskich średniej wielkości jest wzmożony ruch samochodowy generowany codziennymi dojazdami do miejsca zatrudnienia i szkół. W związku z tym w granicach administracyjnych Legnicy prowadzone są inwestycje związane z modernizacją i rozbudową układu transportowego o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. I tak na przykład zaplanowano budowę brakującego fragmentu obwodnicy Legnicy w ciągu drogi krajowej nr 94 w celu utworzenia spójnego układu komunikacyjnego dróg A4, S3 i DK94, oraz odciążenia centrum miasta od ruchu tranzytowego. Ponadto przewidziano m.in. przebudowę DK94 w Legnicy na odcinku ul. Pocztowej i ul. Piastowskiej. Zdaniem uczestników wywiadów pogłębionych władze miasta powinny dążyć do ograniczenia ruchu samochodowego w centrum miasta. Proponują oni, aby drogi były dwujezdniowe, co przyczyni się do zwiększenia przepustowości pojazdów samochodowych w mieście.

Dodatkowy czynnik powodujący obniżenie jakości życia mieszkańców w przestrzeni miejskiej odnosi się do wieku zarejestrowanych pojazdów emitujących zanieczyszczenia do atmosfery. W 2020 roku w Legnicy ponad 60% stanowiły pojazdy użytkowane przez co najmniej 16 lat, a tylko 8,6% - poniżej 5 lat. Tak więc struktura wiekowa zarejestrowanych pojazdów wygląda niekorzystnie.

Dużym problemem Legnicy jest wzmożony indywidualny ruch przestarzałą grupą samochodów osobowych w codziennych dojazdach do miejsca pracy i szkół. Problem zakorkowania miasta został dostrzeżony również wśród uczestników wywiadów pogłębionych. Alternatywę dla transportu

indywidualnego może stanowić publiczny transport zbiorowy, w szczególności niskoemisyjny, którego potencjał nie zostaje w pełni wykorzystany w przemieszczaniu się ludności na terenie miasta i jego obrzeży.

Głównym przewoźnikiem, świadczącym usługi w zakresie pasażerskiego publicznego transportu zbiorowego na terenie miasta, jest Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. w Legnicy. Podmiot ten organizuje przewozy nie tylko w granicach administracyjnych miasta, ale również na terenie gmin Kunice, Miłkowice, Prochowice i Legnickiego Pola. Środkami publicznego transportu autobusowego można dojechać w 20 minut w dowolny punkt w mieście. MPK zarządza komunikacją publiczną obejmującą 24 linie, na trasie których znajduje się 215 przystanków autobusowych. Przedsiębiorstwo dysponuje 64 autobusami, przystosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, wyposażonymi w system informacji pasażerskiej, z czego 28 z nich spełnia normy czystości spalin Euro V i VI. Według danych dotyczących liczby sprzedanych biletów w 2018 roku MPK przewiozło 6,5 mln pasażerów, a w 2020 roku ok. 3,4 mln. Na statystyki wpływ miała decyzja o bezpłatnych przejazdach dla uczniów legnickich szkół oraz seniorów obowiązująca od marca 2019 roku do września 2020 roku. Spadek w 2020 r. nastąpił również z powodu pandemii COVID-19. W taborze transportu zbiorowego Legnicy brakuje nowych pojazdów nisko- i zeroemisyjnych.

Transport kolejowy

Kluczowym elementem liniowej infrastruktury transportowej są linie kolejowe. Przez teren gminy Legnica przebiega kilka kluczowych linii kolejowych, takich jak 137 Katowice – Legnica, 275 Wrocław Muchobór – Gubinek, 284 Legnica – Jerzmanice Zdrój, 289 Legnica – Rudna Gwizdanów, 382 Legnica Północna – Pątnów Legnicki. W granicach Legnicy znajdują się następujące dworce, stacje i przystanki kolejowe: Legnica, Legnica Piekary, Nowa Wieś Legnicka. Według przyjętej przez PKP S.A. w 2015 roku kategoryzacji dworców, dworzec Legnica jest jednym z 13 dworców wojewódzkich (druga kategoria w sześciostopniowym podziale). Ruch pasażerski z Legnicy obsługują pociągi osobowe Kolei Dolnośląskich oraz PKP Intercity. Linie kolejowe przebiegające przez teren miasta mogą zostać wykorzystane do stworzenia lokalnego transportu kolejowego w obrębie Legnicy oraz Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Aby tak się stało, potrzebna będzie modernizacja infrastruktury kolejowej i zlokalizowanie nowych przystanków.

Infrastruktura dla rowerów

Aby ograniczyć zakorkowanie dróg kołowych i zredukować niską emisję pochodzącą z ruchu samochodowego, należy promować wprowadzenie proekologicznych (niskoemisyjnych) środków transportu publicznego i prywatnego, a także popularyzację ruchu rowerowego na świeżym powietrzu. Miasto Legnica promuje rower jako kluczowy miejski środek transportu, podejmując szereg działań w zakresie rozbudowy sieci dróg rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą. Podstawę planowania rozwoju sieci rowerowej zawarto w dokumencie pn. „Koncepcja przebiegu tras rowerowych dla Legnicy”, przyjętego przez organy administracji samorządowej w 2018 roku, w którym zwrócono uwagę na konieczność: wyznaczenia ciągów rowerowych wzdłuż wszystkich dróg miejskich oraz integrację transportu rowerowego z publicznym transportem zbiorowym. Koncepcja uwzględnia konieczność stworzenia miejsc parkingowych dla rowerzystów, przede wszystkim przy miejscach pracy, obiektach handlowych i usługowych, szkołach oraz w pobliżu miejsca zamieszkania. Zakłada ona realizację 6 głównych tras rowerowych o łącznej długości ponad 50 km, uzupełnionych o pozostałe 12 odcinków dróg dla rowerów i 7 stref uspokojonego ruchu (tzw. tempo 30). Władze samorządowe zarekomendowały wytyczenie kontrapasów, czyli dopuszczenia ruchu rowerowego „pod prąd” wzdłuż

68 ulic jednokierunkowych w granicach administracyjnych gminy. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że z uwagi na niewielkie wzniesienia, atrakcyjne ścieżki rowerowe (np. wzdłuż Kaczawy) i kompaktowy charakter miasta, ruch rowerowy kształtuje się punktowo na wysokim poziomie (mimo niespójnej sieci dróg rowerowych). Problem fragmentacji dróg rowerowych zauważyli również respondenci badań społecznych, którzy zaobserwowali, że przy każdej nowej drodze o nawierzchni asfaltowej zostaje wyznaczony ciąg rowerowy. Legniczanie oczekują, że rozbudowa ścieżek rowerowych w mieście będzie postępować.

W 2020 roku w Legnicy długość sieci dróg rowerowych liczyła 39,7 km. W okresie 2012-2020 ich długość zwiększyła się o ponad 10 km, z czego największą dynamikę ich rozbudowy odnotowano w ciągu ostatnich 2 lat. W związku z tym zaczęto realizować założenia wyżej opisanej koncepcji.

Infrastruktura techniczna

Gmina odpowiada za „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty”, w tym sprawy dotyczące „wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych”².

Dostęp do infrastruktury technicznej plasuje Legnicę w czołówce dziewiętnastu miast ośrodków regionalnych.

Infrastrukturą wodociągowo-kanalizacyjną administruje w mieście Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacja S.A. Kluczowym liniowym elementem infrastruktury technicznej jest sieć wodociągowa, której łączna długość wynosiła w 2020 roku blisko 260 km, z czego ok. 205 km to sieć rozdzielcza, a 54 km – sieć przesyłowa. Miasto Legnica charakteryzuje się bardzo dobrym nasyceniem sieci wodociągowej, o czym świadczą wyniki wskaźnika prezentującego udział sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności. Wskaźnik ten kształtował się w Legnicy na poziomie 98,3%.

Legnica cechuje się również dobrym nasyceniem sieci kanalizacyjnej, gdyż korzystało z niej 93,7% ludności. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła w 2020 roku blisko 212 km. W okresie ostatnich lat władze miejskie realizują szereg inwestycji celu publicznego związanych z budową i modernizacją infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej. Warto dodać, że mieszkańcy oceniają bardzo dobrze stan infrastruktury kanalizacyjnej oraz sposób odprowadzenia wód opadowych.

Mieszkańcy Legnicy są bardzo dobrze zaopatrzeni w sieć gazową. Jej długość liczyła w 2020 roku ponad 222 km, z czego sieć przesyłowa blisko 13 km, a rozdzielcza – 210 km. Udział ludności korzystającej z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności osiągnął poziom 93,6%.

Gmina Legnica realizuje inwestycje związane z poprawą świadczenia usług telekomunikacyjnych między innymi z wykorzystaniem sieci LEGMAN, działającej jako hybryda sieci światłowodowych i radiowych. Sieć tę wykorzystuje się zarówno do zapewnienia mieszkańcom dostępu do Internetu, jak i do obsługi monitoringu miejskiego oraz Zintegrowanego Systemu Zarządzania Ruchem i Transportem. Ponadto sieć LEGMAN posiada kluczowe znaczenie w rozbudowie usług elektronicznych dla mieszkańców i odgrywa ważną rolę w funkcjonowaniu miejskiego centrum usług wspólnych. W 2020 roku sieć LEGMAN w części światłowodowej obejmowała 35 km kanalizacji teletechnicznej (w tym 70% odcinków aktywnie użytkowanych) oraz ponad tysiąc studni teletechnicznych. Sieć radiowa, złożona z 4 stacji bazowych, zasięgiem przestrzennej dostępności obsługiwała większość powierzchni miasta.

---

² Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Gospodarka odpadami

Obowiązkowym zadaniem własnym gminy jest utrzymanie czystości i porządku na jej terenie.³ Okres 2011-2012 był znany z tak zwanej „rewolucji śmieciowej”. Wprowadzone regulacje prawne znowelizowaną Ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach spowodowały, że na gminę spadła kluczowa odpowiedzialność za gospodarkę odpadami. W Legnicy funkcjonuje jedno czynne składowisko odpadów o powierzchni 28,5 ha, gdzie unieszkodliwiane zostają odpady komunalne. W mieście działają również dwa punkty selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Gospodarka odpadami to bardzo problematyczny obszar ochrony środowiska. Wymaga ciągłego doskonalenia, m.in. w celu zwiększania frakcji odpadów wtórnie wykorzystywanych w produkcji. W tym zakresie jest jeszcze wiele do zrobienia. Legnica wraz z gminami obszaru funkcjonalnego powinna rozważyć alternatywne sposoby zagospodarowania i przetwarzania odpadów, także w kontekście ich wykorzystania do produkcji energii elektrycznej oraz ciepła w ramach systemu ciepłowniczego miasta.

W okresie ostatnich lat zlikwidowano w mieście dużą liczbę dzikich wysypisk śmieci (w 2020 roku aż 34). W okresie 2012-2020 łączna ilość zebranych odpadów zwiększyła się z poziomu 113,7 do 427,8 ton (z wartością maksymalną w 2018 roku liczącą 733,7 ton).

Za odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości odpowiada Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. (Zakład Zagospodarowania Odpadów). Podmiot ten zarządza także cmentarzami komunalnymi oraz administruje i utrzymuje schronisko dla bezdomnych zwierząt.

Zakład Zagospodarowania Odpadów obejmuje instalacje komunalne służące do przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych lub pozostałości z przetwarzania tych odpadów, które zapewniają:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Każdy mieszkaniec ma obowiązek selektywnej zbiórki odpadów, segregowanych na 5 frakcji: bioodpady, odpady zmieszane, metale i tworzywa sztuczne, szkło, papier. Łączny udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem zwiększył się w mieście z poziomu 25,9% w 2019 r. do 37,9% w 2020 roku. Dla porównania udział ten kształtował się w Polsce i województwie dolnośląskim w 2020 roku odpowiednio na poziomie 37,9% i 33,9%. Wśród porównywanych miast pod tym względem Legnica również wypada korzystnie, choć nie ulega wątpliwości, że należy dążyć do dalszego zwiększania udziału frakcji odpadów segregowanych w ogóle zebranych odpadów.

Cmentarze komunalne

Na terenie Legnicy cmentarze komunalne, zlokalizowane przy ul. Wrocławskiej i Zielnej, zarządzane są przez Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej. W związku z brakiem miejsc na pochówki, władze miasta podjęły decyzję o wybudowaniu nowej nekropolii, którą jest Cmentarz komunalny dla

³ Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

miasta Legnicy w Jaszkwie o powierzchni 11 ha. Stanowi on własność miasta, pomimo lokalizacji na terytorium gmin Krotoszyce i Miłkowice. Nowy cmentarz rozpoczął funkcjonowanie w 2013 roku.

Ochrona środowiska i przyrody

Kwestie związane z ochroną środowiska i przyrody są szczególnie istotne zarówno ze względu na warunki i jakość życia mieszkańców, jak i rozwój gospodarczy miasta. W badaniu ankietowym mieszkańcy dobrze ocenili stan środowiska przyrodniczego i zieleni miejskiej. Środowisko życia wpływa na samopoczucie mieszkańców, może również być czynnikiem przyciągającym ich do miasta lub wręcz odwrotnie – skłaniającym do wyjazdu. Wpływ środowiska i przyrody na rozwój gospodarczy jest natomiast szczególnie istotny w kontekście postępującego kryzysu klimatycznego i konieczności transformacji gospodarki ku neutralności klimatycznej. Szeroko pojmowane środowisko stanowi bezcenny zasób, który należy chronić.

Tereny zieleni i lasy

Tereny zieleni pełnią ważną rolę w kształtowaniu stosunków wodnych na obszarach zurbanizowanych. Mieszkańcy Legnicy rozumieją znaczenie zieleni miejskiej w warunkach adaptacji miast do zmian klimatycznych, dlatego też postrzegają parki i skwery miejskie jako istotne elementy podnoszące jakość życia w mieście. Oczekują ponadto, że w najbliższych latach będzie w Legnicy przybywać terenów zieleni. W 2019 r. zajmowały one powierzchnię ponad 475 ha, na które przypadło 8,4% powierzchni miasta. Wśród terenów zieleni dominowały tereny zieleni osiedlowej (ok. 121 ha) i zieleń uliczna (106,6 ha). Stosunkowo dużą powierzchnię stanowiły trzy parki spacerowo-wypoczynkowe o łącznym areale 97,5 ha, do których należą: Park Miejski, Lasek Złotoryjski i Park Gdański. Punkty te zdaniem legniczan zwiększają atrakcyjność turystyczną miasta.

Nieodłącznym składnikiem środowiska naturalnego są także lasy, które w granicach administracyjnych miasta, według danych na początek 2021 r., zajmują powierzchnię 338 ha. W skład terenów leśnych wchodzi między innymi Lasek Złotoryjski i Lasek Pawicki.

Niezwykle cennym zasobem przyrodniczym Legnicy jest dolina rzeki Kaczawy, która tworzy główny korytarz ekologiczny miasta. Dolina Kaczawy stanowi potencjał terenów do wykorzystania pod funkcje rekreacyjne i usługowe, a na odcinku śródmiejskim zintegrowania z jego funkcjami.

Ochrona przyrody

W 2021 r. Rada Miejska Legnicy uchwaliła „Program ochrony środowiska dla miasta Legnicy do 2025 roku”. Jego głównym celem jest realizacja działań inwestycyjnych sprzyjających poprawie środowiska przyrodniczego, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi, zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed antropopresją oraz tworzenie odpowiednich warunków do wdrażania wymagań obowiązujących w tym zakresie prawodawstwa unijnego i krajowego.

Do form ochrony przyrody należą między innymi pomniki przyrody. W 2021 r. w mieście znajdowało się 51 pomników przyrody, głównie pojedyncze drzewa, grupy drzew lub aleje. Przykładami nieożywionych pomników przyrody są dwa głazy narzutowe (granitognejs, granitoid) zlokalizowane w obrębie Lasku Złotoryjskiego. Ponadto na terenie miasta formami ochrony przyrody objęto pięć użytków ekologicznych, będących terenami o podmokłym charakterze.

System wód powierzchniowych i podziemnych

Do najważniejszych cieków wodnych Legnicy należy rzeka Kaczawa, do której uchodzą większe dopływy – Czarna Woda (do niej uchodzi Pawłówka) i Wierzbiak (jego dopływ to Kopanina).

W Legnicy powstało 67 antropogenicznych zbiorników wodnych, o łącznej powierzchni ponad 57 ha. W południowej części miasta, na Przybkwie znajdują się stawy infiltracyjne, których łączna powierzchnia wynosi 24 ha. Na terenie Huty Miedzi „Legnica” zlokalizowano osadniki i zbiorniki wód opadowych. Do zbiorników sztucznych należą również zalane wyrobiska poeksploatacyjne, zbiorniki przeciwpożarowe i niewielkie stawy.

Jednym z dokumentów planistycznych, na podstawie którego podejmowane są decyzje mające wpływ na stan zasobów wodnych i określane zasady gospodarowania wodami w trakcie 6-letniego cyklu planistycznego, jest Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. Cele środowiskowe dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) i powierzchniowych (JCWP) na terenie Legnicy określone w wyżej wymienionym Planie przedstawiają się następująco:

- JCWPd 94 (PLGW600094) – charakteryzuje się stanem chemicznym dobrym, ilościowym dobrym oraz IV klasą jakości⁴. Cel środowiskowy dla jednostki określono jako osiągnięcie dobrego stanu chemicznego (mniej rygorystyczny cel dla parametru Ni - ochrona stanu przed dalszym pogorszeniem) oraz dobrego stanu ilościowego.
- JCWP rzeczna Czarna Woda od Karkoszki do Kaczawy (PLRW600019138699) – charakteryzuje się złym potencjałem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego oraz stanem ogólnym złym⁵. Cel środowiskowy dla JCWP Czarna Woda od Karkoszki do Kaczawy określono jako osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego.
- JCWP rzeczna Kaczawa od Nysy Szalonej do Czarnej Wody (PLRW60002013859) – charakteryzuje się umiarkowanym potencjałem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego i stanem ogólnym złym⁶. Cel środowiskowy dla JCWP Kaczawa od Nysy Szalonej do Czarnej Wody określono jako osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego z możliwością migracji organizmów wodnych na odcinku cieku istotnego – Kaczawa w obrębie JCWP i dobrego stanu chemicznego.
- JCWP rzeczna Pawłówka (PLRW6000181386922) – charakteryzuje się słabym potencjałem ekologicznym, stanem chemicznym poniżej dobrego i stanem ogólnym złym⁷. Cel środowiskowy dla JCWP Pawłówka określono jako osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego.

Zagrożenie powodziowe

Miasto Legnica to obszar usytuowany na węźle wodnym Kaczawy i Czarnej Wody. Na podstawie map zagrożenia powodziowego wraz z głębokością wody ustalono, że obszary szczególnego zagrożenia

⁴ Na podstawie monitoringu jakości wód podziemnych za rok 2019 Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

⁵ Ocena stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2014-2019 - na podstawie monitoringu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

⁶ Jak wyżej.

⁷ Jak wyżej.

powodzią występują w centrum miasta i na północnym zachodzie Legnicy, gdzie Pawłówka uchodzi do Czarnej Wody. Ponadto dużym ryzykiem powodziowym objęte są obszary położone we wschodniej i południowej części miasta. Zlewnia Kaczawy cechuje się dużymi spadkami terenu i niewielką lesistością w jej południowym fragmencie. Ciek przepływa przez obszar Równiny Legnickiej z rozległymi terasami zalewowymi i niewielką deniwelacją terenu, co sprzyja powstawaniu wezbrań. Takie ukształtowanie terenu utrudnia odprowadzanie wód opadowych i roztopowych systemem kanalizacji deszczowej, dlatego władze miejskie podejmują szereg działań związanych ze wzmocnieniem systemów przeciwdziałania i ograniczenia skutków wezbrań (powodzi) oraz modernizacją i utrzymaniem urządzeń wodnych.

Zagrożenia klimatyczne

W Planie adaptacji Miasta Legnica do zmian klimatu do roku 2030, opracowanym w celu przystosowania miasta do zmian klimatu, zwiększenia jego odporności na zjawiska ekstremalne i potencjału do radzenia sobie ze skutkami zmian klimatu, wyszczególniono zagrożenia wynikające z diagnozowanych zmian klimatu. Zjawiska związane z obserwowanym dla Legnicy wzrostem średniej temperatury rocznej powietrza, szczególnie wzrostem liczby dni gorących i upalnych oraz fal upałów stanowią zagrożenie przede wszystkim dla zdrowia mieszkańców. Najbardziej narażone na te zmiany są osoby starsze, małe dzieci, bezdomne i osoby z ograniczoną mobilnością. Skutki zjawisk termicznych będą odczuwać w większym stopniu mieszkańcy rejonów zwartej zabudowy mieszkaniowej, na których zdiagnozowano występowanie „miejskiej wyspy ciepła”. Do zjawisk negatywnie wpływających na miasto, stanowiących zagrożenie dla ludności, mających duży wpływ na sektor gospodarki wodnej i transport, należą także nawalne deszcze, których występowanie w Legnicy charakteryzuje się zmiennością i na przestrzeni ostatnich trzydziestu lat tendencją rosnącą. Rośnie również liczba dni z burzą. Zwarta zabudowa, uszczelnione tereny z utrudnioną infiltracją wód opadowych to cechy miejskiego zagospodarowania, które potęgują występowanie suszy glebowej powodującej m.in. utrudnienia w utrzymaniu zieleni.

Struktura użytkowania gruntów

W strukturze pokrycia elementami użytkowania terenu w mieście dominują grunty zabudowane i zurbanizowane, stanowiące 51,6% powierzchni miasta. W granicach miasta rozciąga się dość duży areał gruntów rolnych, których udział w jego powierzchni wynosi 37,5%. Legnica charakteryzuje się niewielką koncentracją gruntów leśnych.

Analizując nomenklaturę określającą kompleksy przydatności rolniczej gleb, stwierdzono, że miasto Legnica posiada na tle innych miast żyzne gleby. Ich przydatność do celów produkcji rolnej zdecydowanie obniżają zanieczyszczenia związane z dużą emisją w przeszłości metali ciężkich i siarki wskutek działalności Huty Miedzi Legnica. Z przeprowadzonych badań Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynika, że gleby w mieście charakteryzują się wysoką zawartością miedzi, co wyklucza większość z nich z użytkowania rolniczego. Zanieczyszczenie gleb na obszarze byłej strefy ochronnej Huty Miedzi Legnica jest wynikiem skumulowania się oddziaływań historycznych. W wyniku wdrażanych od lat technologii redukcji zanieczyszczeń przez Hutę Miedzi Legnica, w tym budowy instalacji odsiarczania SOLINOX, obecne emisje nie mają zauważalnego wpływu na poziom zanieczyszczenia gleb.

Kolejnym czynnikiem decydującym o użytkowaniu gruntów ornych w granicach administracyjnych Legnicy jest zakwaszenie. Zgodnie z raportem o stanie środowiska w województwie dolnośląskim, procent gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych w Legnicy wynosi 41-60%.

Warunki agroklimatyczne

Miasto Legnica cechuje się bardzo korzystnymi warunkami agroklimatycznymi. Klimat w tych okolicach jest bardzo łagodny i ciepły na tle Polski. Średnia roczna temperatura (1981-2010) wynosi 9,2°C, a długość okresu wegetacyjnego trwa aż 225 dni. Przymrozki wiosenne zanikają już w okolicach 25 kwietnia.

Zanieczyszczenia powietrza

Badania jakości powietrza w Legnicy przeprowadzone zostały przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu i opublikowane w dokumencie „Jakość powietrza na obszarze Legnicy. Informacja za rok 2020 na podstawie państwowego monitoringu środowiska”. Na terenie miasta zlokalizowane zostały dwie stacje pomiarowe: przy al. Rzeczpospolitej 10/12 i przy ul. Polarnej 1. Z uzyskanych wyników monitoringu powietrza wynika, że średnie roczne stężenie dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu i pyłu zawieszonego PM10 oraz PM2,5 nie przekroczyło obowiązujących norm. Z kolei w przypadku ozonu nie osiągnięto celu długoterminowego, zakładającego dążenie do stanu, w którym nie wystąpią żadne dni z przekroczeniem poziomu ozonu powyżej 120 µg/m³. Natomiast w pyłe PM10 nie stwierdzono przekroczeń w zakresie zawartości większości metali: ołowiu, kadmu czy niklu, z wyjątkiem poziomu docelowego arsenu i benzo(a)pirenu. Należy podkreślić, że odnotowano przekroczenia normy 24 godzinnej dla pyłu zawieszonego PM10, ustalonej na poziomie 50 µg/m³. Poziom ten został przekroczony 29 razy w ciągu roku, przy normie dopuszczającej przekroczenia przez 35 dni w roku. Większość dni z przekroczeniem normy dobowej wystąpiło w sezonie grzewczym. Ponadto w Legnicy w 2019 roku (ostatnie dostępne dane) stwierdzono przekroczenie pułapu stężenia ekspozycji (110% normy) dla pyłu zawieszonego PM2,5.

Bardzo dużą liczbę mieszkańców niepokoi jakość powietrza atmosferycznego. Respondenci przeprowadzonych badań ankietowych dostrzegają przyczyny powstawania smogu w działalności zakładów miedziowych (huty), ogrzewaniu domów paliwami stałymi i ruchu samochodowym. Ich zdaniem priorytet stanowią działania mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń atmosferycznych, a zwłaszcza smogu.

Klimat akustyczny

W 2017 roku opracowano Mapę akustyczną miasta służącą dokładnej ocenie stanu klimatu akustycznego, przedstawiającą poziom emisji, imisji, wrażliwość akustyczną miasta oraz poziom przekroczeń wartości dopuszczalnych. Mapa ta stanowiła podstawę do opracowania „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Legnicy do 2023 roku”, przyjętego uchwałą Rady Miejskiej Legnicy z dnia 25 lutego 2019 roku. W mieście zidentyfikowano niewielkie obszary narażone na przekroczenie wartości akustycznej dla hałasu samochodowego. Nie zarejestrowano obszarów podlegających ochronie akustycznej, w obrębie których zarejestrowano przekroczenia wartości dopuszczalnych dla hałasu kolejowego i przemysłowego.

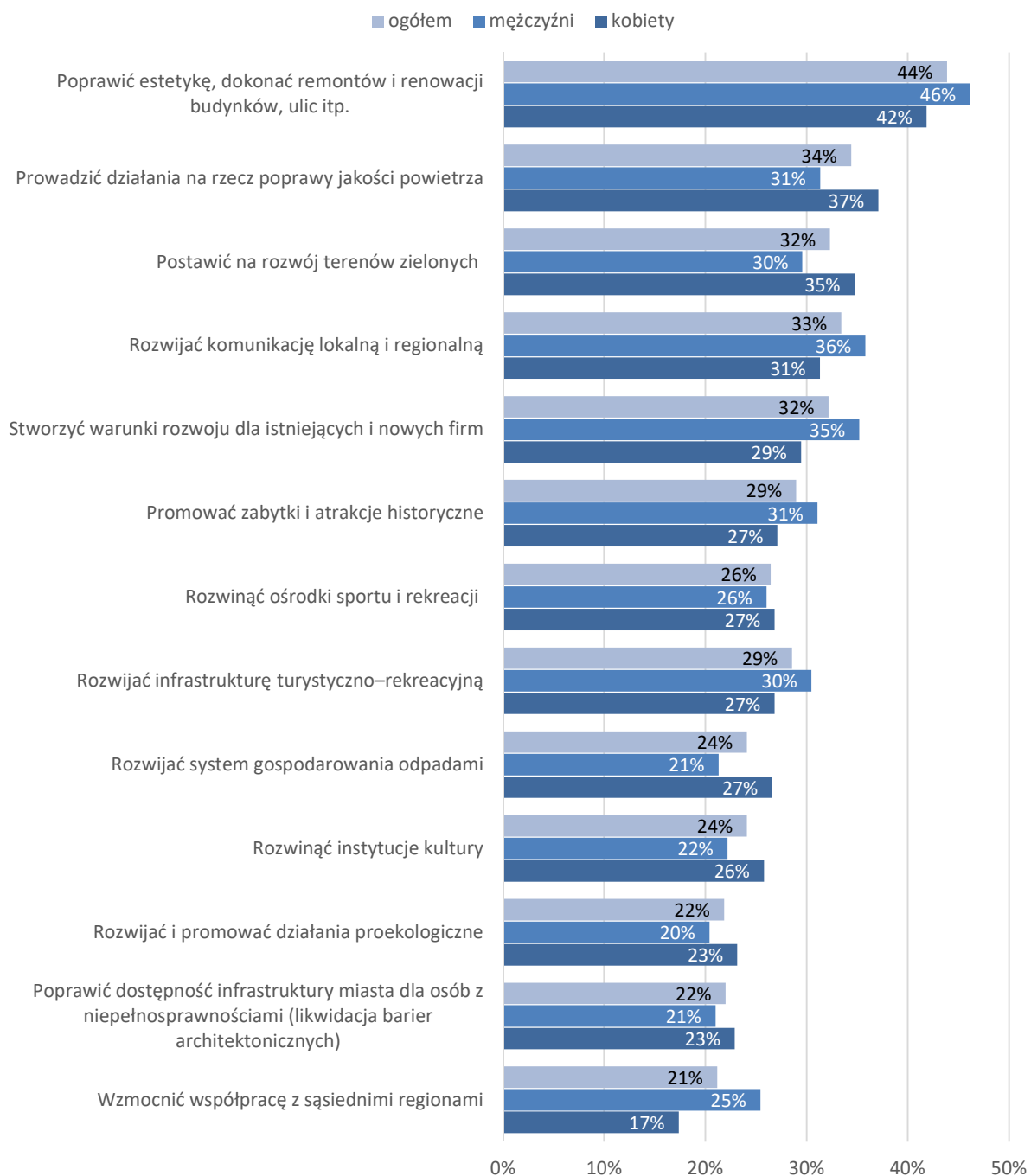
Wyzwania rozwojowe Legnicy w opinii jej mieszkańców

Respondentów przeprowadzonego badania ankietowego zapytano w pytaniu otwartym o to, jakie zauważają najpilniejsze sprawy do rozwiązania w ciągu najbliższych 10 lat w Legnicy. Mieszkańcy Legnicy zauważają zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Postęp cywilizacyjny sprawia, że żyjemy coraz dłużej, a tym samym coraz częściej doświadczamy problemów zdrowotnych związanych ze starością i potrzebujemy wsparcia. Z drugiej strony legniczanie wskazują na problem odpływu z miasta młodzieży. Wielu młodych ludzi wyjeżdża na studia lub w poszukiwaniu atrakcyjnej pracy i już nie wraca do Legnicy. Respondenci ankiety postulują rozwiązania dotyczące wsparcia seniorów, w tym tworzenie domów spokojnej starości, wsparcie rodzin w opiece nad osobami starszymi oraz działania mające na celu zatrzymać młodych ludzi w mieście polegające na zwiększaniu dostępności mieszkań, budowie żłobków lub wprowadzaniu częściowej refundacji pobytu dzieci w żłobkach prywatnych.

Respondenci wywiadów pogłębionych, podobnie jak badani w ankiecie, zauważają problemy demograficzne Legnicy (starzenie się społeczeństwa oraz odpływ ludzi młodych). Wskazują, że częściowym zaradzeniem wyludnianiu miasta jest napływ ludności pochodzenia ukraińskiego. Szacuje się, że imigrantów z Ukrainy może być w Legnicy obecnie około piętnastu tysięcy (ankieta została przeprowadzona przed wybuchem wojny w Ukrainie). Są to osoby, które pierwotnie przyjeżdżają w poszukiwaniu pracy, a z czasem ściągają do Polski swoje rodziny i osiadają tu na stałe. Zdaniem 44% mieszkańców najważniejszym wyzwaniem Legnicy w perspektywie najbliższych 10 lat jest poprawa estetyki miasta (remont i renowacja budynków, ulic itp.). Postulat ten znajduje potwierdzenie w wypowiedziach respondentów wywiadów pogłębionych. Rewitalizacja zdegradowanych terenów miasta jest szansą na wielu poziomach. Zwiększa atrakcyjność wizualną Legnicy, przyczynia się do rozwiązania problemów społecznych, podnosi jakość życia mieszkańców, podnosi atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną miasta.

Kolejno 34% i 32% ankietowanych wskazało, że pilnymi zadaniami w najbliższych latach będzie poprawa jakości powietrza oraz rozwój terenów zielonych miasta. Podobny odsetek mieszkańców dostrzega potrzebę rozwoju komunikacji lokalnej i regionalnej. Także niemal co trzeci respondent zadeklarował, że pilnym zadaniem w Legnicy jest tworzenie warunków rozwoju dla istniejących i nowych firm.

Wykres 7. Najważniejsze wyzwania Legnicy w perspektywie najbliższych 10 lat, wg płci respondentów i ogółem

Źródło: Badanie ilościowe PAPI/CAWI, n=718

Część 2.

**WYZWANIA HORYZONTALNE,
WIZJA, CELE I KIERUNKI
DZIAŁAŃ**

Horyzontalne wyzwania rozwojowe

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu oraz obserwowanych trendów rozwojowych w miastach średniej wielkości zdefiniowano wyzwania rozwojowe, z którymi Legnica będzie się mierzyć w najbliższej przyszłości. Wyzwania mają charakter horyzontalny, to znaczy, że będą wymagać kierunkowania działań w różnych sferach rozwoju miasta.

Depopulacja i starzenie się społeczeństwa

Liczba mieszkańców Legnicy od wielu lat spada. Od 2012 do 2020 r. ubyło blisko 4 tys. mieszkańców. Zjawisko odpływu mieszkańców miasta nie jest jednocześnie w pełni zastępowane zasiedlaniem gmin ościennych. Z terenu miasta i powiatu legnickiego łącznie również ubywa mieszkańców. Legniczanie wyprowadzają się na sąsiednie tereny wiejskie, często pozostając związanymi z Legnicą pracą, edukacją i innymi sferami życia. Przeprowadzają się również do innych miast i regionów kraju. Popularnym kierunkiem przeprowadzki pozostaje Wrocław. Jak wynika z przeprowadzonych badań ankietowych, 9,5% dorosłych legniczan planuje wyprowadzenie się na wieś lub do małego miasta, a 8% do dużego miasta. Z kolei w napływie mieszkańców szczególnie zauważalną grupą są obywatele Ukrainy. Od wielu lat osiedlają się w Legnicy, a napływ uchodźców spowodowany wojną w Ukrainie stanowić będzie wyzwanie dla polityki społecznej Legnicy.

Wyzwanie związane z odpływem mieszkańców ma wymiar horyzontalny. Wszystkie strategiczne działania podejmowane przez miasto będą w jakimś stopniu oddziaływać na migracje mieszkańców. Depopulacji miasta towarzyszy jego starzenie się w wymiarze demograficznym. Od 2012 do 2020 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł z poziomu ok. 19% do ponad 25%. Rosnąca liczba osób starszych jest wyzwaniem dla polityki społecznej miasta, ale także gospodarki Legnicy. Dochody z tytułu rent i emerytur są dużo niższe niż z tytułu umów o pracę czy prowadzenia działalności gospodarczej. Demograficzne starzenie się Legnicy oznaczać może zatem spadek siły nabywczej jej mieszkańców i w konsekwencji obniżenie dynamiki rozwoju gospodarczego.

Kierunkowe działania miasta powinny zmierzać do zwiększania atrakcyjności Legnicy jako ośrodka osiedleńczego, w tym dla migrantów zagranicznych. Miasto powinno rozwijać funkcje rezydencjonalne w kontekście konkurencji z dużymi miastami, usprawniając połączenia komunikacyjne z nimi oraz dążąc do wdrażania koncepcji miasta kompaktowego, czy też idei tzw. miasta 15 minutowego.

Wzmocnienie kooperacji samorządowej w ramach obszaru funkcjonalnego

W układzie regionalnym Legnica wraz z gminami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (LGOF) należy do obszaru strategicznej interwencji województwa dolnośląskiego. Obszary funkcjonalne największych miast regionu wymagają wsparcia, aby mogły w pełni wykorzystać swój potencjał w regionalnej polityce rozwoju. Wzmocnienia wymaga kooperacja jednostek samorządu

terytorialnego, aby mogły sprawniej realizować kluczowe działania o znaczeniu ponadlokalnym. Potencjał Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego tworzy:

- 29 gmin:
  - (wiejskie) Chojnów, Gaworzyce, Głogów, Grębocice, Jemielno, Jerzmanowa, Kotla, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Lubin, Miłkowice, Niechlów, Pęcław, Radwanice, Rudna, Ruja, Żukowice,
  - (miejsko-wiejskie) Chocianów, Góra, Polkowice, Prochowice, Przemków, Ścinawa, Wąsosz,
  - (miejskie) m. Chojnów, m. Głogów, m. Lubin i m. Legnica;
- 4 powiaty: górowski, legnicki, lubiński, polkowicki.

Obszar zamieszkiwany jest przez blisko 450 tys. mieszkańców i zajmuje powierzchnię blisko 7 tys. km² (35% województwa dolnośląskiego). W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 dla LGOF ustalono priorytetowe kierunki wsparcia związane ze wspieraniem endogenicznych potencjałów gospodarczych, wzmacnianiem innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności, rozwoju i rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, rozwojem i doskonaleniem usług publicznych, poprawą stanu środowiska i wykorzystaniem jego walorów i zasobów, rozwojem regionalnej sieci transportowej. Samorządy LGOF, zgodnie z założeniami projektu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027, określiły cele rozwojowe odnoszące się do podnoszenia jakości usług publicznych, realizacji wspólnej polityki transportowej oraz ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego w oparciu o efektywne zarządzanie dostępnymi zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, w tym rozwój turystyczny.

Realizacji strategii obszarów funkcjonalnych średnich miast będzie sprzyjać w perspektywie 2021-2027 polityka regionalna Unii Europejskiej.

Wykluczenie społeczne

Przeciwdziałanie ubóstwu ekonomicznemu i wykluczeniu społecznemu jest istotnym wyzwaniem polityki społecznej Legnicy. Sytuacja materialna legniczan poprawia się. W 2020 r. ze środowiskowej pomocy społecznej korzystało 3,5% mieszkańców miasta wobec 7% w 2012 r. Ubóstwo materialne pozostaje głównym powodem sięgania po pomoc społeczną, jednak relatywnie dużą grupę osób podlegających zagrożeniu wykluczeniem społecznym i zawodowym tworzą legniczanie dotknięci niepełnosprawnością oraz długotrwałą i ciężką chorobą. Koncentracją problemów społecznych charakteryzuje się obszar rewitalizacji wyznaczony w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Legnicy na lata 2015-2020. W 2020 r. na terenie Kartuz potocznie nazywanych Zakaczawiem (w obszarze rewitalizacji) aż 10% osób korzystało z pomocy społecznej. Ta koncentracja problemów społecznych jest zjawiskiem negatywnym i stanowi szczególne wyzwanie w polityce społecznej miasta.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu będzie traktowane jako wyzwanie horyzontalne. Działania kierunkowe powinny koncentrować się na wieloaspektowym włączeniu w społeczne i zawodowe życie miasta grup, które z różnych powodów mogą mieć utrudniony dostęp w korzystaniu z usług miejskich. Do grup tych należą między innymi osoby objęte systemem wsparcia z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, osoby z niepełnosprawnościami i innymi dysfunkcjami społecznymi, osoby starsze oraz

migranci. Miasto powinno ujmować potrzeby tych grup w działaniach inwestycyjnych, usprawnianiu dostarczania usług publicznych i tworzeniu oferty aktywizacji społecznej i zawodowej.

Kapitał społeczny i intelektualny

Kapitał społeczny, w tym szczególnie kapitał intelektualny, decyduje o sukcesie miasta, jego gospodarczych przewagach konkurencyjnych i kształtuje endogeniczny potencjał rozwojowy. Kapitał intelektualny pełni szczególną rolę w procesach miastotwórczych. Utrata lub odwrotnie wzmacnianie funkcji miejskich jest ściśle związane z kapitałem społecznym i intelektualnym. Wyedukowane i zaangażowane społeczeństwo tworzy niezwykle ważny zasób miasta, który warunkuje właściwy rozwój funkcji kultury, szkolnictwa ponadpodstawowego i wyższego, administracji ponadlokalnej, zdrowia, czy otoczenia biznesu ośrodka miejskiego średniej wielkości. Dzięki posiadaniu w zasobach ludzkich wyedukowanych i przedsiębiorczych mieszkańców możliwe jest też rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy.

Legnica jest ośrodkiem szkolnictwa wszystkich poziomów. Będąc miastem na prawach powiatu zarządza samorządowymi przedszkolami, szkołami podstawowymi oraz średnimi i branżowymi. Na terenie miasta funkcjonują cztery szkoły wyższe. Największą z nich jest Collegium Witelona Uczelnia Państwowa. W Legnicy siedzibę mają także: Wyższa Szkoła Medyczna, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Legnickiej oraz filia Politechniki Wrocławskiej. Do niepokojących zjawisk, a jednocześnie wyzwań rozwojowych, należy zaliczyć spadającą liczbę studentów legnickich uczelni. Spadek liczby studiujących na wyższych uczelniach odnotowuje się w całym kraju i województwie dolnośląskim. Należy dążyć, aby w Legnicy ten negatywny trend zatrzymać lub ograniczyć jego skalę.

Liczba miejsc w placówkach przedszkolnych w Legnicy odpowiada zapotrzebowaniu. Należy dążyć do utrzymania tego stanu. Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe są systematycznie modernizowane i wyposażane. Miasto powinno kontynuować modernizację bazy oświatowej, wyposażać placówki oświatowo-wychowawcze w nowoczesne technologie, w tym w sprzęt do praktycznej nauki zawodu, tworzyć wysokiej jakości ofertę edukacji pozalekcyjnej i pozaszkolnej. W celu tworzenia społeczeństwa wiedzy potrzebna będzie sieć współpracy gminy z przedsiębiorcami, szkołami wyższymi i jednostkami naukowymi.

Do rozwoju kapitału społecznego Legnicy przyczyniają się nie tylko instytucje edukacyjne. Ważną rolę w budowaniu świadomego i odpowiedzialnego społeczeństwa odgrywają instytucje kultury i organizacje pozarządowe, których potencjał należy wzmacniać. Legnicy potrzebne jest społeczeństwo obywatelskie i mieszkańcy, którzy przywiązanie do miasta określają przez pryzmat wyższych wartości, takich jak zamiłowanie do lokalnej kultury i historii, czy przywiązanie do lokalnego kolorytu architektonicznego i społecznego.

Rozwijanie usług wielkomiejskich

W Legnicy funkcjonuje 5 samorządowych instytucji kultury, w tym galeria sztuki oraz teatr repertuarowy. Miasto posiada rozbudowaną i różnorodną infrastrukturę sportową, z której korzystają na co dzień profesjonalni zawodnicy legnickich klubów sportowych, mieszkańcy Legnicy, jak i osoby przebywające tu okazjonalnie. W mieście funkcjonują cztery szkoły wyższe, usługi administracji regionalnej i krajowej, placówki opieki zdrowotnej, a także instytucje otoczenia biznesu. Do najważniejszych z nich należy zaliczyć Legnicką Specjalną Strefę Ekonomiczną.

Usługi wielkomiejskie stanowią istotny element modelu rozwojowego Legnicy trzeciego pod względem ludności miasta w województwie dolnośląskim. Należy wziąć pod uwagę, że jednym z motywów chęci wyprowadzki legniczan do dużego miasta jest wielkomiejskie życie. Trudno będzie konkurować z ośrodkiem kilkukrotnie większym, jednak zachowując właściwą skalę, Legnica powinna podnosić poziom jakości i różnorodności świadczonych usług kultury, sportu i rekreacji, edukacji, administracji lokalnej oraz wspierać w skali ośrodka średniej wielkości rozwój funkcji szkolnictwa wyższego, administracji ponadlokalnej, miejskiej rozrywki, instytucji otoczenia biznesu, usług zdrowia, w tym leczenia szpitalnego, usług turystyki tranzytowej i biznesowej.

Miasto powinno rozwijać usługi kultury w oparciu o diagnozowane potrzeby jej odbiorców, usługi sportu i rekreacji, w tym sportu wyczynowego, edukacji ponadpodstawowej. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych i terenów zieleni, ochrona dziedzictwa kulturowego, estetyzacja architektury miejskiej powinny sprzyjać rozwojowi komercyjnych usług o charakterze wielkomiejskim, w tym gastronomii i rozrywki, których, jak wynika z przeprowadzonych badań społecznych, legniczanom brakuje. Istotne jest zaangażowanie na rzecz stymulowania innowacyjności, w tym poprzez popularyzowanie i upowszechnianie w różnych formach nauki oraz dorobku materialnego i niematerialnego człowieka.

Odporność na kryzysy społeczne

Napływ uchodźców z Ukrainy spowodowany wojną wyzwolił z jednej strony ogromny potencjał otwartości legniczan i lokalnego samorządu oraz chęci niesienia pomocy, z drugiej strony uświadomił, że kryzysy społeczne tej skali są ogromnym wyzwaniem dla organizacji wspierania licznej grupy społecznej w zaspokojeniu wielu potrzeb życiowych. Miasto, biorąc pod uwagę doświadczenia w niesieniu pomocy obywatelom Ukrainy, powinno wzmacniać kompetencyjnie i organizacyjnie swoje struktury zarządzania kryzysowego. Duża liczba obywateli Ukrainy, która tymczasowo zamieszkała w Legnicy w ciągu pierwszego i drugiego kwartału 2022 r., stanowi wyzwanie dla polityki społecznej, edukacji i instytucji kultury, których zadaniem jest, po zaspokojeniu podstawowych potrzeb bytowych, włączenie cudzoziemców w życie miasta. Wagę wyzwania związanego z kryzysami społecznymi uwidoczniła także pandemia COVID-19, która spowodowała w relatywnie krótkim czasie ogromne zmiany w sposobie dostarczania usług publicznych. Pandemia doprowadziła do silnego zachwiania systemu opieki zdrowotnej, wymusiła reorganizację procesu nauczania w szkołach i zarządzania administracją publiczną. Skutki pandemii bardzo negatywnie odczuł sektor prywatny. Pandemia wniosła do wszystkich sektorów gospodarki narodowej, w tym do sfery publicznej, zmianę postrzegania transformacji cyfrowej. Konieczność reorganizacji funkcjonowania podmiotów publicznych i prywatnych pobudziła kreatywność i innowacyjność. Miasto wyposażone w doświadczenia radzenia sobie z pandemią i kryzysem uchodźczym powinno doskonalić metody reagowania na inne, potencjalne kryzysy społeczne. W tym celu należy pogłębiać współpracę z

sektorem pozarządowym, który wykazał się szczególnymi zdolnościami do reagowania na kryzys społeczny.

**Utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju
gospodarczego**

Legnica stanowi największy ośrodek miejski Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego, którego rozwój gospodarczy oparty jest na kopalniach, zakładach hutniczych i przetwórczych KGHM „Polska Miedź” S.A. i powiązanych z nim przedsiębiorstwach. Region stopniowo uniezależnia się od monokultury gospodarczej, równolegle rozwijając inne segmenty działalności i specjalizacji gospodarczych. Pasma Głogów-Polkowice-Lubin-Legnica charakteryzuje się wysokim poziomem rozwoju gospodarczego w województwie dolnośląskim, ustępując jedynie aglomeracji wrocławskiej. W strukturze zatrudnienia na legnickim rynku pracy rośnie udział przemysłu i budownictwa. O sile sektora przemysłowego świadczą również dane dotyczące wydanych w latach 2016-2021 pozwoleń na budowę, według których w Legnicy przybywa i w najbliższym czasie może przybyć kilkaset tysięcy metrów kwadratowych powierzchni pod budynki przemysłowe. Dzięki m.in. rozrostowi sektora produkcyjno-magazynowego bezrobocie w Legnicy od wielu lat spada i można się spodziewać, że trend spadkowy się utrzyma. Sektor usług, szczególnie tych profesjonalnych, nie rozwija się tak intensywnie. Liczba podmiotów z branży finansów i działalności ubezpieczeniowej spadła w 2020 r. w stosunku do 2012 roku. W działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej nieznacznie wzrosła liczba podmiotów. Przeciętne wynagrodzenie utrzymuje się w Legnicy na relatywnie niskim poziomie.

Wyzwaniem dla Legnicy będzie utrzymanie wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego i jednocześnie dywersyfikacja lokalnej gospodarki, w tym zwiększenie udziału sektora usługowego, w szczególności usług specjalistycznych. Miastu zależy na napływie inwestycji przedsiębiorstw innowacyjnych, które tutaj będą lokalizować swoje ośrodki badawczo-rozwojowe. Na potrzeby lokalnej gospodarki miasto powinno rozwijać zasoby ludzkie, w tym kreować postawy przedsiębiorcze.

**Dbłość o ład przestrzenny i estetykę, rozwijanie
miasta kompaktowego**

Legnica ma dobrze rozwiniętą sieć infrastruktury technicznej. Na tle innych miast prezentuje się pod tym względem bardzo dobrze. Do wodociągu podłączonych jest 98,3% mieszkańców, do kanalizacji 93,7%, a do sieci gazowej 93,6%. Dobrze rozwinięta jest też sieć ciepłownicza. W zabudowie mieszkaniowej nieliczne są odcinki dróg o nawierzchni nieutwardzonej. Miasto powinno rozwijać się w sposób zrównoważony i dobrze wykorzystywać swoje zasoby. Oczekiwaniem mieszkańców jest to, aby Legnica, rozwijając nowe tereny pod budownictwo mieszkaniowe, dbała o minimalizowanie presji na obszary zieleni, w tym na tereny podmiejskie, oraz o ład przestrzenny. Wyzwaniem dla Legnicy będzie budowanie modelu miasta zwartego i jednocześnie komfortowego do życia. Oba te cele muszą być zrównoważone w polityce przestrzennej i inwestycyjnej. W Legnicy powinno przybywać bezpiecznych, estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych, które będą tętnić życiem. Model miasta

zwartego, to model oszczędny. Poprawianie efektywności ekonomicznej infrastruktury komunalnej będzie odpowiedzią na rosnące ceny towarów i usług, w tym ceny energii. Miasto zwarte, oszczędne, rozwijające się w sposób zrównoważony, dbające o środowisko przyrodnicze, dobrze skomunikowane wewnątrz, z nisko lub zeroemisyjnym transportem, po którym można się łatwo poruszać, w którym żyje się wygodnie i gdzie zaspokojone są potrzeby poprzez sprawną infrastrukturę komunalną – to miasto kompaktowe. Tworzenie takiego miasta stanowi dla Legnicy wyzwanie, które podejmowane będzie horyzontalnie poprzez działania w sferze polityki przestrzennej, inwestycje w infrastrukturę komunalną, zagospodarowanie przestrzeni publicznych w staromiejskim centrum oraz na obszarach pozaśródmiejskiej, zwartej zabudowy mieszkaniowej. Legnickie osiedla mieszkaniowe powinny być wypełniane zieloną i niebieską infrastrukturą, być dobrze skomunikowane z centrum oraz strefami gospodarczymi. Wyzwaniem dla miasta będzie zahamowanie niekontrolowanej presji zabudowy mieszkaniowej na tereny podmiejskie lub na tereny, w których rozwijać się będą konflikty przestrzenne z zabudową gospodarczą.

Transformacja cyfrowa, rozwijanie miasta inteligentnego

Rozwijanie miasta inteligentnego to wyzwanie odnoszące się zarówno do wykorzystania nowoczesnych technologii i transformacji cyfrowej, jak i podnoszenia sprawności w zarządzaniu usługami publicznymi, rozwijania sposobów komunikacji z mieszkańcami, budowania sieci powiązań z partnerami samorządowymi, z sektora przedsiębiorstw, nauki i organizacji pozarządowych.

W polityce spójności na lata 2021-2027 położono duży nacisk na transformację cyfrową administracji publicznej, w tym na e-usługi, a także pobudzanie społeczności lokalnych do wpływania na rozwój miasta. W przyjętym w reakcji na pandemię COVID-19 przez Komisję Europejską dokumencie pn. „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie” postuluje się podnoszenie cyfrowych kwalifikacji zasobów ludzkich, rozbudowę bezpiecznej, wydajnej i zrównoważonej infrastruktury cyfrowej, transformację cyfrową przedsiębiorstw i cyfryzację usług publicznych. Wyzwanie związane z rozwijaniem miasta inteligentnego i transformacją cyfrową jest wyzwaniem horyzontalnym i będzie podejmowane w różnych sferach rozwoju miasta. Miasto posiada doświadczenie i wiedzę w rozwijaniu usług teleinformatycznych. Od wielu lat rozbudowywana jest w Legnicy publiczna sieć internetowa. Według stanu na koniec roku 2020 sieć LEGMAN w części światłowodowej obejmowała 35 km kanalizacji teletechnicznej (w tym 70% odcinków aktywnie użytkowanych) oraz ponad tysiąc studni teletechnicznych. Sieć radiowa zbudowana jest w oparciu o 4 stacje bazowe obejmujące zasięgiem większość powierzchni miasta. Miasto zapewnia bezpłatny dostęp do Internetu realizowany za pośrednictwem sieci hot-spotów miejskich. Rozbudowywana i modernizowana infrastruktura sieciowa w Legnicy umożliwia również świadczenie e-usług dla mieszkańców. Wyzwaniem dla miasta będzie dalsze wykorzystanie dynamicznie rozwijających się technologii cyfrowych do doskonalenia zarządzania usługami publicznymi i ich dostarczania. Należy oczekiwać, że zwiększać się będzie zapotrzebowanie społeczne na świadczenie elektronicznych usług publicznych oraz nowoczesną infrastrukturę miejską funkcjonującą z wykorzystaniem technologii teleinformatycznych. Jednocześnie miasto będzie musiało zadbać o cyberbezpieczeństwo.

Zielona transformacja

Powierzchnia terenów zieleni w Legnicy wynosi ok. 475 ha, co stanowi blisko 8,5% powierzchni miasta. Największe powierzchniowo są tereny zieleni osiedlowej. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w Legnicy wzrósł od 2012 do 2020 r. o niecały 1%. W 2019 r. udział ten był stosunkowo wysoki na tle innych miast, należy jednak wziąć pod uwagę, że oczekiwania mieszkańców są większe. W przeprowadzonych badaniach społecznych mieszkańcy potwierdzają, że zależy im na większej liczbie ścieżek rowerowych, parków i skwerów, zagospodarowanych terenów rekreacyjnych. Wśród najważniejszych wyzwań w perspektywie 10 lat mieszkańcy wymienili działania na rzecz poprawy jakości powietrza i rozwój terenów zielonych. Wśród wyzwań legniczanie postawili również na poprawianie estetyki, dokonywanie remontów i renowacji budynków. Najbardziej znaczącymi powodami chęci wyprowadzki z Legnicy na wieś lub do małego miasta są przekonania, że poza Legnicą jest czystsze środowisko i jest większy kontakt z naturą, ciszą i spokojem.

Ruch samochodowy w Legnicy ciągle rośnie, choć transport publiczny się rozwija i przybywa dróg rowerowych. W 2020 roku przypadał już więcej niż jeden samochód na dwóch mieszkańców. Transport publiczny realizowany jest głównie w oparciu o funkcjonowanie 24 linii komunikacyjnych miejskich autobusów w większości spalinowych. Polityka Unii Europejskiej ukierunkowana jest na stopniowe i systematyczne obniżanie limitów emisji spalin i zwiększanie udziału transportu bezemisyjnego, o czym już powinna myśleć w ramach konstruowania planów budżetowych Legnica. W „Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności – europejski transport na drodze ku przyszłości” Komisja Europejska postuluje, aby do 2050 roku została ograniczona emisja z sektora transportu o 90%, co oznacza redukcję liczby pojazdów spalinowych do zera. W Legnicy rośnie poparcie społeczne dla zielonej transformacji w transporcie, o czym świadczy m.in. rosnąca długość dróg rowerowych.

Postulat rozwijania zielonego miasta został opisany w Nowej Karcie Lipskiej określającej zasady rozwoju miast europejskich na kolejne lata. Zielone miasto to miasto nastawione na walkę z globalnym ociepleniem, skutkami zmian klimatu, dbające o czystość powietrza, gleby i wody, rozwijające tereny zieleni, które udostępnia pod rekreację. Bardzo ważnym aspektem miasta zielonego jest oszczędność zasobów przyrodniczych, w tym surowców i energii. Skutki zmian klimatu mają wpływ na wiele sfer rozwojowych Legnicy, przede wszystkim jednak stanowią istotne zagrożenie dla zdrowia mieszkańców miasta. Określone w Planie adaptacji Miasta Legnica do zmian klimatu do roku 2030 działania powinny być również definiowane na poziomie Strategii.

Podjęcie wyzwania związanego z zieloną transformacją będzie wymagało realizacji działań w wielu sferach rozwojowych. W sferze społecznej miasto musi zadbać o właściwe postawy prośrodowiskowe legniczan. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej należy dążyć do ochrony i tworzenia terenów zieleni i niebieskiej infrastruktury. W przewozach pasażerskich zwiększany powinien być udział transportu publicznego i alternatywnych środków transportu, między innymi jednośladów. W sferze technicznej należy dążyć do podwyższania efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowych. Miasto powinno rozwijać infrastrukturę komunalną ochrony środowiska, doskonalić system gospodarowania odpadami. W sferze środowiskowej Legnica powinna uznać za priorytet ochronę cennych zasobów przyrodniczych i przeciwdziałanie zmianom klimatu i jego skutkom.

Wizja rozwoju Miasta Legnicy

Wizja rozwoju Miasta Legnicy jest odzwierciedleniem oczekiwań mieszkańców względem tego, w jakim mieście chcą żyć i jaką społeczność chcą tworzyć dla siebie i przyszłych pokoleń.

Wizja opisuje stan przyszłości, w której panuje zrównoważony dobrostan, do którego przez najbliższe lata będziemy dążyć.

Samorząd lokalny będzie kierował się wartościami odpowiadającymi na głosy płynące od mieszkańców i zapraszał Legniczan do współdecydowania o kształcie otaczającej przestrzeni.

Legniczanie, odpowiadając na starania samorządu, będą współrealizować wizję przyszłości rozwoju miasta.

Wspólne działania wywołą w nas poczucie odpowiedzialności za miasto i mieszkańca, tego dzisiejszego i tego mieszkającego tu w przyszłości.

Wspólne działania pozwolą cieszyć się spełnianiem wyobrażenia o Legnicy przyszłości.

Tak aby każdy Legniczanin poczuł, że jego serce zamieszkało w Legnicy
– a Legnica mieszka w jego sercu.

Legnica

- miejscem przyjaznym mieszkańcom
- miastem dostępnym
- budująca silną pozycję partnerską w regionie
- miastem kultury
- miastem zieleni
- miastem kompaktowym
- miastem z rozwiniętą, zdywersyfikowaną, innowacyjną gospodarką
- miastem innowacyjnym
- dążąca do zrównoważonego rozwoju zapewniającego stabilność przyszłości poprzez dostosowanie się do wyzwań przyszłości:
  - zmian klimatu,
  - zmian społecznych,
  - zmian geopolitycznych.

Legniczanie

- zaangażowani w budowę przyszłości opartej na poszanowaniu najważniejszych wartości:
  - szacunku dla drugiego człowieka,
  - otwartości na różne kultury,

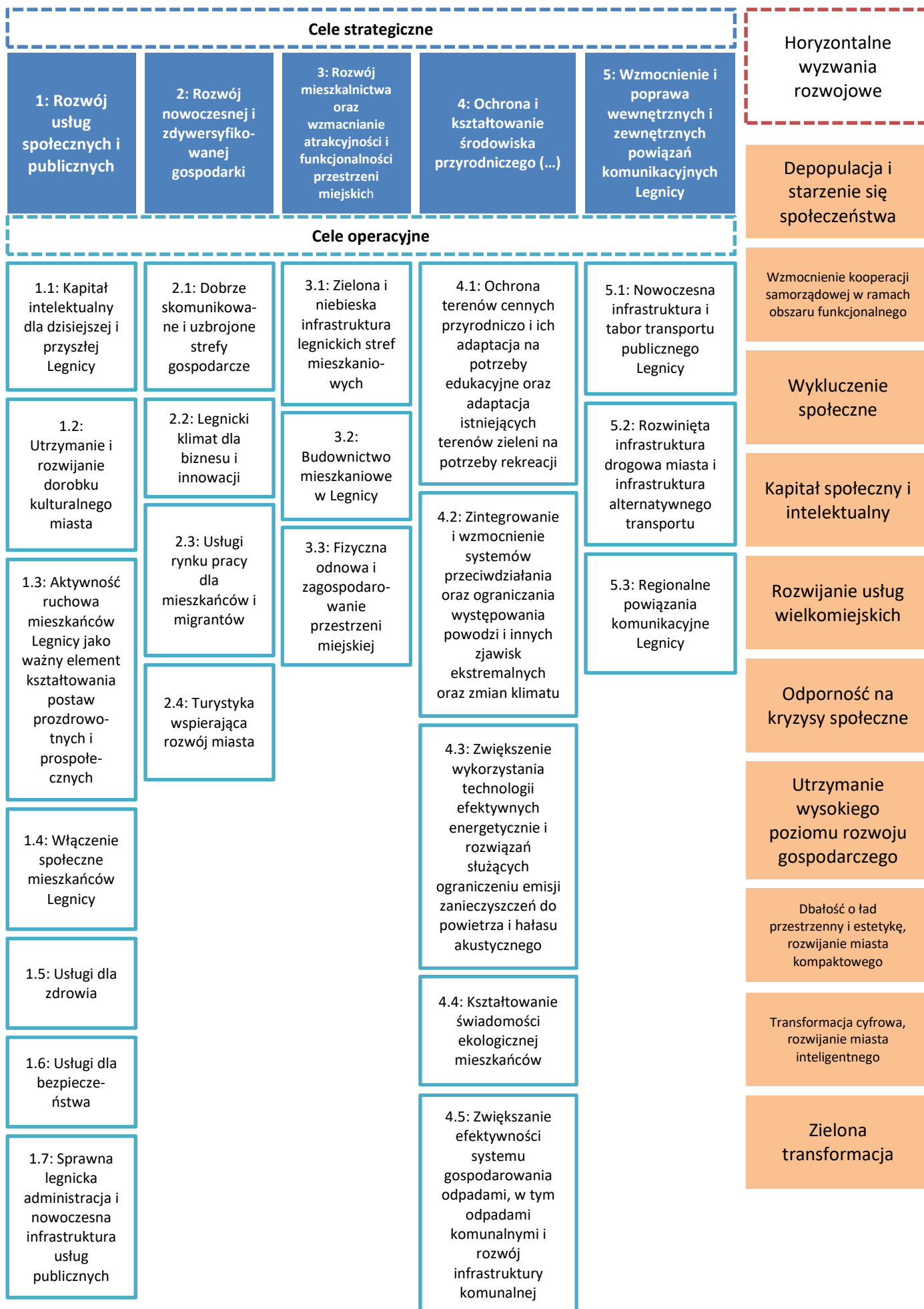
- szacunku dla planety,
- dbałości o bezpieczeństwo.

Samorząd

- wrażliwy na potrzeby mieszkańców,
- przygotowany na wyzwania niesione zmianami w otaczającym świecie,
- elastycznie dopasowujący swoją strukturę, zasoby oraz sposób działania do warunków zewnętrznych,
- sprawnie zarządzany,
- stosujący rozwiązania przynoszące wzrost efektywności, wrażliwy i otwarty na innowacje na każdym poziomie swojej działalności,
- otwarty na rozwój, edukację i kulturę, chętnie korzystający z ważnych doświadczeń innych samorządów w Polsce i za granicą.

Cele i kierunki działań

Cele i kierunki działań zostały określone na podstawie wyników diagnozy stanu, przeprowadzonych badań społecznych, a także na podstawie wniosków z warsztatów strategicznych z udziałem mieszkańców miasta oraz reprezentantów życia społeczno-gospodarczego, w tym jednostek organizacyjnych Gminy, samorządowych instytucji kultury, miejskich spółek komunalnych i władz miasta. Na pełny schemat postulatów strategicznych Legnicy składają się: wizja rozwoju, cele strategiczne, przyporządkowane im cele operacyjne i kierunki działań. Wyzwania rozwojowe należy traktować jako horyzontalne priorytety kierunkowania działań miasta.

Cel strategiczny 1: Rozwój usług społecznych i publicznych

Cel operacyjny 1.1: Kapitał intelektualny dla dzisiejszej i przyszłej Legnicy

Legnica będzie wspierać mieszkańców w rozwoju osobistym i podnoszeniu kompetencji poszukiwanych na rynku pracy. Miasto jako organ prowadzący przedszkola, szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe będzie dążyć do podnoszenia jakości wychowania i nauczania w swoich placówkach poprzez doposażanie ich w nowoczesne technologie służące edukacji i praktycznemu rozwijaniu kompetencji zawodowych, doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej, doradców zawodowych i kadry zarządzającej placówkami edukacyjnymi, rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych oraz modernizację infrastruktury usług edukacyjnych i usprawnianie systemu zarządzania placówkami oświatowo-wychowawczymi. Wysoki wskaźnik zapewnienia opieki przedszkolnej będzie utrzymany z uwzględnieniem potrzeb cudzoziemców przybywających do Legnicy. Do potrzeb cudzoziemców dostosowywane będzie kształcenie także w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Miasto, dbając o rozwój gospodarczy, obserwując zapotrzebowanie na pracowników zgłaszane przez pracodawców i trendy zachodzące w lokalnej gospodarce, będzie dążyć do rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego młodzieży oraz kształcenia ustawicznego dorosłych. W tym celu będzie wzmacniać współpracę pomiędzy przedsiębiorcami i szkołami, rozwijać doradztwo zawodowe, doskonalić programy kształcenia praktycznego w szkołach branżowych. Miastu zależy, aby w procesie kształcenia ogólnego młodzież nabywała także kompetencje społeczne, budowała swoją tożsamość lokalną i postawy obywatelskie. Ważne będzie również zapewnienie wsparcia i rozwoju osobistego i zawodowego osób ze specjalnymi potrzebami – zarówno osób napotykających problemy w procesie edukacji, jak i szczególnie uzdolnionych uczniów. W Legnicy powinno rozwijać się szkolnictwo wyższe. Miasto będzie podejmować inicjatywy służące temu celowi, budować sieć współpracy instytucji miejskich i wyższych uczelni i podejmować działania, które pozwolą tworzyć ofertę nowej aktywności edukacyjnej i naukowej w Legnicy.

Kierunki działań:

- Utrzymanie wysokiego wskaźnika zapewnienia opieki przedszkolnej
- Diagnozowanie i dostosowywanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, w tym rozwijających uzdolnienia uczniów
- Kontynuacja doposażenia miejskiej bazy edukacyjnej w nowoczesne technologie
- Doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, w tym w szczególności nauczycieli kształcenia zawodowego, doradców zawodowych i kadry kierowniczej
- Kontynuacja modernizacji obiektów dydaktycznych legnickich jednostek oświatowych, w tym modernizacja bazy edukacyjno-rekreacyjnej miejskich przedszkoli
- Wspieranie rozwoju wyższych uczelni w Legnicy, sieciowanie współpracy instytucji miejskich i wyższych uczelni, współpraca nad rozwijaniem usług edukacyjnego centrum nauki
- Kontynuacja działań służących wzmocnieniu współpracy szkół branżowych z pracodawcami, w tym informowanie o możliwości zaangażowania się w proces edukacyjny
- Dalsze dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół branżowych do potrzeb rynku pracy i zainteresowań kandydatów

- Rozwijanie systemu efektywnego doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży, w tym badanie predyspozycji zawodowych w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych
- Kontynuacja realizacji programów stypendialnych dla uzdolnionej młodzieży
- Dalsze dostosowywanie oferty edukacyjno-terapeutycznej dla potrzeb dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, w tym zabezpieczenie dowozu
- Wspieranie inicjatyw rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, rozwijanie form partycypacji społecznej
- Usprawnianie zarządzania jednostkami oświatowo-wychowawczymi, w tym w zakresie obsługi kadrowo-finansowej
- Wspieranie edukacji cudzoziemców w legnickich szkołach i przedszkolach w oparciu o zdiagnozowane potrzeby
- Przygotowywanie i promocja oferty kształcenia ustawicznego
- Rozwijanie współpracy w zakresie edukacji z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz partnerami w całym regionie oraz na arenie krajowej i międzynarodowej

Cel operacyjny 1.2: Utrzymanie i rozwijanie dorobku kulturalnego miasta

Oferta kulturalna Legnicy będzie dostosowywana do potrzeb różnych grup tworzących kapitał społeczny miasta, włączających się w jego rozwój i kształtujących różnorodną narodowo i etnicznie kulturową tożsamość. Poszerzana będzie dostępność do kultury poprzez modernizację bazy i przestrzeni publicznych, w których odbywa się aktywność kulturalna, poprzez usprawnianie procesów informowania, promowania oferty kulturalnej, sprzedaży biletów, a także digitalizację zbiorów miejskich instytucji kultury i wprowadzanie usprawnień dla osób ze specjalnymi potrzebami. Miasto będzie rozwijać nową infrastrukturę usług kultury poprzez przebudowę i adaptację obiektów o wysokiej wartości architektonicznej oraz zagospodarowanie przestrzeni, w tym terenów zieleni pod nowe funkcje. Zadbaj również o nowoczesne i funkcjonalne obiekty widowiskowo-sportowe. Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe Legnicy będzie chronione i udostępniane mieszkańcom oraz turystom. Legnica jako miasto wielu kultur będzie wspierać inicjatywy i aktywność kulturalną mniejszości narodowych i etnicznych. Poprzez kulturę Legnica będzie ułatwiać włączenie społeczne cudzoziemców, którzy planują osiedlenie się w mieście. Chcąc wychować przyszłe pokolenia odbiorców i twórców legnickiej kultury, współpracujące ze sobą instytucje kultury i placówki oświatowo-wychowawcze będą rozwijać edukację kulturalną. Miasto będzie wspierać sektor organizacji pozarządowych i gospodarczy w rozwijaniu usług kultury, którego udział w życiu kulturalnym jest ważny dla jego rozwoju. W dziedzinie kultury będzie rozwijana współpraca z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz partnerami w całym regionie oraz na arenie krajowej i międzynarodowej.

Kierunki działań:

- Rozwijanie oferty kulturalnej miejskich instytucji kultury adresowanej do różnych grup społecznych w oparciu o specjalistyczne badania potrzeb
- Podejmowanie działań służących aktywizacji kulturalnej mieszkańców miasta poza ścisłym centrum

- Poszerzanie dostępności do kultury, w tym rozbudowa infrastruktury, rozwijanie usług specjalistycznych (np. tłumacze migowi)
- Wdrażanie innowacji w usługach kultury, m.in. digitalizacja zbiorów Muzeum Miedzi, Galerii Sztuki, Legnickiego Centrum Kultury – Satyrykon-Legnica, stworzenie bezobsługowego systemu do zakupu biletów na wydarzenia instytucji miejskich, wykorzystanie systemu powiadamiania o wydarzeniach w mieście
- Promocja Legnicy jako miasta wielu kultur
- Wspieranie inicjatyw mniejszości narodowych i etnicznych
- Zachowanie i rozwijanie edukacji kulturalnej we współpracy z placówkami oświatowo-wychowawczymi
- Wspieranie rozwoju kultury pozainstytucjonalnej oraz usług kultury realizowanych przez organizacje pozarządowe i sektor gospodarczy
- Modernizacja i adaptacja obiektów i przestrzeni publicznych o wysokiej wartości architektonicznej i historycznej na potrzeby usług publicznych i rozwoju kultury
- Doskonalenie miejskiego systemu reklamy i promocji wydarzeń kulturalnych
- Rozwijanie współpracy w zakresie kultury z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz partnerami w całym regionie oraz na arenie krajowej i międzynarodowej

Cel operacyjny 1.3: Aktywność ruchowa mieszkańców Legnicy jako ważny element kształtowania postaw prozdrowotnych i prospołecznych

Aktywność ruchowa legniczan jako element zdrowego stylu życia i realizacji pasji będzie pobudzana i podtrzymywana między innymi poprzez rozwijanie oferty uprawiania sportu i rekreacji na terenie miasta. Miasto będzie modernizować i rozwijać infrastrukturę sportowo-rekreacyjną zarządzaną przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Legnicy oraz placówki oświatowo-wychowawcze, których obiekty stanowią zasób miejskiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Zadbaj również o dostępność nowoczesnej i funkcjonalnej infrastruktury widowiskowo-sportowej. Z wykorzystaniem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz terenów zieleni rozwijana będzie oferta aktywności ruchowej mieszkańców i wspierane będą inicjatywy podmiotów innych niż instytucje miejskie zachęcających legniczan do uprawiania sportu amatorskiego i wyczynowego. Legnica będzie wykorzystywać swój potencjał do organizowania międzynarodowych, krajowych i miejskich imprez sportowych, które staną się także nośnikiem promocji miasta. Miasto będzie dbać o to, aby sport i rekreacja były dostępne dla wszystkich, a dostępność miejskiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej będzie poszerzana poprzez wdrażanie e-usług. Legnica będzie współpracować z partnerami samorządowymi Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego w rozwijaniu oferty sportowej i rekreacyjnej.

Kierunki działań:

- Wdrożenie systemu dostępności miejskiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (obiektów OSiR i przy szkołach) poprzez e-usługi
- Rozwijanie legnickiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami nowoczesnego społeczeństwa
- Promocja aktywności sportowo-rekreacyjnej wśród mieszkańców Legnicy m.in. poprzez udostępnianie miejskiej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

- Wspieranie rozwoju sportu wyczynowego w celu promowania pożądanych postaw zdrowotnych i społecznych
- Realizacja celów i zadań kultury fizycznej poprzez organizację w Legnicy międzynarodowych, krajowych i miejskich imprez sportowych
- Rozwijanie współpracy w zakresie sportu z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel operacyjny 1.4: Włączenie społeczne mieszkańców Legnicy

Miasto, podejmując działania w ramach polityki społecznej, będzie dążyło do pobudzania i wspierania aktywności społecznej wszystkich grup mieszkańców, którzy z jakichś powodów mogą znajdować się w sytuacji wykluczenia społecznego. Włączenie społeczne mieszkańców Legnicy oznacza również zwiększanie udziału mieszkańców we współdecydowaniu o rozwoju miasta oraz realizacji działań dla dobra wspólnego. Miasto realizuje Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, która wyznacza podstawowe ramy polityki społecznej. Realizując jej założenia, instytucje miejskie będą dążyć do dalszego podnoszenia jakości realizacji usług z zakresu pomocy społecznej, w tym ich cyfryzacji, i sprawnego aktywizowania społecznego oraz zawodowego mieszkańców. Adresatami działań podejmowanych i kontynuowanych przez miasto będą między innymi osoby z niepełnosprawnościami. Rozwijana będzie oferta usług wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Wdrażane będą formy opieki asystenckiej i wytchnieniowej. Miasto będzie dążyć do rozwijania w Legnicy mieszkalnictwa wspomaganego, adaptowalnego i chronionego. Pod potrzeby osób z niepełnosprawnościami modernizowana będzie infrastruktura miejska (budynki, obiekty małej architektury miejskiej, drogi i chodniki) oraz przestrzenie publiczne, które cechować powinna maksymalna dostępność. Ważną grupą polityki społecznej są seniorzy, których liczba rośnie. Miasto dąży do tego, aby seniorzy czuli się włączeni we wszystkie działania adresowane do mieszkańców bez podziału na grupy wiekowe, jednak część usług będzie specjalnie do nich adresowanych. Rozwijana będzie działalność Legnickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, tworzone będą ogrody społeczne jako forma integracji seniorów i realizacji ich pasji, usprawniane będą formy informowania osób starszych o sprawach dla nich ważnych i ofercie do nich skierowanej. Doświadczenia seniorów stanowią cenny zasób kapitału intelektualnego. Miasto będzie dążyć do tego, aby zasób ten wykorzystać w rozwoju. Będzie także tworzyć warunki do zwiększenia aktywności społecznej dzieci i młodzieży. W realizacji polityki społecznej miasto będzie korzystało na zasadach partnerskich z zasobów instytucjonalnych organizacji pozarządowych i wolontariackiej aktywności mieszkańców. Działania z zakresu polityki społecznej będą w sposób szczególny adresowane do mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym zamieszkujących tereny koncentracji problemów społecznych, do których zalicza się obszar rewitalizacji. Działania te są realizowane między innymi poprzez program rewitalizacji. W polityce społecznej instytucje miejskie skupią się również na wsparciu integracji społecznej cudzoziemców, których coraz większa liczba osiedla się lub szuka schronienia przed wojną w Legnicy.

Kierunki działań:

- Wzmacnianie partycypacji społecznej, współdecydowanie, rozwijanie współpracy z NGO w realizacji zadań publicznych
- Organizacja form pomocy i aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym zgodnie ze strategią rozwiązywania problemów społecznych oraz programem rewitalizacji

- Rozbudowa i modernizacja bazy lokalowej usług polityki społecznej
- Odnowa społeczna obszaru rewitalizacji Legnicy
- Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej
- Wspieranie organizacji pozarządowych i rozwoju sieci współpracy organizacji społeczeństwa obywatelskiego w realizacji działań polityki społecznej
- Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego wspomaganego, adaptowalnego i chronionego
- Wdrażanie form opieki wytchnieniowej i usług asystenckich dla różnych grup społecznych
- Modernizacja infrastruktury i przestrzeni publicznych w kierunku włączenia osób z niepełnosprawnościami i doświadczających trudności w poruszaniu się
- Usprawnianie form informowania osób starszych o sprawach dla nich ważnych i ofercie do nich skierowanej
- Tworzenie miejsc spotkań i integracji mieszkańców z różnych grup społecznych
- Podnoszenie kompetencji kadry polityki społecznej
- Rozwijanie współpracy międzypokoleniowej, korzystanie z doświadczeń seniorów w prowadzeniu procesu edukacyjnego
- Utworzenie miejskich ogrodów społecznych integrujących osoby w wieku senioralnym i zapobiegających samotności i wykluczeniu
- Rozwijanie działalności Legnickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku poprzez dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb seniorów
- Rozwijanie wolontariatu
- Realizacja działań na rzecz włączenia społecznego cudzoziemców
- Tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej dzieci i młodzieży
- Wdrażanie e-usług w polityce społecznej

Cel operacyjny 1.5: Usługi dla zdrowia

Miasto będzie realizować działania na rzecz poprawy kondycji zdrowotnej legniczan. Rozwijane będą usługi z zakresu profilaktyki zdrowotnej i promowania prozdrowotnych zachowań, między innymi aktywnego, sportowego stylu życia, zdrowego odżywiania, wczesnego wykrywania zagrożeń dla zdrowia i wspomagania rozwoju. Dzieci i młodzież legnickich przedszkoli oraz szkół obejmowane będą ofertą badań przesiewowych. Rozwijane będą formy usług z zakresu zdrowia psychicznego dla dzieci oraz dorosłych. Miasto będzie dążyć do usprawniania i podnoszenia jakości usług dla zdrowia między innymi poprzez doskonalenie kompetencji kadry placówek opieki nad dziećmi do lat 3 oraz wspierania wdrażania e-usług w opiece zdrowotnej.

Kierunki działań:

- Diagnozowanie i kontynuacja przyjętych rozwiązań w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dzieci i włączenie rodziców w terapię
- Rozwijanie form opieki nad dziećmi do lat 3, doskonalenie kompetencji kadry placówek opieki nad dziećmi do lat 3
- Rozwijanie profilaktyki zdrowotnej
- Promowanie właściwych nawyków żywieniowych
- Rozwijanie form usług zdrowotnych z zakresu zdrowia psychicznego dla dzieci i dorosłych
- Rozszerzenie oferty badań przesiewowych skierowanych do uczniów legnickich szkół i dzieci w wieku przedszkolnym

- Wdrażanie e-usług w opiece zdrowotnej

Cel operacyjny 1.6: Usługi dla bezpieczeństwa

Usługi dla bezpieczeństwa mieszkańców i legnickich przedsiębiorców będą rozwijane w wielu sferach funkcjonowania miasta. Miasto będzie dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa obywateli poprzez rozbudowywanie monitoringu wizyjnego i jego integracji z monitoringiem podmiotów publicznych i prywatnych. Straż Miejska i jednostki Straży Pożarnej będą wyposażane w specjalistyczny sprzęt, a miasto będzie dążyć do podnoszenia kompetencji zarządzających i kadr bezpieczeństwa publicznego. Wśród obserwowanych zagrożeń dla bezpieczeństwa mieszkańców i podmiotów gospodarczych coraz większą wagę nabiera bezpieczeństwo środowiskowe i klimatyczne, bezpieczeństwo energetyczne oraz cyberbezpieczeństwo. Miasto będzie realizować i wspierać przedsięwzięcia przeciwdziałające oraz usprawniać reagowanie na zagrożenia środowiskowe poprzez ich monitorowanie, udoskonalanie systemów ostrzegania i alarmowania o tego typu zagrożeniach. Ważnym aspektem doskonalenia systemów przeciwdziałania zagrożeniom będzie integrowanie pracy służb bezpieczeństwa i jednostek miejskich zaangażowanych w zapewnienie bezpieczeństwa na terenie miasta. Miasto będzie angażować się we współpracę służb bezpieczeństwa, sektora nauki i sektora gospodarczego w poszukiwaniu rozwiązań dotyczących sfery bezpieczeństwa, w tym cyberbezpieczeństwa. W celu poprawy bezpieczeństwa użytkowników rozbudowywana i modernizowana będzie infrastruktura publiczna, w tym drogowa. Miasto będzie prowadzić działania edukacyjne dotyczące różnych aspektów bezpieczeństwa wśród wszystkich grup społecznych Legnicy.

Kierunki działań:

- Kontynuacja rozbudowy monitoringu wizyjnego, integracja monitoringu miejskiego z monitoringiem wizyjnym podmiotów publicznych i prywatnych na terenie miasta oraz monitoringiem powstającym w ramach budowy ITS
- Doskonalenie zintegrowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach, w tym klimatycznych
- Monitorowanie zagrożeń środowiskowych
- Dopuszczanie w specjalistyczny sprzęt (m.in. samochody ratownicze, sprzęt do wykrywania skażeń) Straży Pożarnej oraz Straży Miejskiej
- Rozszerzanie współpracy pomiędzy służbami (policja, Straż Miejska, straż pożarna, Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego) w zakresie zarządzania bezpieczeństwem publicznym
- Podnoszenie kompetencji zarządzających i kadr bezpieczeństwa publicznego
- Wdrażanie e-usług w bezpieczeństwie
- Rozwijanie współpracy z sektorem naukowym i gospodarczym w poszukiwaniu rozwiązań związanych z podnoszeniem bezpieczeństwa
- Zacieśnianie współpracy z przedsiębiorstwami energetycznymi w zakresie bezpieczeństwa energetycznego (na potrzeby zachowania spójności z planami rozwojowymi)
- Cyberbezpieczeństwo
- Kontynuowanie i rozwijanie działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury bezpieczeństwa drogowego

Cel operacyjny 1.7: Sprawna legnicka administracja i nowoczesna infrastruktura usług publicznych

Usługi administracji publicznej będą usprawniane poprzez wielokierunkowe działania podejmowane przez jednostki administracyjne i miejskie spółki komunalne. Miasto będzie wdrażać e-usługi w administracji, cyfryzować i integrować kolejne zasoby bazodanowe, udoskonalać systemy wspomagające zarządzanie usługami i infrastrukturą miejską, podnosić kompetencje kadry administracji samorządowej. W obsłudze klienta administracji jednostki miejskie i spółki komunalne będą dążyć do automatyzacji procesów, a jednocześnie tworzyć warunki do jak największej dostępności usług publicznych i podnoszenia standardu obsługi mieszkańca. Doskonaleniu procesów zarządzania miastem będzie służyć rozwijana Miejska Sieć Teleinformatyczna LEGMAN, której dostępność dla mieszkańców i usług komercyjnych będzie zwiększana. Rozszerzany będzie katalog usług Miejskiego Centrum Usług Wspólnych i Przetwarzania Danych.

Kierunki działań:

- Cyfryzacja i integracja kolejnych zasobów bazodanowych, rozszerzanie funkcjonowania systemów wspomagających zarządzanie miastem
- Podnoszenie kompetencji kadry administracji samorządowej
- Wdrażanie e-usług w administracji publicznej
- Automatyzacja obsługi klienta administracji samorządowej
- Utrzymanie i rozwój Miejskiej Sieci Teleinformatycznej LEGMAN w Legnicy jako infrastruktury rozwoju usług miejskich i komercyjnych
- Usprawnianie komunikacji administracji samorządowej z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi
- Modernizacja i optymalizacja bazy lokalowej administracji samorządowej, podnoszenie standardu obsługi klienta
- Rozszerzenie katalogu usług Miejskiego Centrum Usług Wspólnych i Przetwarzania Danych

Cel strategiczny 2:**Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki****Cel operacyjny 2.1: Dobrze skomunikowane i uzbrojone strefy gospodarcze**

Tereny przeznaczone pod rozwój przemysłu, magazynowania i usług należą do istotnego potencjału miasta, który będzie właściwie wykorzystywany, aby utrzymać wysoki poziom rozwoju gospodarczego Legnicy. Miasto będzie rozbudowywać i modernizować układ komunikacyjny stref gospodarczych w celu usprawnienia funkcjonowania transportu towarowego i dojazdów pracowników firm, w tym dojazdów komunikacją zbiorową oraz rowerową. Rozbudowywana i modernizowana będzie także infrastruktura techniczna obsługująca zakłady zlokalizowane i inwestujące w strefach gospodarczych. Do obszarów strategicznej interwencji, które stanowią potencjał rozwojowy Legnicy, zaliczają się strefy gospodarcze zlokalizowane na południu miasta przy ul. Jaworzyńskiej, tereny byłego lotniska oraz tereny na północy miasta, dla których przewiduje się m.in. funkcje obiektów gospodarki odpadami.

Kierunki działań:

- Rozbudowa i modernizacja układu komunikacyjnego stref gospodarczych Legnicy
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej stref gospodarczych Legnicy
- Przygotowanie pod funkcje aktywizacji gospodarczej terenów północnych Legnicy, w tym lokalizacja terenów i obiektów gospodarki odpadami

Cel operacyjny 2.2: Legnicki klimat dla biznesu i innowacji

Dynamiczny rozwój gospodarczy Legnicy, w tym napływ inwestorów sektora produkcji i magazynowania oraz korzystne położenie miasta na szlakach transportowych świadczą o atrakcyjnych warunkach lokalizacyjnych pod działalność przemysłowo-magazynową. Miasto będzie nadal stymulować rozwój gospodarczy, nastawiając się również na dywersyfikację gospodarki i napływ inwestorów, którzy w Legnicy będą prowadzić działalność badawczo-rozwojową i są nastawieni na rozwijanie innowacji w zakładach zlokalizowanych w mieście. Miasto będzie uczestnikiem sieci współpracy sektora publicznego, akademickiego i gospodarczego, której celem będzie rozwój gospodarczy, tworzenie innowacji, budowanie w Legnicy rynku pracy dla specjalistów w różnych dziedzinach. Prowadzona będzie promocja gospodarcza, której celem będzie kreowanie wizerunku miasta atrakcyjnego do lokalizacji nowoczesnych firm. Wdrażane będą instrumenty wsparcia dla inwestorów i usprawniane procesy ich obsługi, również poprzez rozwijanie e-usług. Rozwój gospodarczy Legnicy będzie kreowany także w oparciu o współpracę samorządów Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Kierunki działań:

- Stymulowanie rozwoju sektora B+R i współpracy sfery publicznej, akademickiej i biznesowej

- Promocja gospodarcza miasta, kreowanie wizerunku miasta jako atrakcyjnej lokalizacji dla nowoczesnych firm produkcyjnych i usługowych
- Wdrażanie instrumentów wsparcia dla inwestorów
- Wdrażanie e-usług w obsłudze podmiotów gospodarczych
- Wspieranie rozwoju handlu targowiskowego jako elementu wsparcia drobnej przedsiębiorczości i realizacji celów integracji społecznej mieszkańców Legnicy
- Rozwijanie współpracy w zakresie gospodarki z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel operacyjny 2.3: Usługi rynku pracy dla mieszkańców i migrantów

Legnica, korzystając z doświadczenia instytucji rynku pracy, będzie rozwijać i realizować formy wsparcia osób bezrobotnych oraz osób aktywnych zawodowo, które poszukują pracy i chcą podnosić swoje kompetencje lub myślą o rozpoczęciu działalności gospodarczej. Poprzez wykorzystanie potencjału instytucji kultury i organizacji pozarządowych wzmocnione będą kompetencje społeczne dzieci i młodzieży, szczególnie kreatywność, która stanowić będzie zasób do rozwoju kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych. Szczególną grupą objętą wsparciem na rynku pracy będą cudzoziemcy, których napływ do miasta na początku 2022 r. i w latach wcześniejszych, stanowi wyzwanie dla polityki społecznej. Miasto będzie dążyć do włączenia tej grupy do życia społecznego i zawodowego. Biorąc pod uwagę niedobory pracowników na rynku pracy oraz relatywnie słabą kondycję ekonomiczną osób, dla których głównym źródłem dochodu są renty i emerytury, miasto będzie dążyć do pobudzania i wydłużania aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym. Działania miasta związane z rozwojem usług rynku pracy będą realizowane we współpracy z legnickimi przedsiębiorcami.

Kierunki działań:

- Wykorzystywanie potencjału instytucji kultury oraz NGO do budowania postaw kreatywnych wśród dzieci i młodzieży, wzmocnianie ich kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych poprzez zajęcia kulturalne i artystyczne
- Realizacja form wsparcia zatrudnienia osób bezrobotnych, szczególnie osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy
- Wspieranie samozatrudnienia
- Wspieranie zatrudnienia i integracji na rynku pracy migrantów zagranicznych
- Wspieranie podnoszenia kwalifikacji osób dorosłych pod potrzeby rynku pracy, w tym wśród cudzoziemców
- Wspieranie działań służących wydłużeniu aktywności zawodowej osób w wieku poprodukcyjnym
- Współpraca z legnickimi podmiotami gospodarczymi i instytucjami rynku pracy w poszukiwaniu pracowników, podnoszeniu kompetencji i osiedlaniu się w Legnicy pracowników

Cel operacyjny 2.4: Turystyka wspierająca rozwój miasta

Miasto będzie wykorzystywać potencjał zasobów kulturowych, infrastruktury i terenów sportowo-rekreacyjnych oraz bazy konferencyjnej i hotelowej do rozwoju turystyki tranzytowej, weekendowej, biznesowej i konferencyjnej. Modernizowana i rozbudowywana będzie infrastruktura turystyczna i infrastruktura miejska z nią powiązana. Legnica będzie promować swoje atrakcje turystyczne i dziedzictwo kulturowe poza granicami miasta, ale także wśród własnych obywateli, szczególnie dzieci i młodzieży. Działania tego typu przyczynią się pośrednio do budowania tożsamości lokalnej i tworzenia grupy społecznej, która stanie się ambasadorem promocji miasta. Działania związane z rozwojem turystycznym będą wymagać skoordynowanej polityki inwestycyjnej i promocyjnej jednostek samorządu terytorialnego Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego i innych partnerów lokalnych i ponadlokalnych.

Kierunki działań:

- Modernizacja, rozbudowa oraz wspieranie rozwoju infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej
- Promocja atrakcji turystycznych i historycznych Legnicy również wśród dzieci i młodzieży
- Promocja wydarzeń turystycznych i imprez konferencyjnych organizowanych przez sektor publiczny i prywatny
- Promocja turystyczna Legnicy, kreowanie wizerunku miasta jako atrakcyjnego dla rozwoju turystyki tranzytowej, weekendowej, biznesowej i konferencyjnej
- Wspieranie rozwoju e-usług w turystyce
- Rozwijanie współpracy w zakresie turystyki z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz innymi partnerami z regionu
- Budowanie tożsamości lokalnej poprzez promocję atrakcji turystycznych i historycznych Legnicy wśród mieszkańców

Cel strategiczny 3:**Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich****Cel operacyjny 3.1: Zielona i niebieska infrastruktura legnickich stref mieszkaniowych**

Rozwijanie terenów zieleni miejskiej będzie służyć przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym, ale także poprawianiu komfortu życia mieszkańców Legnicy i przyczyniać się do poprawy ich samopoczucia oraz kondycji fizycznej. Poprzez współpracę ze wspólnotami i spółdzielniami mieszkaniowymi miasto będzie dążyć do zazieleniania legnickich stref mieszkaniowych i terenów zwartej zabudowy. Mieszkańcy będą zachęceni do zazielenienia swoich nieruchomości oraz wprowadzania usprawnień w retencjonowaniu wody. W Legnicy będzie rozwijać się niebieska infrastruktura służąca ochronie zasobów wody oraz poprawie komfortu życia w mieście. Rozwijanie zielonej i niebieskiej infrastruktury będzie działaniem horyzontalnym, realizowanym przy okazji odnowy i modernizacji przestrzeni publicznych, obiektów sportowych, ale także budynków użyteczności publicznej i ich otoczenia. W zagospodarowaniu przestrzeni publicznych i otoczeniu budynków oraz budowie infrastruktury sportowej stosowane będą technologie zwiększające przepuszczalność wody do gruntu. Na terenach zieleni lokalizowana będzie infrastruktura rekreacji ruchowej dla dzieci, młodzieży i dorosłych legniczan.

Kierunki działań:

- Współpraca z zarządcami wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych w zakresie zazieleniania nieruchomości oraz dbania o zieleń
- Odnawianie i rozwijanie zielonej i niebieskiej infrastruktury w strefach mieszkaniowych i na terenach zwartej zabudowy
- Zachęcanie mieszkańców do dbania o zieleń i zazieleniania swoich nieruchomości, retencjonowania wody i tworzenia małej infrastruktury niebieskiej
- Przeznaczanie nowych terenów pod nasadzenia drzew i krzewów
- Stosowanie w zagospodarowaniu terenów technologii przyjaznych środowisku
- Rozbudowa i wspieranie rozwoju sieci infrastruktury rekreacji ruchowej dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców legnickich stref mieszkaniowych

Cel operacyjny 3.2: Budownictwo mieszkaniowe w Legnicy

Miasto, wykorzystując narzędzia stymulowania rynku mieszkaniowego, m.in. realizując inwestycje w infrastrukturę komunalną, będzie podejmować działania zmierzające do powiększania zasobów budownictwa społecznego oraz budownictwa komercyjnego. Aktywizacja terenów mieszkaniowych będzie przyczyniać się do zwiększania podaży na rynku mieszkaniowym i przyciągania do miasta nowych mieszkańców oraz zatrzymania osób, szczególnie młodych, które decydują o miejscu zamieszkania. Modernizacji będzie wymagał także obecny zasób komunalnych lokali mieszkaniowych. W polityce przestrzennej Legnica będzie kierować się postulatami tworzenia miasta zwartej.

Kierunki działań:

- Stymulowanie rozwoju budownictwa mieszkaniowego poprzez dostosowaną do potrzeb rozwojowych miasta politykę przestrzenną oraz rozbudowę infrastruktury służącej aktywizacji terenów mieszkaniowych
- Modernizacja, rozbudowa oraz wspieranie rozwoju komunalnej infrastruktury technicznej lub infrastruktury społecznej powiązanej bądź towarzyszącej inwestycjom mieszkaniowym
- Rozwijanie budownictwa społecznego
- Modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego

Cel operacyjny 3.3: Fizyczna odnowa i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej

Miasto będzie modernizować i tworzyć nowe przestrzenie publiczne, które będą bezpieczne, funkcjonalne, włączające osoby o szczególnych potrzebach, m.in. osoby starsze, czy z niepełnosprawnościami. Zasadą modernizacji i tworzenia nowych przestrzeni będzie wprowadzanie zieleni oraz zwiększanie dostępności komunikacyjnej, w tym rowerowej i pieszej. Mają to być miejsca spotkań, odpoczynku, integracji mieszkańców w różnych grupach wiekowych, realizacji wydarzeń kulturalnych. Miasto będzie dążyć do tego, aby miejskie przestrzenie, do których należą także ulice, były estetyczne i zachęcały do spędzania czasu w otoczeniu architektury i zieleni miejskiej.

Kierunki działań:

- Odnowa oraz zagospodarowanie przestrzeni miejskiej poprzez nadanie jej nowych funkcjonalności lub wzmocnienie istniejących
- Działania na rzecz poprawy spójności, harmonii oraz estetyki przestrzeni publicznych

Cel strategiczny 4:**Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego****Cel operacyjny 4.1: Ochrona terenów cennych przyrodniczo i ich adaptacja na potrzeby edukacyjne oraz adaptacja istniejących terenów zieleni na potrzeby rekreacji**

Zasoby przyrodnicze stanowią dla Legnicy istotny potencjał rozwojowy. Miasto dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców, którzy szukają kontaktu z naturą, ale również chroni te zasoby dla przyszłych pokoleń. Tereny przyrodniczo cenne będą w Legnicy odnawiane i adaptowane, tam gdzie to możliwe, pod funkcje rekreacyjne i edukacyjne. Priorytetem będzie ich ochrona, w tym ochrona bioróżnorodności i odtwarzanie siedlisk przyrodniczych. Szczególnie ważnym zasobem przyrodniczym miasta jest rzeka Kaczawa i jej dolina. Miasto będzie realizować działania, które pozwolą mieszkańcom korzystać z terenów przybrzeżnych Kaczawy, chroniąc jednocześnie przyrodę nadrzeczną. Stan zasobów przyrodniczych będzie monitorowany i zgodnie ze zdefiniowanymi potrzebami kolejne zasoby będą obejmowane ochroną. Działania związane z ochroną i przywracaniem dobrego stanu wód powierzchniowych oraz inwestycje związane z wodami powierzchniowymi będą realizowane zgodnie z Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry przyjętym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.

Kierunki działań:

- Ochrona terenów cennych przyrodniczo, adaptacja, odnawianie, przywracanie terenów zieleni
- Ochrona bioróżnorodności, odtwarzanie siedlisk przyrodniczych
- Obejmowanie ochroną przyrody kolejnych zasobów przyrodniczych miasta
- Kontynuowanie działań na rzecz przywracania rzeki Kaczawy i terenów przybrzeżnych miastu i jego mieszkańcom
- Rozwijanie współpracy w zakresie ochrony terenów cennych przyrodniczo z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel operacyjny 4.2: Zintegrowanie i wzmocnienie systemów przeciwdziałania oraz ograniczenia występowania powodzi i innych zjawisk ekstremalnych oraz zmian klimatu

Na obszarach zurbanizowanych miasto będzie dążyć do zwiększenia retencji wody poprzez właściwe zagospodarowanie i użytkowanie terenu zmierzające do ograniczenia spływu powierzchniowego wody roztopowej i opadowej oraz gromadzenia wody w glebie. Na potrzeby małej retencji tworzone będą sztuczne zbiorniki. W celu przeciwdziałania zmianom klimatu poprzez właściwe zagospodarowanie terenów zwiększany również będzie udział powierzchni biologicznie czynnych. Miasto będzie tworzyć wytyczne planistyczne i urbanistyczne w kształtowaniu przestrzeni, których rolą będzie m.in. przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu. Do zagrożeń środowiskowych w Legnicy należą powodzie. Miasto będzie rozbudowywać i modernizować systemy ochrony przed powodzią, budować i przebudowywać systemy odprowadzające wody opadowe. Elementami przeciwdziałania

powodziom i innym zjawiskom środowiskowym oraz ich skutkom będzie monitorowanie stanu środowiska i doskonalenie systemu ostrzegania mieszkańców o tego typu zagrożeniach. Działania związane z przeciwdziałaniem skutkom suszy będą skorelowane z zadaniami określonymi m.in. w Planie przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy przyjętym przez Ministra Infrastruktury w dniu 15 lipca 2021 r., natomiast działania związane z ochroną przed powodzią i zarządzania ryzykiem powodziowym będą zgodne z Planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry określonym w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.

Kierunki działań:

- Zwiększanie retencji na obszarach zurbanizowanych
- Rozbudowa i modernizacja systemów ochrony przed powodzią
- Budowa lub przebudowa systemu odprowadzającego wody opadowe z wykorzystaniem samoczynnych przepompowni na wylotach kolektorów zbiorczych kanalizacji burzowej
- Doskonalenie zintegrowanego systemu ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach
- Zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnych poprzez ograniczenie powierzchni nieprzepuszczalnych w mieście lub ich rozszczelnienie
- Tworzenie wytycznych planistycznych i urbanistycznych w kształtowaniu przestrzeni publicznych w odniesieniu do zmian klimatu
- Monitorowanie stanu środowiska

Cel operacyjny 4.3: Zwiększenie wykorzystania technologii efektywnych energetycznie i rozwiązań służących ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza i hałasu akustycznego

Do zjawisk negatywnie wpływających na stan środowiska w Legnicy i równocześnie na stan zdrowia legniczanie należy niska emisja wywoływana głównie spalaniem paliw stałych na potrzeby ogrzewania budynków mieszkaniowych oraz ruchem samochodowym, w tym szczególnie pojazdów spalinowych. Miasto będzie dążyć do ograniczenia niskiej emisji, poszukując we współpracy z partnerami samorządowymi, przedsiębiorcami i sektorem naukowym innowacyjnych rozwiązań. Realizowane będą równocześnie inwestycje termomodernizacyjne w budynkach użyteczności publicznej oraz wspierane działania innych podmiotów, w tym mieszkańców, którzy chcą poprawić efektywność energetyczną swoich budynków. Miasto będzie dążyć do zwiększenia w Legnicy udziału OZE w technologiach wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej. W budynkach użyteczności publicznej usprawniane będą systemy zarządzania energią. Zacieśniana będzie współpraca z przedsiębiorstwami energetycznymi, w tym przedsiębiorstwem ciepłowniczym. Modernizowana i rozbudowywana będzie infrastruktura drogowa w celu redukcji niskiej emisji oraz hałasu akustycznego. Miasto będzie wspierać powstawanie infrastruktury ładowania pojazdów zeroemisyjnych i zachęcać do używania takich pojazdów w poruszaniu się po mieście. Tabor transportu publicznego będzie sukcesywnie wymieniany na zeroemisyjny, rozbudowywane będą drogi rowerowe i infrastruktura alternatywnego transportu publicznego. Kontynuowane będą działania polegające na wprowadzaniu stref uspokojonego ruchu.

Kierunki działań:

- Realizacja działań zmierzających do ograniczenia niskiej emisji dla miasta Legnicy

- Wzmacnianie sieci współpracy pomiędzy samorządami, przedsiębiorstwami, sektorem naukowym i innymi partnerami w zakresie inteligentnych sieci energetycznych, kreowania i wdrażania innowacyjnych przedsięwzięć z zakresu dystrybucji energii, budownictwa energooszczędnego, poprawy jakości powietrza i elektromobilności
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej
- Wspieranie działań zmierzających do redukcji zanieczyszczeń i wdrażania technologii OZE
- Realizacja działań na rzecz poprawy efektywności zarządzania energią w obiektach użyteczności publicznej
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej oraz infrastruktury ładowania pojazdów zeroemisyjnych w celu redukcji niskiej emisji, hałasu akustycznego i poprawy efektywności energetycznej
- Wymiana taboru transportu publicznego na zeroemisyjny, rozbudowa dróg rowerowych i infrastruktury alternatywnego oraz zeroemisyjnego transportu publicznego
- Kontynuowanie wprowadzania stref uspokojonego ruchu

Cel operacyjny 4.4: Kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców

Legniczanie będą angażowani w dbanie o środowisko przyrodnicze miasta. Kontynuowane będą działania edukacyjne dotyczące ekologicznego trybu życia i kształtowania rozwoju miasta w myśl równoważenia potrzeb ochrony środowiska i zaspokajania innych potrzeb mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Miasto będzie realizować kampanie społeczne i wspierać inicjatywy społeczne, których celem jest ochrona środowiska i przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych.

Kierunki działań:

- Kontynuacja edukacji ekologicznej oraz kształtowania postaw ekologicznych wśród mieszkańców miasta
- Realizacja kampanii społecznych na rzecz kształtowania postaw i świadomości ekologicznej
- Wspieranie inicjatyw społecznych podejmowanych na rzecz ochrony środowiska i przeciwdziałania skutkom zmian klimatycznych

Cel operacyjny 4.5: Zwiększanie efektywności systemu gospodarowania odpadami, w tym odpadami komunalnymi i rozwój infrastruktury komunalnej

Miasto będzie modernizować i rozbudowywać infrastrukturę komunalną na potrzeby rozwoju budownictwa mieszkaniowego i inwestycji sektora gospodarczego. Usprawniane będzie zarządzanie infrastrukturą komunalną i doskonalone procesy odbioru i przetwarzania odpadów komunalnych. Miasto będzie rozbudowywać infrastrukturę gospodarowania odpadami komunalnymi. Legnica wraz z gminami obszaru funkcjonalnego powinna rozważyć alternatywne sposoby zagospodarowania i przetwarzania odpadów, także w kontekście ich wykorzystania do produkcji energii elektrycznej oraz ciepła w ramach systemu ciepłowniczego miasta.

Kierunki działań:

- Usprawnianie procesów odbioru i przetwarzania odpadów komunalnych
- Rozbudowa infrastruktury odbioru i przetwarzania odpadów komunalnych
- Modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej oraz utrzymanie jej drożności
- Wspieranie inicjatyw związanych z gospodarką obiegu zamkniętego
- Wspieranie inicjatyw związanych z przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów

Cel strategiczny 5:**Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy****Cel operacyjny 5.1: Nowoczesna infrastruktura i tabor transportu publicznego Legnicy**

Realizując zasady tworzenia miasta zwarteo i zielonego, Legnica będzie rozbudowywać i modernizować infrastrukturę transportu publicznego oraz systematycznie wymieniać tabor miejskich autobusów, aby zwiększać udział pojazdów zeroemisyjnych. Rozbudowywane będą węzły przesiadkowe i wprowadzane ułatwienia dla różnych form multimodalnej mobilności miejskiej. Miasto będzie wspierać rozbudowę sieci przystanków kolejowych Legnicy, która może stać się alternatywną formą miejskiego transportu publicznego. Dla poprawy bezpieczeństwa poruszania się po Legnicy i zwiększenia udziału zbiorowych przewozów pasażerskich kontynuowana będzie budowa zintegrowanego systemu zarządzania ruchem i transportem publicznym w mieście.

Kierunki działań:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportu publicznego
- Rozbudowa węzłów przesiadkowych transportu publicznego i innych form multimodalnej mobilności miejskiej
- Kontynuacja budowy zintegrowanego systemu zarządzania ruchem i transportem publicznym w mieście
- Wspieranie rozbudowy sieci przystanków kolejowych w Legnicy
- Modernizacja taboru transportu publicznego w kierunku zeroemisyjności

Cel operacyjny 5.2: Rozwinięta infrastruktura drogowa miasta i infrastruktura alternatywnego transportu

Miasto będzie kontynuować rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej w celu poprawy skomunikowania obecnych i nowych terenów zabudowy mieszkaniowej (m.in. budowa Zbiorczej Drogi Południowej, dróg w obrębie ulic Wrocławska - Zacisze a torami kolejowymi, przebudowa dróg w ul. Łowickiej od ul. Pomorskiej do ul. Opalowej, ul. Poselskiej, ul. Śląskiej od ul. Sikorskiego do ul. Łowickiej) oraz terenów inwestycji gospodarczych (m.in. w rejonie ulicy Jaworzyńskiej). Równocześnie rozbudowywana będzie infrastruktura alternatywnego transportu, miasto będzie kontynuować rozwój sieci tras rowerowych i zachęcać mieszkańców do korzystania z zeroemisyjnych jednośladów jako środka lokomocji. W zakresie rozwoju układu transportowego miasto będzie współpracować z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Kierunki działań:

- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej miasta
- Rozwijanie tras rowerowych i promocja korzystania z roweru oraz innych jednośladów zeroemisyjnych jako środka lokomocji

- Rozwijanie współpracy w zakresie transportu z samorządami Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego

Cel operacyjny 5.3: Regionalne powiązania komunikacyjne Legnicy

Legnica, wykorzystując dobre położenie w strukturze osadniczej regionu, będzie rozwijać połączenia komunikacyjne o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym i międzynarodowym. Kontynuowane będą działania zmierzające do budowy obwodnicowego systemu dróg (m.in. w ciągu drogi krajowej nr 94), połączenia Legnicy z siecią TEN-T oraz usprawnienia połączeń miasta z drogami o znaczeniu ponadlokalnym (m.in. połączenie drogi realizowanej w ramach S3 z ul. Lotniczą, przebudowa DK 94 w Legnicy – ul. Pocztowa i ul. Piastowska, przebudowa dróg w ul. Poznańskiej, al. Rzeczypospolitej, ul. Sikorskiego, ul. Złotoryjskiej). Miasto będzie dążyć do rozwoju kolei Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego. W rejonie głównego dworca kolejowego tworzone będzie centrum przesiadkowe. Miasto będzie wspierać powstawanie na terenie Legnicy przystanków kolejowych. Kontynuowana i rozszerzana będzie współpraca z gminami sąsiadującymi w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego w ramach gminnych przewozów pasażerskich.

Kierunki działań:

- Rozwijanie zintegrowanego systemu powiązań miast w Legnicko-Głogowskim Obszarze Funkcjonalnym
- Współpraca w rozwoju kolei Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz usprawnianiu systemów przewozów kolejowych
- Rozwijanie układu obwodnicowego miasta i połączeń Legnicy z siecią TEN-T

Oczekiwane rezultaty planowanych działań

Do celów strategicznych, dla których określono kierunki działań, zostały przypisane oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki pomiaru zdefiniowanych rezultatów. Pomiar wskaźników będą dokonywane zgodnie z zasadami opisanymi w systemie realizacji Strategii. Zakłada się, że w przypadku wystąpienia problemów z pozyskaniem któregoś ze wskaźników, może on zostać pominięty. Dopuszcza się również uzupełnienie listy o inne wskaźniki adekwatne do celów strategicznych.

Oczekiwane rezultaty i wskaźniki osiągnięcia rezultatów planowanych działań		
Rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia rezultatów planowanych działań	Oczekiwana zmiana wskaźników
Cel strategiczny 1: Rozwój usług społecznych i publicznych		
Upowszechnienie wychowania przedszkolnego	Procentowy wskaźnik upowszechniania wychowania przedszkolnego	Utrzymanie
Wzrost kompetencji ogólnych uczniów szkół podstawowych	Procentowy wskaźnik uczniów szkół podstawowych biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych	Wzrost
Wzrost kompetencji ogólnych uczniów liceów ogólnokształcących	Procentowy wskaźnik uczniów liceów ogólnokształcących i szkół branżowych (techników i branżowych szkół I stopnia) biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych	Wzrost
Wzrost kompetencji zawodowych uczniów szkół ponadpodstawowych branżowych	Liczba zawodów, w których kształcą się uczniowie na poziomie techników i branżowych szkół I stopnia	Wzrost
	Odsetek uczniów w szkołach ponadpodstawowych branżowych	Wzrost
	Liczba pracodawców, z którymi podpisano umowy o praktyczną naukę zawodu i praktyki zawodowe	Wzrost
Wzrost uczestnictwa w sporcie	Liczba osób uczestniczących w imprezach sportowo-rekreacyjnych	Wzrost
	Liczba imprez sportowych o zasięgu co najmniej regionalnym	Wzrost
Wzrost uczestnictwa w kulturze	Łączna frekwencja na imprezach organizowanych przez instytucje kultury	Wzrost
Wzrost uczestnictwa w kulturze mniejszości narodowych	Liczba imprez promujących kulturę mniejszości narodowych	Wzrost
Wzrost uczestnictwa w kulturze i sporcie dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w programach aktywizujących w zakresie kultury i sportu	Wzrost
Wzrost uczestnictwa w życiu społecznym miasta seniorów	Liczba osób korzystających z placówek, których działanie ukierunkowane jest na potrzeby seniorów	Wzrost
Spadek liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Spadek

Poprawa zdrowia mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w programach profilaktyki zdrowotnej organizowanej przez Miasto Legnicę	Wzrost
	Liczba dzieci objętych pomocą w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju	Wzrost
Spadek przestępczości	Liczba stwierdzonych przestępstw	Spadek
Wzrost dostępności do usług świadczonych elektronicznie	Liczba usług świadczonych elektronicznie	Wzrost
Cel strategiczny 2: Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki		
Wzrost liczby podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru regon	Wzrost
Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Wzrost
Wzrost udziału w gospodarce lokalnej usług wyższego rzędu	Odsetek podmiotów gospodarczych w sektorze usług wyższego rzędu (sekcje PKD: J, K, L, M, N, O, P, Q, R)	Wzrost
Spadek bezrobocia	Stopa bezrobocia rejestrowanego	Spadek
Wzrost zainteresowania zatrudnieniem cudzoziemców	Liczba cudzoziemców spoza Unii Europejskiej, których chęć zatrudnienia wyrazili pracodawcy z terenu Legnicy	Wzrost
Poprawa dostępności komunikacyjnej	Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg	Wzrost
Wzrost dostępności do usług świadczonych elektronicznie dla podmiotów gospodarczych	Liczba usług świadczonych elektronicznie	Wzrost
Wzrost liczby turystów	Liczba turystów korzystających z noclegów	Wzrost
Cel strategiczny 3: Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich		
Poprawa dostępności do mieszkań	Liczba mieszkań ogółem	Wzrost
Wzrost funkcjonalności i bezpieczeństwa w strefie mieszkaniowej	Długość dróg w strefach uspokojonego ruchu (Tempo 30, strefy zamieszkania)	Wzrost
Poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni publicznych	Liczba realizowanych zadań we wnętrzach podwórzowych	Wzrost
Cel strategiczny 4: Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego		
Wzrost udziału terenów przyrodniczych objętych ochroną	Powierzchnia terenów przyrodniczych objętych ochroną	Wzrost
Poprawa ochrony przeciwpowodziowej	Powierzchnia terenu objęta ochroną przeciwpowodziową	Wzrost

	Liczba osób zabezpieczonych przed powodzią	Utrzymanie
Poprawa bezpieczeństwa klimatycznego mieszkańców	Liczba osób objętych systemami alarmowania przed zagrożeniami klimatycznymi	Wzrost
Poprawa jakości powietrza	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM10	Wzrost
	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń pyłowych PM2,5	Wzrost
	Liczba przyłączonych obiektów do sieci WPEC	Wzrost
	Liczba pojazdów zeroemisyjnych indywidualnego transportu	Wzrost
Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba osób uczestniczących w organizowanych kampaniach edukacji ekologicznej	Wzrost
Wzrost udziału odpadów komunalnych poddanych odzyskowi	Ilość odpadów surowcowych zebranych i wysegregowanych ze strumienia odpadów komunalnych	Wzrost
Poprawa dostępności do infrastruktury środowiskowej	Długość wybudowanej sieci wodno-kanalizacyjnej ogółem	Wzrost
Cel strategiczny 5:		
Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy		
Wzrost udziału w komunikacji transportu zbiorowego	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej	Wzrost
Wzrost udziału transportu zbiorowego zeroemisyjnego	Liczba pojazdów zeroemisyjnych w taborze transportu publicznego	Wzrost
Wzrost udziału transportu indywidualnego zeroemisyjnego	Długość wydzielonej infrastruktury rowerowej (drogi dla rowerów, drogi dla pieszych i rowerów oraz pasy dla rowerów)	Wzrost
Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej	Długość dróg na terenie miasta	Wzrost

Część 3.
MODEL STRUKTURY
FUNKCJONALNO-
PRZESTRZENNEJ, OBSZARY
STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Rolą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej jest przestrzenne wskazanie ustaleń i kierunków rozwoju określonych przez strategię w zakresie szeroko pojętego rozwoju Legnicy – cele określone w strategii są odniesione do konkretnej przestrzeni miasta, przy uwzględnieniu jej uwarunkowań i ograniczeń. To odniesienie przestrzenne oznacza, że model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest łącznikiem pomiędzy dwiema sferami obecnego funkcjonowania i kształtowania rozwoju miasta: sferą strategii rozwoju i sferą planowania przestrzennego, który widzi je jako wzajemnie przenikające się i oddziałujące na siebie. W związku z tym model respektuje ustalenia obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy i wykorzystuje je jako podstawę do swych założeń, jednocześnie rozwijając te zapisy – tam gdzie to wymagane dla osiągnięcia założeń strategii. Model opiera się na teorii strefowości, wyznaczając w granicach miasta obszary o docelowo homogenicznej funkcji: są to obszary o już wykształconej dominującej funkcji jak również obszary predysponowane do rozwoju jednej z nich. Zostały one wyznaczone poprzez agregację mniejszych zwartych fragmentów przestrzeni miasta w większe obszary, wypełniając tak powstałymi agregatami całe miasto w jego granicach administracyjnych.

Przeprowadzona na potrzeby strategii diagnoza w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz analizy obecnego stanu zagospodarowania przestrzennego, a także konfrontacja tych wyników z ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta, pozwoliły na wyznaczenie następujących stref:

a) historyczne centrum miasta:

Obejmuje Stare Miasto, reprezentacyjną część Legnicy o dominującej funkcji mieszkaniowej i usługowej centrotwórczej. W największym stopniu realizująca potrzeby mieszkańców w zakresie kultury, sztuki, integracji, gastronomii, usług publicznych wyższego szczebla (ogólnomiejskie i ponadlokalne), usług komercyjnych wyższego rzędu, nasycona przestrzeniami publicznymi o zróżnicowanym charakterze. W strefie historycznego centrum miasta realizowane będą przede wszystkim cele strategii związane z utrzymaniem i rozwijaniem dorobku kulturalnego miasta, włączeniem społecznym mieszkańców poprzez tworzenie miejsc integracji i budowanie tożsamości lokalnej, tworzeniem przestrzeni dla rozwoju usług, w tym usług dla ludności i usług wyższego rzędu, rozwojem turystycznym miasta, a także z poprawą warunków mieszkaniowych.

b) strefa osiedleńcza:

Obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej o różnym charakterze (zabudowa wielorodzinna śródmiejska, zabudowa wielorodzinna inna niż śródmiejska, w tym blokowa, zabudowa jednorodzinna), tereny zieleni oraz usługi ogólnomiejskie, w tym centrum komunikacyjno-handlowego. Strefa osiedleńcza stanowi podstawowy komponent struktury funkcjonalno-przestrzennej wyznaczający przestrzeń życia mieszkańców Legnicy i pracy w sferze usługowej. W strefie osiedleńczej realizowane zatem będą wszystkie cele strategii odnoszące się do zaspakajania potrzeb podstawowych mieszkańców (m.in. mieszkaniowych i handlowych), jak i wyższego rzędu związanych z edukacją, kulturą, sportem i rekreacją, zdrowiem oraz ogólną aktywnością społeczną. Szczególnie w strefie tej realizowane będą postulaty zawarte w celu strategicznym 3. Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmocnienie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich. W strefie osiedleńczej realizowane będą również cele odnoszące się do pobudzania przedsiębiorczości.

c) strefa przemysłowa:

Obejmuje tereny zabudowy produkcyjno-usługowej bez funkcji mieszkaniowej obecnie zainwestowane oraz tereny przeznaczone pod aktywizację gospodarczą, w efekcie której wygenerowane zostaną miejsca pracy, a także tereny o głównej funkcji gospodarczej z możliwością lokalizowania funkcji mieszkaniowej. W strefie realizowany będzie przede wszystkim cel strategiczny 2. Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki, w tym cel operacyjny 2.1 Dobrze skomunikowane i uzbrojone strefy gospodarcze, cel operacyjny 2.2 Legnicki klimat dla biznesu i innowacji oraz kierunki działań związane z modernizacją i rozbudową infrastruktury komunalnej i układu komunikacyjnego dla strefy przemysłowej.

d) strefa rolnicza:

Obejmuje rolniczą przestrzeń produkcyjną, wskazaną do dalszego zrównoważonego rozwoju rolnictwa w zakresie upraw i hodowli.

e) strefa zieleni:

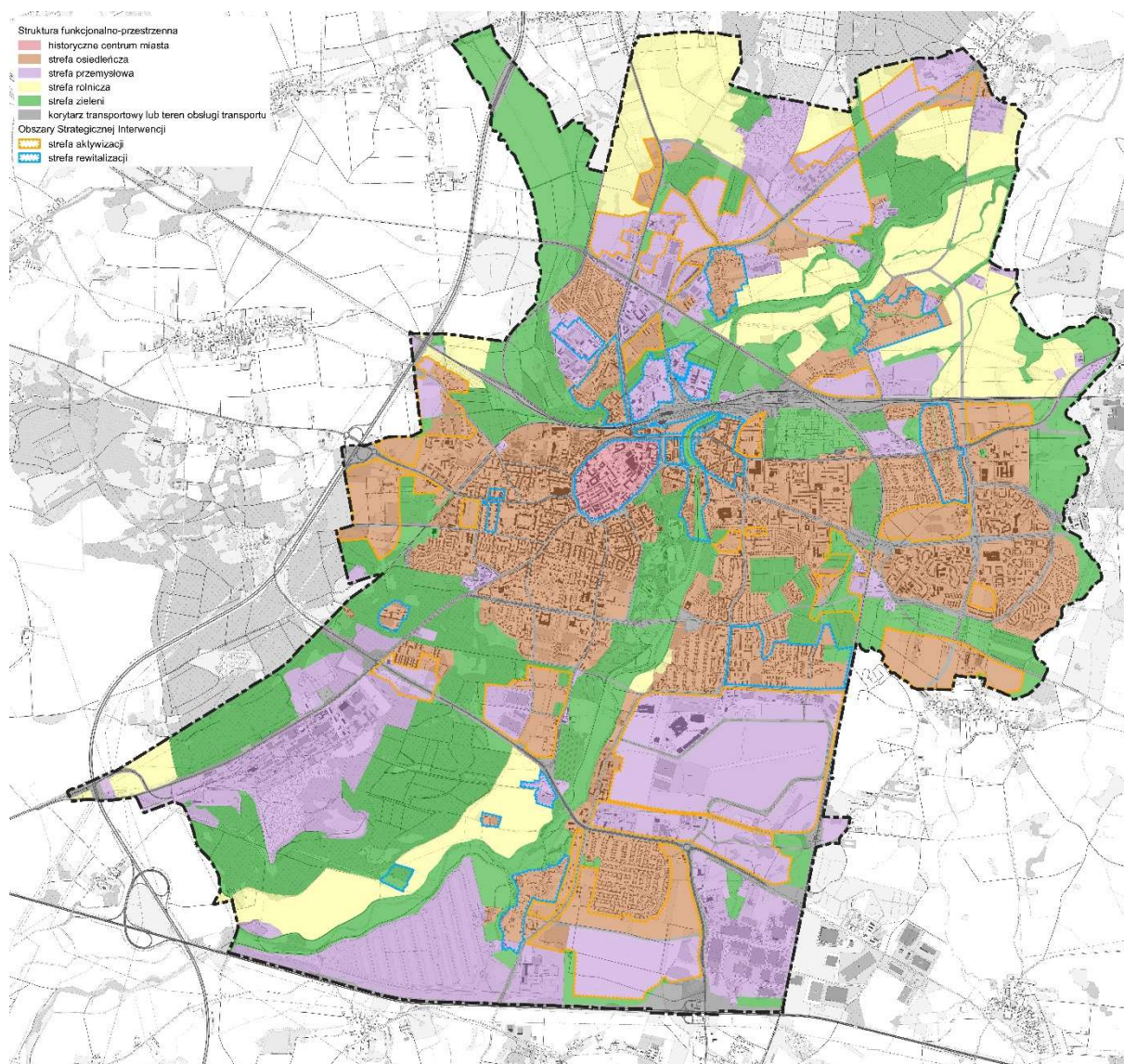
Obejmuje tereny o różnych funkcjach, w tym tereny rekreacyjno-sportowe, zieleni urządzonej i izolacyjnej, korytarze i wyspy ekologiczne, lasy i tereny przeznaczone pod zalesienie, a także ogrody działkowe i cmentarze. W strefie realizowany będzie głównie cel strategiczny 4. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego, w szczególności cel operacyjny 4.1 Ochrona terenów cennych przyrodniczo i ich adaptacja na potrzeby edukacyjne oraz adaptacja istniejących terenów zieleni na potrzeby rekreacji, cel operacyjny 4.2 Zintegrowanie i wzmocnienie systemów przeciwdziałania oraz ograniczania występowania powodzi i innych zjawisk ekstremalnych oraz zmian klimatu. Tereny zieleni urządzonej oraz rekreacyjno-sportowe będą chronione i odnawiane z myślą o rozwoju funkcji integracyjnych oraz sportowo-rekreacyjnych. Tereny korytarzy i wysp ekologicznych, do których należy m.in. dolina rzeki Kaczawy będą chronione z myślą o bioróżnorodności i odtwarzaniu siedlisk przyrodniczych, a także rekreacji i edukacji ekologicznej.

Uzupełnieniem tak wyznaczonych stref jest szkieletowy układ transportowy, składający się z istniejących i planowanych dróg publicznych o różnej klasyfikacji oraz linii kolejowych. Zadaniem układu jest sprawne i bezpieczne komunikowanie wyznaczonych stref (w funkcji wewnętrznej modelu, w relacjach wewnątrz Legnicy) jak również miasta z jego bliższym i dalszym otoczeniem (w funkcji zewnętrznej modelu, w relacjach do i z Legnicy). Układ ten ma zaspokajać potrzeby zarówno użytkowników transportu zbiorowego (system przystanków, węzłów przesiadkowych, platform, dworców, przystanków kolejowych, i in.), jak również użytkowników indywidualnych (parkingi, strefy parkowania, ścieżki rowerowe i in.).

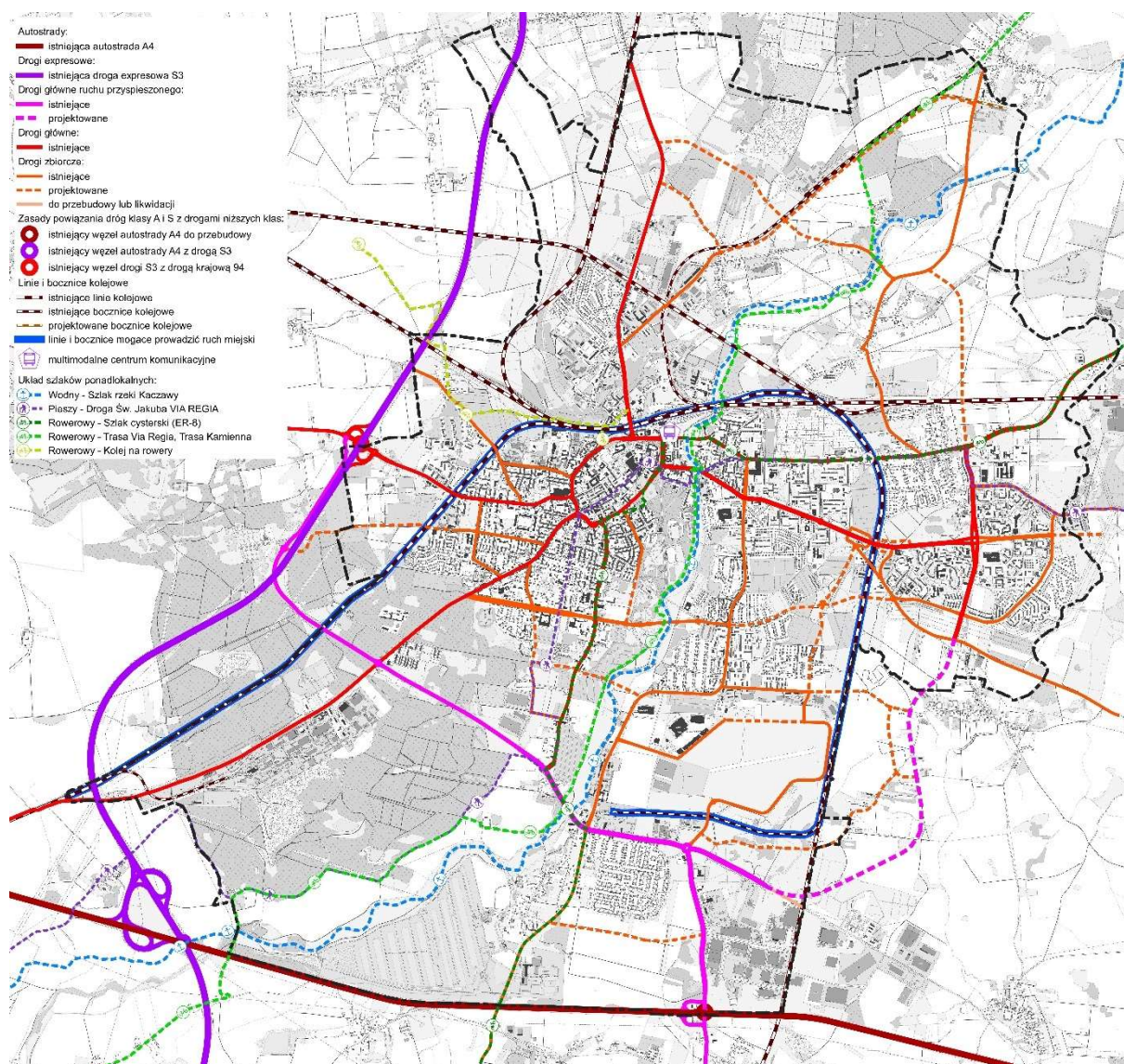
Nadrzędnymi elementami modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (wobec wyżej wymienionych stref i układu transportowego) są wyznaczone obszary strategicznej interwencji: strefa aktywizacji oraz strefa rewitalizacji, które korespondują z wyznaczonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy strefami przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji, aktywizacji inwestycyjnej oraz sektorowymi politykami przestrzennymi. Poza wymienionymi powyżej predyspozycjami i funkcjami, na tych obszarach określone zostały dodatkowe cele, wynikające z ich

wyjątkowości i specyfiki. Szerzej obszary strategicznej interwencji kluczowe dla miasta zostały opisane w rozdziale „Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta”.

Rysunek 1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Legnica – strefy funkcjonalno-przestrzenne

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Miasta Legnica – układ transportowy⁸

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy, obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, danych Instytutu Rozwoju Terytorialnego oraz portalu <https://camino.net.pl/droga-w-polsce/via-regia/>

Mając na uwadze trwające prace nad zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy, dopuszcza się korektę zaproponowanego w Strategii modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej dla realizacji zdefiniowanych w niej celów strategicznych, operacyjnych oraz przypisanych im kierunków działań.

⁸ Rozważany jest alternatywny przebieg drogi łączącej południową część miasta od Ronda Bitwy Legnickiej 1241 w kierunku północnym do wpięcia z drogą krajową nr 94.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w mieście respektują zapisy części kierunkowej obecnie obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta oraz korespondują z postulatami zawartymi w części programowej Strategii. Ustalenia i rekomendacje przyporządkowane zostały strefom określonym w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Legnicy.

a) w historycznym centrum miasta należy:

- kontynuować działania zmierzające do wzmocnienia funkcji centrum i reprezentacyjnej części miasta,
- kształtować przestrzeń publiczną o wysokich walorach estetycznych, stanowiącą reprezentacyjną część miasta,
- kształtować zabudowę w sposób umożliwiający zachowanie historycznego układu urbanistycznego,
- ożywiać zabytkowe obiekty i ich otoczenie, adaptować pod nowe funkcje społeczne i gospodarcze,
- dążyć do odtworzenia lub zaakcentowania historycznej struktury przestrzennej i dostosowywać do niej nową zabudowę,
- porządkować elementy małej architektury, szyldy i reklamy,
- likwidować bariery architektoniczne,
- dążyć do odtworzenia pierzei zabudowy wzdłuż ciągów ulicznych,
- rehabilitować wnętrza urbanistyczne,
- ożywiać dla potrzeb gastronomii i rozrywki wnętrza w zabytkowych obiektach,
- lokalizować obiekty reprezentacyjne o atrakcyjnej formie zabudowy,
- prowadzić odnowę i zwiększać powierzchnię terenów zieleni i obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- kontynuować wprowadzanie systemów bezpieczeństwa publicznego, w tym monitoringu.

b) w strefie osiedleńczej należy:

- w śródmieściu zachować zwartą zabudowę o dużej intensywności oraz o dużym nasyceniu usługami, porządkować zabudowę tworzącą pierzeje ciągów ulicznych, kształtować nową zabudowę w sposób zapewniający ochronę wnętrza urbanistycznych, przestrzeni publicznych i dominant architektonicznych, zachować historyczny układ urbanistyczny przy lokalizacji nowych obiektów, ożywiać zabytkowe obiekty i ich otoczenie, adaptować pod nowe funkcje społeczne i gospodarcze, ożywiać dla potrzeb gastronomii i rozrywki wnętrza w zabytkowych obiektach,

- w lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej dążyć do realizacji postulatów optymalizacji użytkowania terenu, „rozwoju miasta do wewnątrz” poprzez zagospodarowanie tzw. luk budowlanych, czyli terenów obecnie niezabudowanych w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, terenów zaniedbanych, opuszczonych i nieefektywnie, ekstensywnie użytkowanych, w sposób nieadekwatny do ich atrakcyjności wynikającej z dogodnego położenia w strukturze miasta, w szczególności w centrum oraz w obrębie strefy śródmiejskiej,
- kreować sieci pomocnicze (dzielnicowe) ośrodków usługowych, stanowiące lokalne centra życia społecznego, służące integracji społeczności lokalnych oraz zaspokajaniu codziennych potrzeb w zakresie usług i handlu oraz edukacji i rekreacji,
- kształtować przestrzenie publiczne o wysokich walorach estetycznych,
- likwidować bariery architektoniczne,
- przekształcać i rehabilitować dawne tereny wojskowe – kontynuować dotychczasowe kierunki zmian użytkowania, zmierzające do kształtowania stref wielofunkcyjnych,
- dostosowywać zagospodarowanie przestrzeni publicznych i innych terenów rekreacyjnych do potrzeb osób w różnym wieku, w szczególności osób starszych, integracji i rekreacji młodzieży, potrzeb opiekunów małych dzieci,
- zwiększać udział terenów zieleni, wprowadzać niebiesko-zieloną infrastrukturę i inne systemy retencji wody,
- przekształcać i rehabilitować istniejące zespoły zabudowy blokowej,
- kształtować zespoły zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w sposób funkcjonalny, zapewniający dogodny dostęp do podstawowych usług, terenów wypoczynkowych, rekreacyjnych i parkingów,
- zachować istniejącą zabudowę usługową i lokalizować nowe kompleksy usługowe,
- planować tereny nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.

c) w strefie przemysłowej należy:

- aktywizować tereny w obrębie wyznaczonych stref aktywizacji, realizować nowe kompleksy zabudowy o estetycznej formie,
- lokalizować infrastrukturę gospodarki odpadami w północnej strefie aktywizacji,
- intensyfikować zabudowę zgodnie z zasadą racjonalnego wykorzystania przestrzeni, uzupełniać zabudowę w obrębie strefy częściowo zainwestowanej,
- przekształcać i rehabilitować istniejącą zabudowę,
- kontynuować rekultywację terenów w obrębie dawnej strefy ochronnej „Huty Miedzi Legnica”.

d) w strefie rolniczej należy:

- zachować istniejące kompleksy rolnicze,

- chronić rolniczą przestrzeń produkcyjną, zwłaszcza kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych,
- w strefie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z kompleksami gleb o obniżonym potencjale produkcyjnym rekultywować grunty rolne wraz z określeniem dopuszczalnych kierunków rolniczego wykorzystania.

e) w strefie zieleni należy:

- dążyć do utrzymania ochrony prawnej w obrębie użytków ekologicznych,
- objąć ochroną wszystkie obszary wyróżniające się wartościami środowiska przyrodniczego,
- dążyć w ochronie terenów zieleni do zachowania i rozwijania bioróżnorodności,
- zachować istniejące tereny zieleni urządzonej i izolacyjnej,
- zachować istniejące cieki i zbiorniki wodne,
- utrzymać ochronę dolin rzecznych stanowiących korytarze ekologiczne,
- zachować istniejące kompleksy leśne i kształtować kompleksy leśne stanowiące kierunek rekultywacji w obrębie dawnej strefy ochronnej „Huty Miedzi Legnica”,
- zachować, odnawiać i zagospodarować istniejące tereny rekreacyjno-sportowe oraz lokalizować nowe,
- w paśmie Kaczawy rozwijać funkcje usługowe i rekreacyjne i integrować pasmo Kaczawy ze strukturą przestrzenno-funkcjonalną śródmieścia,
- lokalizować zbiorniki wodne i zbiorniki retencyjne,
- zachować istniejące ogrody działkowe,
- utrzymać ochronę istniejących parków.

We wszystkich strefach należy:

- stosować ograniczenia i wytyczne dla zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożonych powodzią, określonych w specjalistycznych opracowaniach, w tym zakazywać wprowadzania nowej zabudowy w strefie szczególnego zagrożenia powodzią,
- ograniczać konflikty przestrzenne przez stosowanie m.in. stref zieleni izolacyjnej pomiędzy strefami gospodarczymi a mieszkaniowymi,
- planując zabudowę, należy zwrócić uwagę na istniejące na terenie miasta złoża kopalni,
- uwzględniać preferencje dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach: położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych, o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne, o wysokim nasłonecznieniu, nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych,
- uwzględniać lokalizację i oddziaływanie składowisk odpadów przemysłowych w procesie kształtowania struktury przestrzennej i lokalizowania zabudowy,

- zachowywać bezpieczną odległość od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W odniesieniu do infrastruktury drogowej i kolejowej należy:

- kształtować układ komunikacyjny zapewniający dogodny dojazd do terenów wszystkich stref z uprzywilejowaniem komunikacji zbiorowej i niezmotoryzowanej,
- rozdzielać ruch tranzytowy i lokalny,
- docelowo dążyć do eliminacji ruchu tranzytowego ze strefy śródmiejskiej poprzez przeniesienie roli dróg krajowych na obwodnice miejskie,
- tworzyć powiązania miejskiego układu komunikacyjnego z drogą tranzytową na kierunku północ - południe (droga ekspresowa S3) poprzez projektowane węzły,
- rozbudowywać bezpośrednio powiązania międz dzielnicowe, omijające centrum miasta,
- udostępniać komunikacyjnie strefy aktywizacji, w szczególności rozbudować układ dróg w południowo-wschodniej części miasta,
- stopniowo wprowadzać strefy o różnym stopniu ograniczenia ruchu pojazdów indywidualnych na rzecz uprzywilejowania komunikacji zbiorowej, rowerowej i ruchu pieszego wraz z realizacją systemu parkingów Park and Ride (P&R) – zaparkuj i jedź oraz Bike and Ride (B&R) – zaparkuj rower i jedź,
- zwiększać udział komunikacji niezmotoryzowanej,
- tworzyć zintegrowany system transportowy obejmujący: transport zbiorowy i indywidualny, węzły przesiadkowe, system P&R, B&R, system dróg rowerowych,
- realizować infrastrukturę sprzyjającą poruszaniu się pieszo, piesze ciągi komunikacyjne łączące tereny mieszkaniowe z usługami i miejscami pracy,
- prowadzić ciągi piesze przez atrakcyjne tereny,
- dostosowywać infrastrukturę do ruchu osób o różnym stopniu sprawności i dla różnych grup, w tym dla seniorów, dorosłych z małymi dziećmi,
- zapewniać uprzywilejowanie ruchu pieszego, realizować infrastrukturę zapewniającą bezpieczeństwo poruszającym się pieszo,
- ograniczać oddziaływania barier przestrzennych, w szczególności rzek i terenów kolejowych, tworzyć dogodne powiązania komunikacyjne przeznaczone dla ruchu lokalnego pomiędzy różnymi częściami miasta.

Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) zajmują szczególne miejsce w terytorialnym wymiarze polityki rozwoju. OSI to zidentyfikowane na poziomie krajowym i regionalnym, a także lokalnym obszary, na których realizowane będą działania strategiczne odpowiadające specyficznym deficytom lub potencjałom tych obszarów. W Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 (SRWD 2030), w nawiązaniu do ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego⁹, zostały określone ramy strategicznej interwencji dla Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego (LGOF). LGOF zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego zajmuje terytorium następujących gmin: Chocianów, Chojnów, m. Chojnów, Gaworzyce, Głogów, m. Głogów, Góra, Grębocice, m. Jawor, Jemielno, Jerzmanowa, Kotla, Krotoszyce, Kunice, m. Legnica, Legnickie Pole, Lubin, m. Lubin, Męcinka, Miłkowice, Mściwojów, Niechlów, Paszowice, Pęcław, Polkowice, Prochowice, Przemków, Radwanice, Rudna, Ruja, Ścinawa, Wądroże Wielkie, Wąsosz, Wińsko, Żukowice.

W SRWD 2030 wyszczególniono potencjały oraz bariery rozwojowe LGOF. Do potencjałów zaliczono: zasoby bogactw naturalnych umożliwiające rozwój działalności wydobywczej, wsparcie oferowane przez IOB, potencjał KGHM stanowiący dobre podłoże do wprowadzania innowacyjności technologicznych i materiałowych, rozwoju eksportu, potencjał gospodarczy Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego. Wśród barier rozwojowych wymieniono: wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza i degradacji środowiska naturalnego, konflikty przestrzenne i środowiskowe związane z presją inwestycyjną na obszary zalewowe oraz realizacją inwestycji infrastrukturalnych na terenach cennych przyrodniczo lub w ich sąsiedztwie, procesy niekontrolowanej suburbanizacji, szczególnie w obszarze Legnicy, potrzebę rewitalizacji miast szczególnie w obszarach zdegradowanej i zdekapitalizowanej tkanki miejskiej, niską mobilność zawodową ludności, wysokie bezrobocie w północnej części obszaru, najwyższy w skali regionu wzrost liczby długotrwale bezrobotnych, w znacznej części zdekapitalizowaną i niekompletną sieć dróg i połączeń kolejowych.

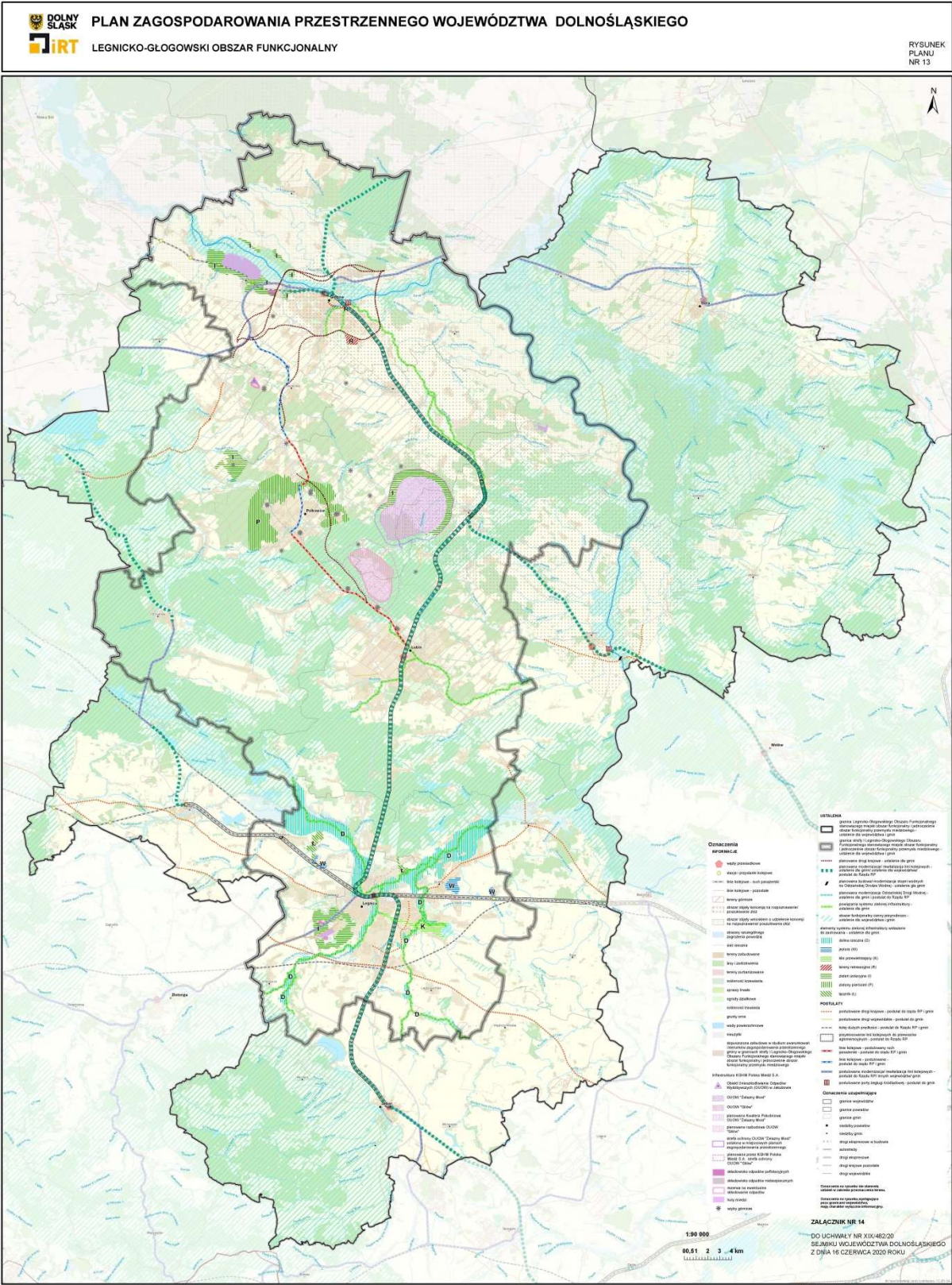
Dokumentem strategicznym, w którym zostaną określone cele i przedsięwzięcia rozwojowe dla Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego, będzie Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027. Na podstawie tego dokumentu gminy i powiaty, które zawiązały porozumienie o współpracy w ramach ZIT LGOF, będą realizować przedsięwzięcia polityki regionalnej województwa dolnośląskiego w wymiarze terytorialnym. Należy zaznaczyć, że ostateczny obszar wdrażania ZIT LGOF został określony decyzją Zarządu Województwa Dolnośląskiego. Do porozumienia przystąpiły następujące jednostki samorządu terytorialnego:

- 29 gmin:
  - (wiejskie) Chojnów, Gaworzyce, Głogów, Grębocice, Jemielno, Jerzmanowa, Kotla, Krotoszyce, Kunice, Legnickie Pole, Lubin, Miłkowice, Niechlów, Pęcław, Radwanice, Rudna, Ruja, Żukowice,
  - (miejsko-wiejskie) Chocianów, Góra, Polkowice, Prochowice, Przemków, Ścinawa, Wąsosz,
  - (miejskie) m. Chojnów, m. Głogów, m. Lubin i m. Legnica;
- 4 powiaty: górowski, legnicki, polkowicki, lubiński.

⁹ Przyjęty Uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.

Na mapie poniżej zaprezentowano zasięg Legnicko-Głogowskiego Obszaru Funkcjonalnego określony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego.

Rysunek 3. Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny określony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego

Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla Miasta

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Miasta Legnicy wyszczególniono dwa typy obszarów strategicznej interwencji: problemowe oraz potencjałów rozwojowych.

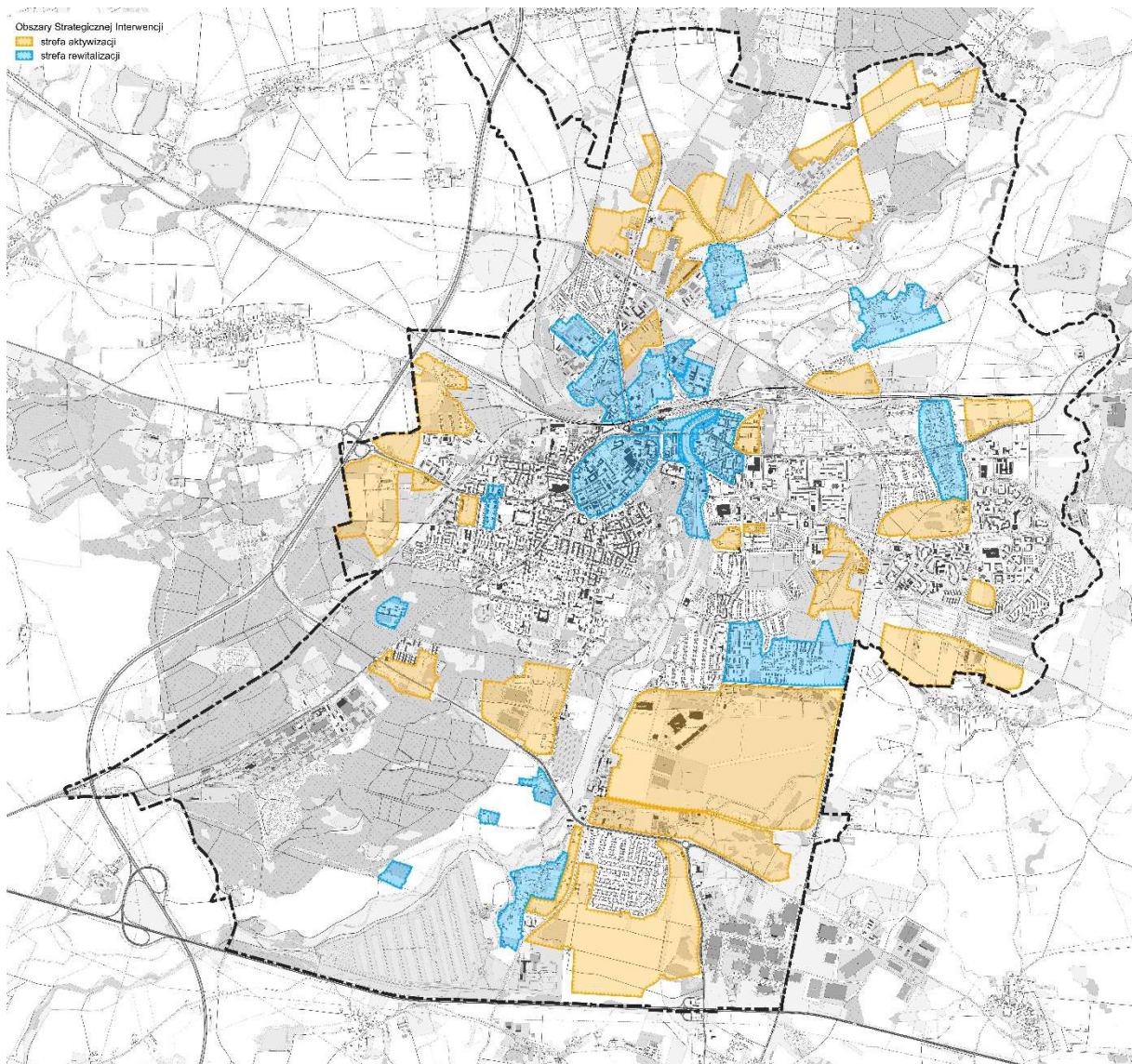
Do obszarów problemowych zaliczono strefę rewitalizacji określoną w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, która pokrywa się z ustaleniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Legnicy w zakresie strefy przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji. Strefa rewitalizacji określona w Studium nie jest tożsama z obszarem rewitalizacji wyznaczonym w ramach prac nad programem rewitalizacji lub specjalną strefą rewitalizacji, o której mowa w ustawie o rewitalizacji.

Strefa rewitalizacji wymaga kompleksowych działań w celu poprawy estetyki miasta, ładu przestrzennego, ograniczenia konfliktów funkcjonalno-przestrzennych i problemów społecznych, wzmocnienia funkcji wyznaczonych w polityce przestrzennej poprzez właściwą ochronę zasobów tkanki miejskiej, jej odnowę i adaptację. Nagromadzone problemy o charakterze przestrzenno-funkcyjnym i środowiskowym, a także społecznym, gospodarczym i technicznym powodują, że potencjał strefy rewitalizacji nie może być właściwie wykorzystany w rozwoju Legnicy, dlatego wskazanie tej strefy jako obszaru strategicznej interwencji jest w pełni zasadne.

Do obszarów – **potencjałów rozwojowych** zaliczono strefę aktywizacji określoną w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, która również pokrywa się z ustaleniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Legnicy.

Strefa aktywizacji obejmuje tereny przeznaczone do zainwestowania w strefie osiedleńczej oraz w strefie przemysłowej. Strefa aktywizacji stanowi potencjał rozwojowy, którego wykorzystanie pod nowe inwestycje usługowe i produkcyjno-magazynowe oraz mieszkaniowe warunkowane jest odpowiednim przygotowaniem terenów pod względem planistycznym i pod względem zagospodarowania infrastrukturą komunalną oraz transportową. Aktywizacja terenów nowej zabudowy będzie realizowana zgodnie z zasadą optymalizacji użytkowania terenu uwzględniającą, że wzrost powierzchni zurbanizowanej będzie adekwatny do tempa rozwoju demograficznego i gospodarczego.

Rysunek 4. Obszary Strategicznej Interwencji Miasta Legnicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy

Część 4.

REALIZACJA STRATEGII

System realizacji strategii

Wdrażanie

Strategia rozwoju miasta Legnicy 2030 Plus stanowi dokument wskazujący kierunki rozwoju Legnicy w średniookresowej perspektywie czasowej. Kierunki działań określone w dokumencie Strategii służą realizacji poszczególnych celów operacyjnych. Prawidłowe zarządzanie procesem strategicznym powinno wykazywać wysoki stopień elastyczności, dostosowany do bieżących uwarunkowań wewnętrznych, możliwości budżetowych, jak i dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w otoczeniu miasta. Władze miasta, na podstawie informacji z dotychczasowych działań, danych o sytuacji wewnętrznej, jak i analizy trendów zachodzących w otoczeniu, sterują procesem strategicznym, dostosowując go do bieżących wyzwań i potrzeb rozwojowych, tak aby zapewnić jego najwyższą efektywność.

Organem odpowiedzialnym za proces wdrażania zapisów dokumentu jest **Zespół Zarządzający** powołany Zarządzeniem Nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r., który tworzą: Prezydent Miasta, Zastępcy Prezydenta Miasta, Sekretarz Miasta, Skarbnik Miasta oraz dyrektorzy lub delegowani przedstawiciele każdego wydziału oraz osoby piastujące samodzielne stanowisko w Urzędzie Miasta Legnicy wskazane przez Przewodniczącego Zespołu Zarządzającego. Skład Zespołu gwarantuje spójność i integrację zarządzania strategicznego z prowadzoną polityką zagospodarowania przestrzennego oraz wieloletnim planowaniem finansowym Miasta.

Zespół Zarządzający rokrocznie zbiera się na posiedzeniu celem analizy sprawozdania z przebiegu realizacji zadań, oceny dotychczasowych działań i na tej podstawie dostosowania podejmowanych działań do zmieniającej się sytuacji w mieście. Zespół Zarządzający akceptuje i rekomenduje projekty realizowane w ramach celów i kierunków wskazanych w budżecie miasta i Wieloletniej Prognozie Finansowej miasta Legnicy.

Wykaz projektów inwestycji lub działań o charakterze nieinwestycyjnym jest sporządzany, a następnie przedkładany Zespołowi Zarządzającemu przez poszczególne wydziały merytoryczne Urzędu Miasta, spółki komunalne oraz jednostki organizacyjne miasta. Propozycje projektów muszą być zgodne z zadaniami określonymi w zapisach Strategii lub wpisywać się w cele strategiczne, cele operacyjne i kierunki działań w niej zawarte. Informacja o projekcie powinna zawierać następujące dane:

- Zgłaszający zadanie,
- Cel strategiczny,
- Cel operacyjny,
- Nazwa zadania,
- Odpowiedzialny,
- Planowany termin realizacji,
- Możliwe źródła finansowania,
- Inne dane istotne dla realizacji zadania.

Zgłaszane projekty podlegają merytorycznej ocenie uwzględniającej przede wszystkim: możliwości budżetowe miasta, powiązanie projektu z celami określonymi w Strategii.

Koordynatorem realizacji Strategii jest Wydział Rozwoju Miasta, który zbiera niezbędne dane i informacje o realizowanych działaniach, opracowuje sprawozdania z przebiegu realizacji zadań, a także wspiera inne wydziały merytoryczne w tworzeniu programów sektorowych spójnych z zapisami Strategii Miasta.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia rozwoju stanowi dokument nadrzędny w procesie planistyczno-strategicznym miasta. Zadania w niej określone będą konkretyzować się w zapisach programów sektorowych, opracowywanych przez poszczególne wydziały i komórki merytoryczne Urzędu Miasta, takie jak m.in. programy społeczne, ochrony zabytków czy programy ochrony środowiska. Poszczególne wydziały merytoryczne Urzędu Miasta, opracowując programy sektorowe, zobligowane są do zachowania spójności tych dokumentów z dokumentem Strategii, w szczególności w zakresie komplementarności celów i zadań z tymi wskazanymi w Strategii Miasta. Spójność programów sektorowych z dokumentem nadrzędnym jakim jest Strategia rozwoju, warunkuje bowiem zachowanie logiki i prawidłowości prowadzonego procesu zarządzania strategicznego w mieście.

Udział społeczeństwa w procesie strategicznym

U podstaw prac nad Strategią oraz formułowania jej zapisów leżała koncepcja podejścia partycypacyjnego, czego wyrazem były warsztaty strategiczne prowadzone przy udziale szerokiego grona interesariuszy oraz konsultacje projektu dokumentu. Podejście partycypacyjne zakłada: planowanie oraz realizację Strategii przy szerokim udziale i zaangażowaniu społeczności lokalnej oraz kształtowanie wspólnoty miejskiej. Warunkiem koniecznym dla prawidłowego przebiegu tego procesu jest transparentność, informowanie opinii publicznej o osiągniętych rezultatach oraz bieżących działaniach.

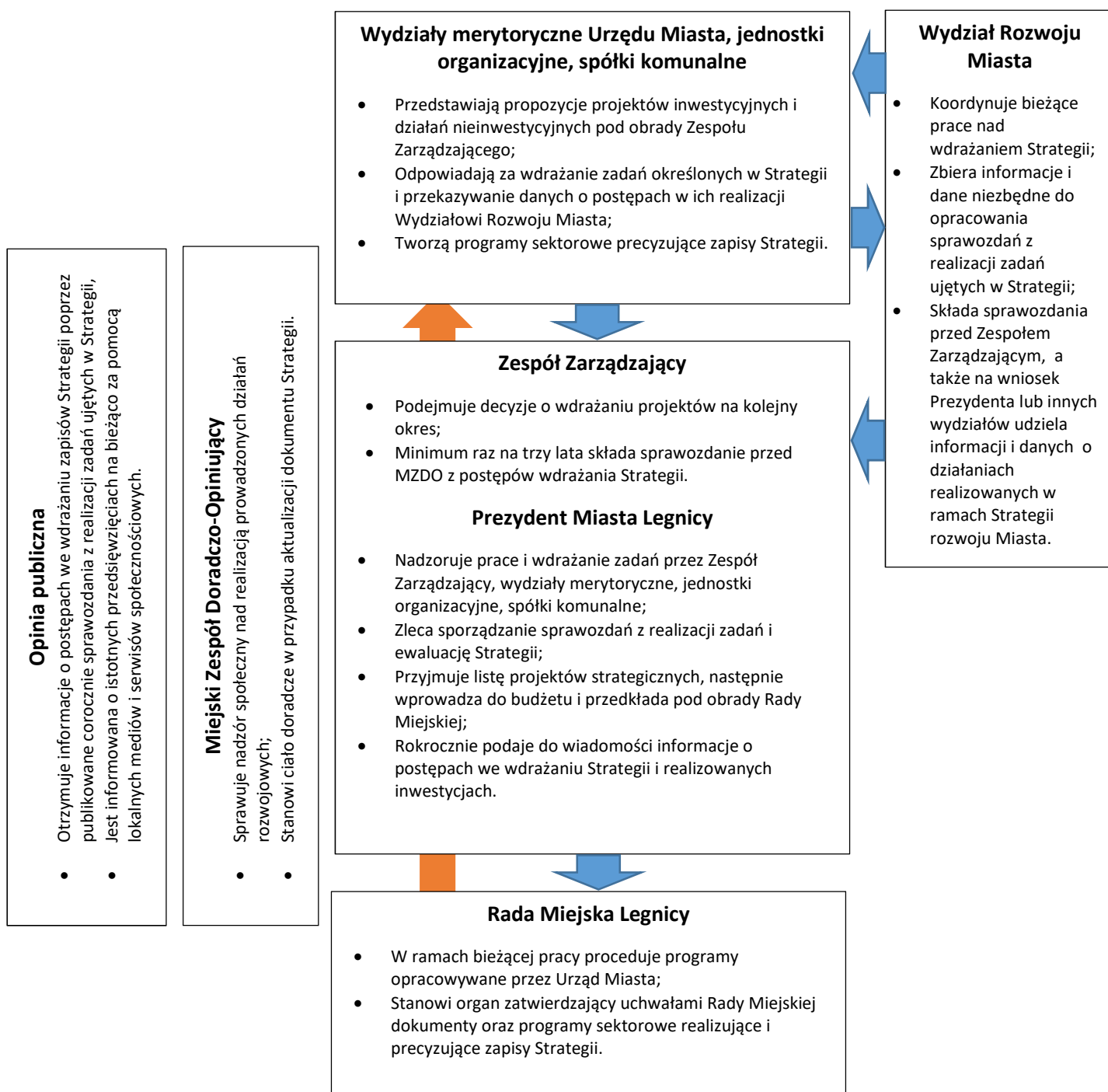
Nadzór społeczny nad prawidłową realizacją Strategii pełni **Miejski Zespół Doradczo-Opiniujący** (MZDO) do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 PLUS” powołany Zarządzeniem Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. Członkami MZDO są: lokalni liderzy opinii, będący przedstawicielami organizacji społecznych i pozarządowych, instytucji publicznych, przedsiębiorstw, jednostek naukowo-dydaktycznych, instytucji otoczenia biznesu, Radni Rady Miejskiej Legnicy itp. Przewiduje się, iż minimum raz na trzy lata zostanie zorganizowane spotkanie MZDO, na którym przedstawiciele Zespołu Zarządzającego przedstawią sprawozdanie z monitoringu Strategii, tj. dotychczasowy przebieg wdrażania zapisów Strategii, stopień zaawansowania realizowanych zadań oraz dalsze plany rozwojowe Miasta służące osiągnięciu zamierzonych celów operacyjnych i strategicznych. Przygotowanie materiałów oraz organizacja spotkania leży po stronie Wydziału Rozwoju Miasta, przy czynnym udziale i pomocy pozostałych wydziałów merytorycznych. Wnioski i uwagi zgłaszane podczas spotkań ze strony członków MZDO będą protokołowane i rozpatrywane przez Zespół Zarządzający.

MZDO stanowi także merytoryczny organ doradczy, szczególnie istotny w procesie aktualizacji Strategii. Opierając się na wiedzy i doświadczeniu członków, ma wspierać Urząd Miasta w diagnozowaniu obecnej sytuacji w mieście, wskazywaniu kierunków dalszego rozwoju, a także określaniu najbardziej istotnych wyzwań i problemów w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Partycypacja społeczna oznacza zaproszenie do wzięcia współodpowiedzialności przez mieszkańców za zrównoważony rozwój miasta. Władze Miasta z uwagi na posiadany mandat społeczny, kompetencje i możliwości sterują procesem strategicznym, jednak jego realizacja powinna wykraczać poza administrację samorządową. Partnerstwo strategiczne pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w mieście, mieszkańcami oraz administracją państwową i samorządową, powinno koncentrować się zarówno na współpracy przy wdrażaniu postanowień Strategii jak i harmonizowaniu inicjatyw i przedsięwzięć podejmowanych przez poszczególnych interesariuszy z zadaniami i celami w niej określonymi.

Część działań wskazanych w ramach Strategii wiąże się z okresowymi uciążliwościami dla mieszkańców, dlatego też niezwykle istotne jest bieżące informowanie opinii publicznej o realizowanych działaniach oraz próba zbudowania społecznego poparcia dla podejmowanych inicjatyw. Coroczne sprawozdania z realizacji zadań ujętych w Strategii powinny być upubliczniane na stronie internetowej Miasta, a informacje o szczególnie istotnych przedsięwzięciach przekazywane za pomocą lokalnych mediów.

Schemat zarządzania procesem strategicznym

Przebieg procesu partycypacji podczas prac nad sporządzeniem dokumentu „Strategii rozwoju miasta Legnicy 2030 Plus

Prace nad projektem „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus” (zgodnie z Uchwałą Nr XXXII/387/21 Rady Miejskiej Legnicy z dnia 28 czerwca 2021 roku w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus” oraz Zarządzeniem nr 360/PM/2021 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 7 lipca 2021 r. w sprawie powołania Zespołów do spraw opracowania projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”) rozpoczęły się w czerwcu 2021 r. Jesienią 2021 odbył się nabór osób chętnych do udziału w pracach Miejskiego Zespołu Doradczo-Opiniującego, którego rolą było m.in. wypracowanie kierunków działań realizujących założenia „Strategii rozwoju miasta Legnicy 2030 Plus”. Do MZDO zgłosiło się ponad stu przedstawicieli życia społeczno-gospodarczego miasta (mieszkańców, przedsiębiorców, działaczy organizacji pozarządowych, reprezentantów instytucji kultury itd.), którzy poprzez swoje zaangażowanie chcą mieć realny wpływ na sprawy miasta.

10 grudnia 2021 r. odbyło się pierwsze spotkanie MZDO, inaugurujące prace nad „Strategią rozwoju miasta Legnicy 2030 PLUS”, na którym została zaprezentowana m.in. diagnoza miasta Legnicy. Podstawę diagnozy stanowiły przeprowadzone w październiku i listopadzie 2021 roku badania ankietowe na terenie miasta, które jednocześnie stanowiły punkt wyjścia do kolejnych etapów prac. Z uwagi na sytuację epidemiczną (COVID-19) i związane z nią obostrzenia spotkanie zrealizowano w formie zdalnej z udziałem około 100 uczestników.

W grudniu 2021 roku rozpoczęto nabór do Zespołów Tematycznych (ds. Sfery Społecznej, ds. Sfery Gospodarczej i ds. Sfery Przestrzennej), do których mogli się zgłaszać członkowie MZDO. Spotkania odbyły się w styczniu 2022 roku w formule on-line wg poniższego harmonogramu:

- 11.01.2022 r. - sfera społeczna (edukacja, rynek pracy, pomoc społeczna, szkolnictwo wyższe),
- 12.01.2022 r. - sfera społeczna (kultura, sport, promocja, zdrowie),
- 18.01.2022 r. - sfera gospodarcza (współpraca z sektorem gospodarczym, tereny inwestycyjne, transformacja cyfrowa i inne wyzwania),
- 19.01.2022 r. - sfera przestrzenna (środowisko, infrastruktura techniczna, transformacja klimatyczno-energetyczna),
- 20.01.2022 r. - sfera przestrzenna (model struktury funkcjonalno-przestrzennej).

łącznie do udziału w warsztatach zgłosiło się około 200 osób.

Warsztaty zostały przeprowadzone za pomocą komunikatora internetowego z wykorzystaniem narzędzia do pracy na tablicach interaktywnych. Podczas warsztatów uczestnicy wskazywali działania, za pomocą których - ich zdaniem - miasto może reagować na wcześniej zdefiniowane na podstawie diagnozy stanu miasta wyzwania rozwojowe stojące przed Legnicą.

W lutym i marcu 2022 r. odbyły się spotkania w gronie Zespołu Zarządzającego, złożonego z przedstawicieli Urzędu Miasta Legnicy, jednostek organizacyjnych Gminy oraz spółek gminnych, których zakres kompetencji odnosi się do poszczególnych dziedzin wskazanych w obszarach tematycznych. Spotkania te poświęcone były omówieniu i przedyskutowaniu celów i kierunków działań w poszczególnych obszarach tematycznych w ramach „Strategii rozwoju miasta Legnicy 2030 Plus”. Podczas spotkań poświęconych poszczególnym obszarom tematycznym zaprezentowany został wstępny projekt celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań wraz z przypisanymi do

nich zadaniami ujętymi w obowiązującej Wieloletniej Prognozie Finansowej miasta Legnicy, opracowany na podstawie uwag i propozycji złożonych przez przedstawicieli Urzędu Miasta Legnicy, jednostek organizacyjnych gminy i spółek gminnych. Podczas spotkań przedyskutowane zostały także inne elementy dokumentu, w tym wizja rozwoju.

Wypracowany przez mieszkańców Legnicy oraz Zespół Zarządzający projekt „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, zgodnie z Zarządzeniem Nr 210/PM/2022 Prezydenta Miasta Legnicy z dnia 27 kwietnia 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy 2030 Plus”, został w dniu 1 czerwca 2022 r. przekazany do konsultacji społecznych. Celem konsultacji jest umożliwienie mieszkańcom, instytucjom, podmiotom gospodarczym oraz pozostałym interesariuszom złożenia uwag i wniosków do projektu dokumentu. Projekt strategii podlega konsultacjom m.in. z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, a także mieszkańcami gminy.

Sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, zawierające w szczególności ustosunkowanie się do zgłoszonych uwag wraz z uzasadnieniem zostało opracowane i zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Miasta Legnicy w terminie 30 dni po zakończeniu procesu konsultacyjnego.

Monitoring

Monitoring Strategii powinien opierać się na bieżącej, wieloaspektowej analizie stopnia rozwoju miasta, jego sytuacji społeczno-gospodarczej oraz zbieżności kierunków rozwoju z założoną wizją i celami strategicznymi.

Na monitoring Strategii rozwoju miasta Legnicy 2030 Plus składają się następujące elementy:

- coroczne sprawozdanie z realizacji zadań zawartych w Strategii,
- zestawienie wskaźników rezultatu osiągniętych w roku sprawozdawczym,
- zestawienie wskaźników kontekstowych rozwoju miasta.

Raz w roku opracowywane będzie sprawozdanie z realizacji zadań zawartych w Strategii. Sprawozdanie zawiera opis działań realizowanych w ramach poszczególnych celów, w tym postęp realizacji tych działań. Wydział Rozwoju Miasta oprócz danych dotyczących zadań określonych w Strategii i innych programach sektorowych uzyskiwanych z wydziałów merytorycznych i jednostek organizacyjnych, będzie monitorować także działalność innych podmiotów zewnętrznych, których zadania wpisują się w założenia rozwoju miasta określone w Strategii.

Narzędziem służącym ocenie bieżących postępów w realizacji poszczególnych celów strategicznych są **wskaźniki rezultatu**, które zostały przypisane każdemu z celów strategicznych. Obliczanie ich wartości będzie polegało na agregacji danych z realizacji zadań określonych w Strategii, pochodzących z jednostek i wydziałów je wdrażających oraz innych źródeł danych statystycznych. Analiza wskaźników rezultatu ma służyć obserwacji zmian i trendów rozwojowych zachodzących w mieście i jego otoczeniu na skutek wdrażanych działań strategicznych.

Mierząc stopień rozwoju miasta na przestrzeni czasu, należy oprzeć się na tzw. **wskaźnikach kontekstowych** ogólnego rozwoju miasta. Wskaźniki kontekstowe pozwolą ocenić względną zmianę stopnia rozwoju w podstawowych dziedzinach funkcjonowania miasta na podstawie prowadzonych

statystyk i ewidencji. Do wskaźników kontekstowych przyjętych na potrzeby niniejszego opracowania można zaliczyć:

- stopę bezrobocia;
- saldo migracji;
- liczbę przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON na każde 10 tys. mieszkańców;
- wskaźnik obciążenia demograficznego (stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym).

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za monitoring, w tym sporządzanie sprawozdań z realizacji zadań, jest koordynator procesu zarządzania Strategią, czyli Wydział Rozwoju Miasta. Poszczególne wydziały merytoryczne i jednostki organizacyjne przekazują Wydziałowi Rozwoju Miasta informacje o zadaniach oraz rezultatach prowadzonych i nadzorowanych przez nie zadań. Organem recenzującym treść sprawozdania jest Zespół Zarządzający. Po uzyskaniu akceptacji przez Zespół Zarządzający sprawozdanie będzie publikowane na stronie BIP Urzędu Miasta Legnicy, co pozwoli opinii publicznej zapoznać się z ich treścią.

Ewaluacja

Zakres ewaluacji wykracza poza ramy monitoringu. Nie koncentruje się bowiem wyłącznie na zmianach, jakie zaszły na skutek wdrażania projektów strategicznych, ale także na efektywności systemu zarządzania i prawidłowości procedur przyjętego procesu decyzyjnego.

Podstawowym zadaniem ewaluacji jest ocena, czy wdrażanie Strategii poprzez konkretne projekty i programy operacyjne jest zgodne z przyjętymi w Strategii zapisami, a zmiany, które zaszły w Mieście na skutek tych projektów, mają charakter pozytywny i trwałe.

Biorąc pod uwagę okres podejmowanych działań, które podlegać będą ocenie, proponowana procedura ewaluacyjna należy do typu ex-post (po). Ten typ ewaluacji pokazuje czy i w jaki sposób udało się osiągnąć zamierzone cele, jakim kosztem, a także czego i z jakich powodów nie udało się zrealizować, jaki wpływ realizacja projektów strategicznych miała na interesariuszy (mieszkańców, przedsiębiorców, itd.). Z uwagi na charakter oceny ex-post pełna ewaluacja będzie możliwa dopiero po zakończeniu okresu programowania Strategii, po zrealizowaniu większości projektów i zgromadzeniu informacji monitoringowych. W przypadku prowadzenia badania w innych okolicznościach, informacja z przeprowadzonej ewaluacji powinna zostać dostosowana do stanu realizacji projektów oraz zakresu zebranych danych.

Informacja z ewaluacji Strategii będzie opracowywana według metodologii przyjętej przez podmiot (zespół) wskazany do jej opracowania. Jej zakres będzie wynikał zarówno z przeprowadzanych badań ewaluacyjnych, jak i z oceny danych zastanych, tj. przede wszystkim danych z corocznych sprawozdań z realizacji zadań ujętych w Strategii, ewidencji i statystyk.

Badanie aspektu przestrzennego odbędzie się poprzez sporządzenie map prezentujących realizację kluczowych inwestycji w przestrzeni miasta z uwzględnieniem podziału na poszczególne cele strategiczne.

Ważnym elementem ewaluacji jest analiza wskaźników kontekstowych. Wskaźniki kontekstowe odnoszą się do oddziaływania na rozwój Legnicy w znacznie szerszym rozumieniu, wykraczającym poza poziom poszczególnych projektów i ich bezpośredniego oddziaływania. Obrazują bowiem rozwój

miasta w ujęciu całościowym, tj. uwzględniając działania innych podmiotów i interesariuszy, niekoniecznie wskazanych wprost w Strategii, ale mających wpływ na zrównoważony rozwój Miasta i jego otoczenia.

Ramy finansowe i źródła finansowania

Strategia jest dokumentem o długim horyzoncie czasowym realizacji i zawiera postulaty określone na poziomie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, dlatego nie jest możliwe precyzyjne wskazanie przewidywanych nakładów finansowych na jej realizację. Strategia jako dokument programowy stanowi wytyczne do planowania budżetów rocznych oraz wieloletniej prognozy finansowej, w której ujmuje się zadania wykraczające poza jeden rok budżetowy. Planując roczny budżet, samorząd Miasta Legnicy, będzie uwzględniał zapisy Strategii, zatem jej ramy finansowe będą kształtowane na bieżąco. Na etapie opracowania Strategii przyjęto procentowy szacunek nakładów finansowych na poszczególne cele strategiczne. Należy wziąć pod uwagę, że podział ten uwzględnia nakłady na działania realizowane na podstawie przyjętych w Strategii kierunków, a nie wszystkie nakłady na realizację zadań własnych i zleconych gminy. W związku z tym szacunki nie odnoszą się na przykład do całej sfery oświaty, w tym realizacji podstawy programowej w szkołach.

Cel strategiczny	Procent nakładów finansowych z budżetów rocznych w horyzoncie czasowym realizacji Strategii
Cel strategiczny 1: Rozwój usług społecznych i publicznych	10%
Cel strategiczny 2: Rozwój nowoczesnej i zdywersyfikowanej gospodarki	8%
Cel strategiczny 3: Rozwój mieszkalnictwa oraz wzmacnianie atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni miejskich	8%
Cel strategiczny 4: Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego, rozwój infrastruktury komunalnej i transportu publicznego w oparciu o zasady zielonej transformacji i gospodarki obiegu zamkniętego	27%
Cel strategiczny 5: Wzmocnienie i poprawa wewnętrznych i zewnętrznych powiązań komunikacyjnych Legnicy	47%

Podstawowym źródłem finansowania Strategii będą środki własne Miasta Legnicy. Miasto będzie aktywnie pozyskiwać na realizację działań strategicznych środki ze źródeł zewnętrznych, do których można zaliczyć:

- środki z funduszy polityki spójności na lata 2021-2027, w tym w szczególności środki dystrybuowane w ramach programów operacyjnych regionalnego i krajowych z następujących funduszy:
  - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
  - Funduszu Spójności,
  - Europejskiego Funduszu Społecznego+,
- środki z Krajowego Planu Odbudowy,
- środki z budżetu Unii Europejskiej dystrybuowane w ramach inicjatyw Komisji Europejskiej i innych,
- środki innych mechanizmów współpracy międzynarodowej, w tym w szczególności z Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego,

- środki krajowe przeznaczone na realizację programów rządowych realizowanych przez podmioty administracji rządowej lub inne zarządzające krajowymi środkami publicznymi (m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Bank Gospodarstwa Krajowego, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej),
- środki innych jednostek samorządu terytorialnego, w tym dotacje celowe,
- środki prywatne podmiotów realizujących działania w partnerstwie z Miastem Legnicą lub na podstawie przepisów o wykonywaniu zadań publicznych.

Istotną rolę dla rozwoju miasta będą miały także działania i inwestycje podmiotów prywatnych. Środki pochodzące z programów operacyjnych, tworzą znaczne możliwości dla lokalnych organizacji i przedsiębiorstw, dając szansę na realizację innowacyjnych projektów inwestycyjnych, o skali przekraczającej ich własne możliwości finansowe, prowadząc tym samym do rozwoju gospodarczego miasta i jego otoczenia.

Narzędziem w ramach budżetu Miasta, dającym mieszkańcom realny wpływ na tworzenie i rozwój przestrzeni publicznej będzie nadal Legnicki Budżet Obywatelski. Zadania wskazywane oddolnie przez mieszkańców poszczególnych dzielnic zwiększają poczucie wspólnoty społecznej, promują poczucie współodpowiedzialności za rozwój miasta, a przede wszystkim pozwalają zaspakajać potrzeby mieszkańców w ich bezpośrednim otoczeniu.

Legnica, poprzez inwestycje określone w zapisach Strategii, realizowane w zgodności z Wieloletnią Prognozą Finansową miasta Legnicy i bieżącymi możliwościami budżetowymi, przy znacznym udziale środków zewnętrznych, powinna ukształtować na tyle silną bazę infrastrukturalną, gospodarczą i społeczną, aby kolejni inwestorzy i mieszkańcy, chętnie wiązali z nią swoją przyszłość. Zapewnienie wzrostu gospodarczego na terenie miasta, a tym samym wzrostu wpływów budżetowych, stanowi bowiem warunek konieczny do utrzymania dynamiki zrównoważonego rozwoju, także po zakończeniu realizacji Strategii.